

Σωτήρη Π. Τουφίδη

Ἡ Κόνιτσα

καί

τά χωριά της

(Τουριστικός Ὁδηγός)

« Ἱστορία & Τέχνη »

1978

Στὴν ΚΟΝΙΤΣΑ

Τὸ κατάστημα κοσμημάτων καὶ ἐργαστήριο

Λαϊκῆς Τέχνης

ΣΩΤΗΡΗ Π. ΤΟΥΦΙΔΗ

Τηλ. 0655) 21.464

Η ΚΟΝΙΤΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ

Εθνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

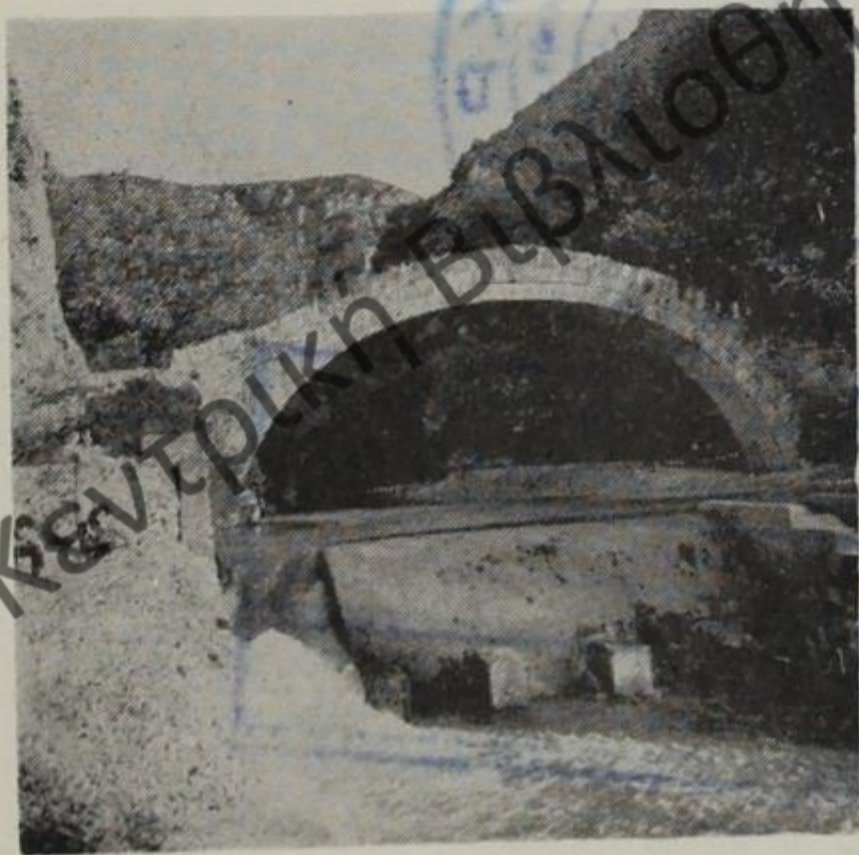
Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

COPYRIGHT BY: Σωτήρης Τουφίδης, Κόνιτσα
Τηλ. 0655 - 21464 & 21212

Σωτήρη Π. Τουφίδη

Ἡ Κόνιτσα καὶ τὰ χωριά της

Τουριστικὸς Ὁδηγὸς

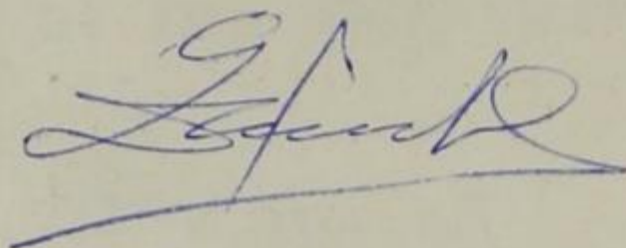

Ἡ παλιὰ γέφυρα στὸ Βοῖδομάτη.

«Ἱστορία καὶ Τέχνη»

1978

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΝΙΤΣΗΣ	
ΑΡ. ΜΗΤΡ. ΕΙΣΑΓ.	Αγρ. 15481/78
ΑΡΙΘ. ΤΑΞΙΝΟΜ.	914.953 ΤΟΥ

Κωδ. Εξ: 7045

Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Τὸ βιβλίον τοῦτο σκοπὸν ἔχει, μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ ἀγάπην, νὰ βοηθήσῃ τὸν ἐπισκέπτη τῆς Κόνιτσας, ἀπλὰ καὶ σύντομα, νὰ γνωρίσῃ τὴ μικρὴ πολιτείουλα καὶ τὰ χωριὰ τῆς ἐπαρχίας.

Νὰ διευκολύνῃ τὴν παραμονὴν του· νὰ ἐπισκεφτεῖ — σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμίαν του — τὰ πιὸ ἐνδιαφέροντα μέρη· νὰ θαυμάσῃ τὶς ὁμορφίαν τῆς ἄγριας ἠπειρώτικης φύσης.

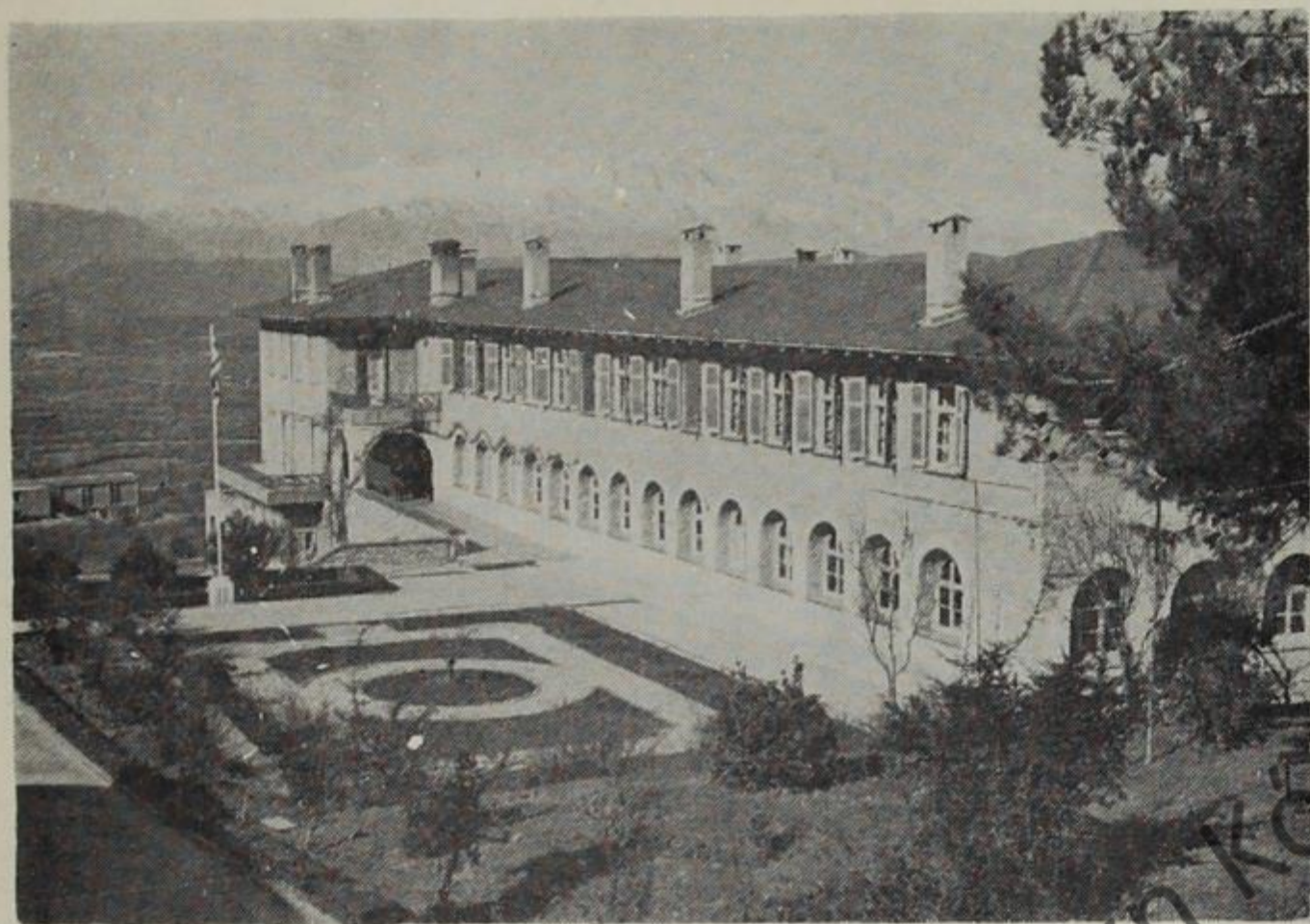
Μὲ δυὸ λόγια, νὰ ἰδεῖ καὶ ν' ἀπολαύσῃ ὅ,τι τοῦ εἶναι μπορετό, στὸ λίγο ἢ πολὺ χρόνον ποῦ θὰ διαθέσῃ σ' αὐτὸν τὸν τόπον, ἀνάλογα μὲ τὶς ἐπιθυμίας του.

Ἀφιερώνεται ἀπὸ τὸν γράφοντα: στὸν κάθε καλοπροαίρετο «μουσαφίρη» τῆς ὁμορφῆς καὶ πολυβασανισμένης τούτης γῆς, μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ τοῦ φανεῖ ὅσο τὸ δυνατὸ χρήσιμο.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΟΥΦΙΔΗΣ

Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

Τὸ Ὀρφανοτροφεῖο τῆς Κόνιτσας.

Τοπικὲς φορεσιές:
Πουρνιάς, Δίστρα-
του, Παλιοσελίου.

Επιμόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας

ΚΟΝΙΤΣΑ

Σε απόσταση 64 χιλιομέτρα ΒΔ από τὰ Γιάννινα, βρίσκεται ἡ Κόνιτσα. (Ύψόμ. 630).

Ἀμφιθεατρικὰ χτισμένη, στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ ποὺ λέγεται «Γυμνάδι» «Νύμφη» κατὰ τοὺς ἀρχαίους, φτάνει ὡς τὸ ποτάμι, τὸν Ἄωο, καὶ γανουρίζεται, αἰῶνες, ἀπὸ τὸ βογγητό του.

Εἶναι Δῆμος ἀπὸ τὸ 1948 μὲ 3.150 κατοίκους, σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία ἀπογραφή. (1971).

Τὸ 1940 οἱ κάτοικοι ἦταν 2.313 καὶ τὸ 1928, 1959. Στὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας (1880) εἶχε 4.000 καὶ ἀπ' αὐτοὺς οἱ μισοὶ ἦταν Τοῦρκοι.

Ἀκόμα παλιότερα — ὅπως ἀναφέρουν διάφορες ἱστορικές πηγές — ὁ πληθυσμὸς τῆς ἦταν 7.000, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ 4.000 χριστιανοί.

Ἦταν μιὰ πολύβοη καὶ ζωντανὴ πολιτειούλα ἡ Κόνιτσα τὰ παλιὰ χρόνια, γι' αὐτὸ λεγόταν καὶ τοῦτο: «Γιάννινα χωριό, Κόνιτσα κασαμπάς», δηλαδὴ πόλη.

Ὄνομα

Γιὰ τὸ ὄνομα Κόνιτσα, ἔχουν διατυπωθεῖ πολλές γνῶμες καὶ εἰκασίες.

Ὁ ἱστοριογράφος τῆς Ἠπείρου, Π. Ἀραβαντινός, ὑποθέτει ὅτι αὐτὸ προῆλθε ἀπὸ τὴν ὀνομασία ἀρχαίας ἠπειρώτικης πόλης ποὺ λεγόταν Κνωσσός, μὲ παραφθορά. (Κνωσσός = Κονισσός = Κόνισσα = Κόνιτσα).

Ὁ Πουκεβίλ καὶ ἄλλοι θεωροῦν τὴν προέλευση τῆς ὀνομασίας σλαβική.

Συγκεκριμένα στοιχεῖα γιὰ τὸ ὄνομα τῆς πόλης δὲν προέκυψαν ἀπὸ τίς ἔρευνες ποὺ ἔκαναν οἱ διάφοροι ἱστοριοδίφες, μέχρι τώρα.

Ἱστορία

Ἀποδείξεις, γιὰ τὸ πότε χτίστηκε ἡ Κόνιτσα, δὲν ὑπάρχουν μόνον διάφορες εἰκασίες.

Ἔτσι, ὁ Πουκεβίλ, πού περιόδευσε ὅλη τὴν Ἡπειρο τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας, θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀντιτανία, πού καταστράφηκε ἀπὸ ἀλλεπάλληλες ἐπιδρομές.

Ὁ Ἀγγλος περιηγητὴς Λήκ (17ος αἰώνας) φαντάζεται στὴ θέση τῆς Κόνιτσας τὴν ἀρχαία Ἐρίβοια, βασιζόμενος σὲ ἓνα δημοτικὸ ἠπειρώτικο τραγούδι πού λέει: «Τῆς Ἐρίβοιας τὸ Κάστρο».

Ἄλλοι ἀναφέρουν ὅτι στὴ θέση αὐτὴ βρισκόταν ἡ πόλις Στύβαρα καὶ ἄλλοι τέλος, ὑποθέτουν ὅτι ἐδῶ ἦταν χτισμένη ἡ Κνωσσός, ἀπ' ὅπου πῆρε καὶ τὸ ὄνομά της ἡ Κόνιτσα.

Τὸ σίγουρο εἶναι πὼς στὴ στρατηγικὴ καὶ γραφικὴ αὐτὴ θέση ὑπῆρχε ἀπὸ τ' ἀρχαῖα χρόνια κάποια πόλις, πού χτίστηκε καὶ ξαναχτίστηκε πολλές φορές, ἀφοῦ καταστράφηκε ἄλλες τόσες ἀπὸ βαρβαρικὲς ἐπιδρομές.

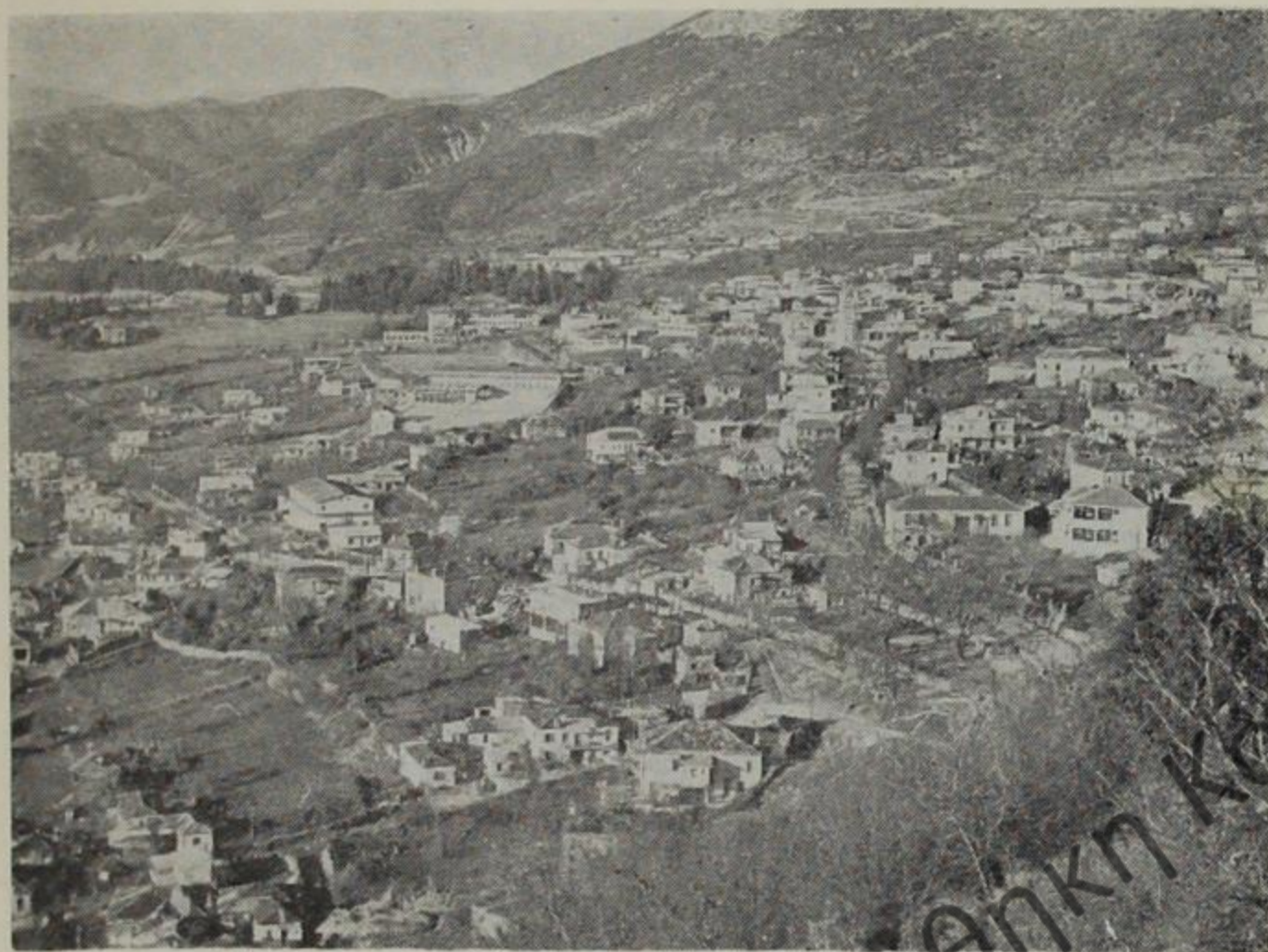
Κάτω ἀπὸ τὰ λιγοστὰ εἰρεπία πού βρίσκονται σὲ διάφορα σημεῖα, κρύβεται ἡ ἱστορία αἰματηρῶν συγκρούσεων, οἱ παραδόσεις αἰώνων καὶ οἱ ἀρχαιολογικοὶ θησαυροὶ τῆς παλαιᾶς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς αὐτῆς τῆς πόλης.

Τὰ διάφορα ρωμαϊκὰ καὶ βυζαντινὰ εὐρήματα, πού βρέθηκαν κατὰ τὴν τουρκοκρατία σὲ ὀρισμένα σημεῖα τῆς πεδιάδας, μαρτυροῦν πὼς αὐτὸς ὁ τόπος πέρασε πολλὰ στὸ διάβα τῶν αἰώνων.

Ἀκόμα καὶ σήμερα σώζονται τὰ εἰρεπία παλιοῦ κάστρου, λίγο πρὸ πάνω ἀπὸ τὸ ἐκκλησιάκι τῆς ἀγία - Βαρβάρας.

Ἐνα παλιὸ χρονικὸ μᾶς πληροφορεῖ πὼς αὐτὸ τὸ κάστρο ἰδρύθηκε ἀπὸ κάποιον ἄρχοντα πού λεγόταν Κόνις καὶ ἴσως ἀπ' αὐτὸν γὰ πῆρε καὶ τὸ ὄνομα ἡ πόλις.

Τὸ κάστρο (ἐνετικὸ στὸ μεσαίωνα) κυριεύτηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους μὲ μπαμπεσιά — σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση. Ἔτσι οἱ Τούρκοι ἔγιναν κύριοι τῆς πόλης καὶ ἄρπαξαν τὰ κτήματα τῶν χριστιανῶν καὶ τὰ σπίτια τους, μοιράζοντάς τα μὲ τοὺς ὑποτακτι-

Ἐποψη τῆς Κόνιτσας. Ἐπό ἀγία Βαρβάρα.

κοὺς τοὺς Ἀλβανοὺς.

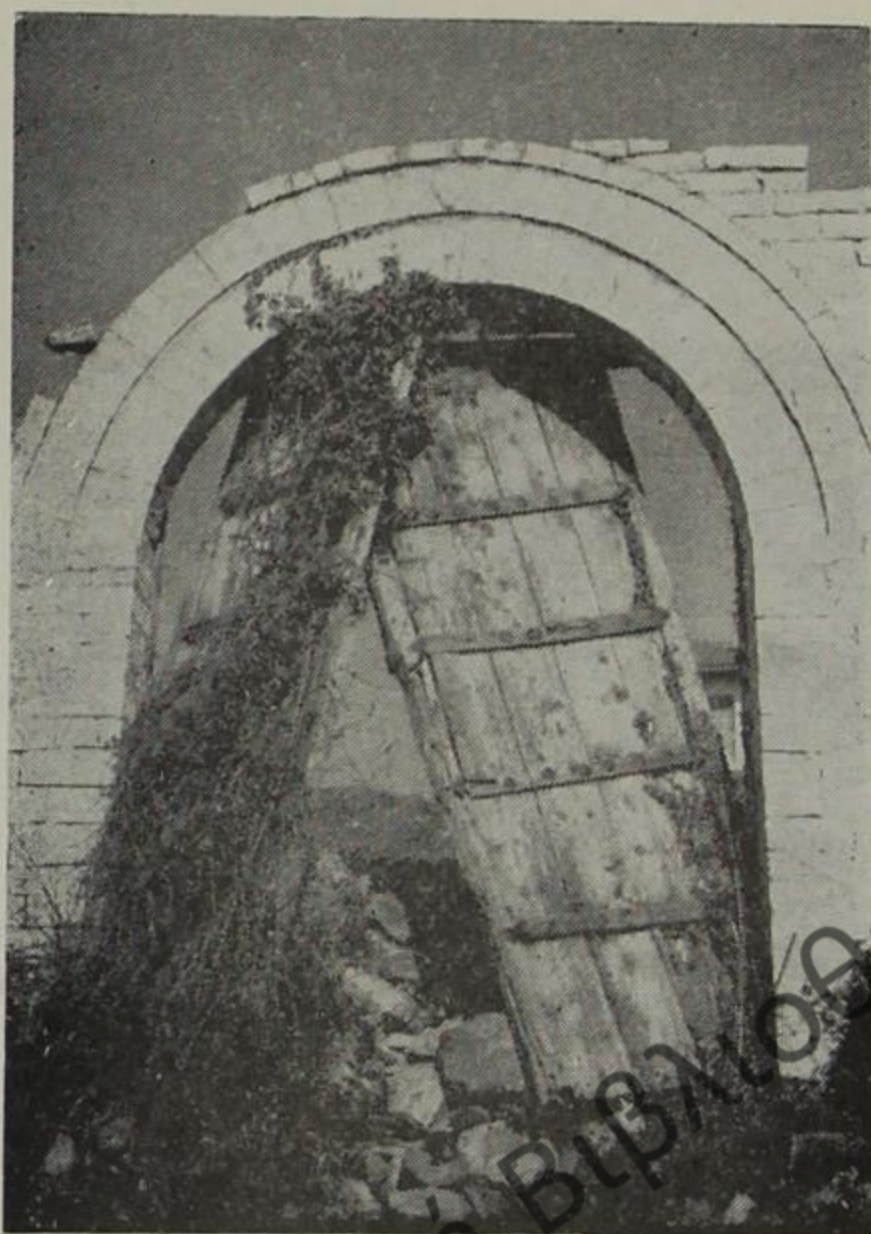
Σαφεῖς πληροφορίες γιὰ τοῦτα δὲν ἔχομε, ἀλλὰ κατὰ τὴν παράδοση πάντα, αὐτὰ ἔγιναν ὅταν στὴν Κωνσταντινούπολη ἦταν σουλτάνος ὁ Μουράτ (1421—1451). Πολὺ βοήθησε τοὺς Τούρκους ὁ ἀρνησίθρησκος Ἰσαῆμ ἀπὸ τὸ Λεσκοβίκι, ποὺ ἦταν καὶ ὁ πρῶτος Ἑπειρώτης ποὺ ἀσπάστηκε τὸν ἰσλαμισμό. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἀκολούθησαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες τῆς ἐπαρχίας καὶ ὀνομάστηκαν (ἀπὸ τὸ Μουράτ) Καραμουράτες.

Οἱ παλιότερες ἐκκλησίες ἔγιναν τζαμιά καὶ ἓνα ἀπ' αὐτὰ σώζεται καὶ σήμερα, λίγο πρὸ πάνω ἀπὸ τὴν πέτρινη γέφυρα τοῦ Ἀῶου. (Ἄλλο ἓνα τὸ θυμοῦνται οἱ γεροντότεροι, στὴ θέση τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ).

Μὲ τὸν καιρὸ, ἡ ζωὴ Ρωμιῶν καὶ Τούρκων, ἔγινε ἡρεμὴ καὶ εἶχαν πολλὰ κοινὰ συνήθειες.

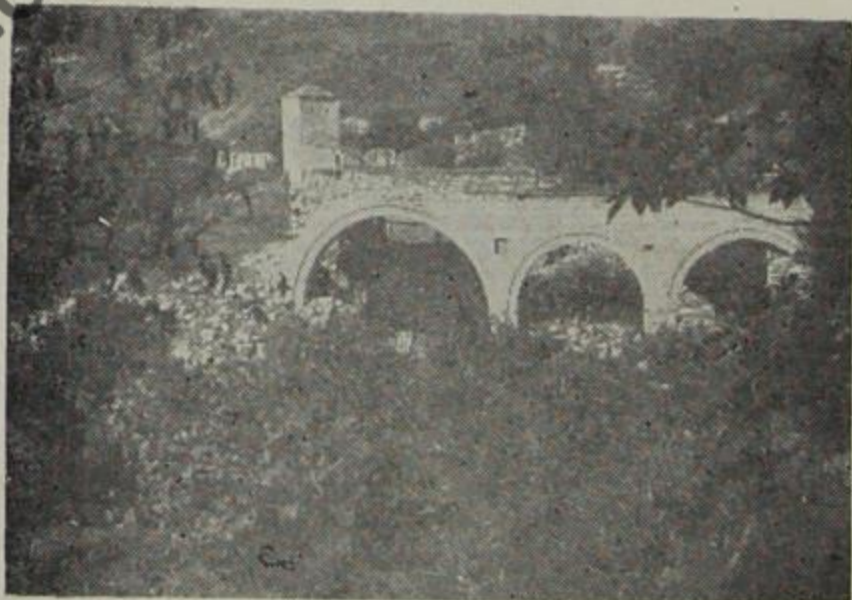
Ἀκόμα καὶ στὴ χριστιανικὴ θρησκεία, οἱ Τούρκοι τῆς Κόνιτσας ἔδειχναν σεβασμὸ καὶ πολλὰ φορὲς, στὴν ἀνάγκη τῆς ἀρρώστιας, ζητοῦσαν τὴ βοήθειά της.

Μπορεῖ τὰ παλιὰ κατάλοιπα τῆς πίστεως νὰ ἀνασπινθήριζαν στὸ βάθος τοῦ ὑποσυνείδητου...

Ἡ βαριά πόρτα τοῦ
τοῦ Χουσεΐνμπεη με-
τὰ περόνια της.

Ἡ Κόνιτσα εἶχε τὰ πρωτεῖα τῆς τούρκικης ἀριστοκρατίας·
ἀκόμα καὶ σήμερα βλέπουμε δῶ κι ἐκεῖ μισοερειπωμένους τοίχους
ἀπὸ τὰ παλιὰ τούρκικα μέγαρα. Τὸ ἀρχοντικά τους περιστοιχι-
ζονταν ἀπὸ ψηλὰ τείχη μὲ θολωτὲς πέτρινες πύλες καὶ παραδει-
σένιους μπαχτσέδες.

Λείψανα τουρκικοῦ
ἀρχοντικοῦ. Στὸ βά-
θος τὸ σπίτι τῆς
Χάμκως.

Ἀπὸ τὴν Κόνιτσα κατάγονταν ὁ περιβόητος βοεβόδας τῆς
Ἀθήνας Χασεκῆς (ΙΗ' αἰώνας), πολλοὶ ἐπιφανεῖς Τούρκοι στὴν

Πόλη και ἡ μάνα τοῦ Ἀλῆ - πασᾶ, ἡ Χάμκω, πού τὸ μισοερειπωμένο πατρικό της σπίτι σώζεται ἀκόμα στήν πάνω Κόνιτσα.

Κατὰ τήν τουρκοκρατία ἦταν ἔδρα καϊμακάμη (ὑποδιοικητή).

Βρισκόταν σέ μεγάλη ἀκμή και ἀποτελοῦσε ἐμπορικό κέντρο. Πολλή ἀνάπτυξη εἶχε πάρει ἡ θυρσοδεψία και τὸ ἐμπόριο της. Ἐπίσης ἡ ταπητουργία και ἄλλοι κλάδοι.

Ὁ ναός τοῦ ἔθναπόστολου Πατροκοσμᾶ (1971).

Στὸ τέλος τοῦ φθινόπωρου γινόταν (και γίνεται τήν τελευταία βδομάδα τοῦ Σεπτέμβρη τὸ περίφημο «παζαρόπουλο»), πού εἶχε μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴ Διπαλίτσα. Στὸ μεγάλο αὐτὸ παζάρι μα-

ζεύονταν χιλιάδες άνθρωποι απ' όλες τις κοντινές περιφέρειες, αλλά και από τη Θεσσαλία και Μακεδονία. Άνταλλάσσονταν πάρα πολλά ζώα πουλούσαν ή αγόραζαν βελόντζες, κιλίμια, κάπες, γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Άκόμα και σήμερα έρχονται στο παζάρι οί όμορφες βελόντζες τής Σαμαρίνας και τής Φούρκας, οί οϋρδες τής Ζέρμας και τὸ κεφαλοτύρι τοϋ Ντέντσιου.

Σχολεία

Κατὰ τήν ἐποχή τοϋ Κοσμᾶ τοϋ Αἰτωλοϋ, ιδρύθηκαν διάφορα σχολεία στήν Κόνιτσα γιά τή μόρφωση τοϋ υπόδουλου γένους. Μάλιστα, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱστορικός Λαμπρίδης, εἶχαν τόση ἀπήχηση οί προτροπές τοϋ Κοσμᾶ στοὺς Κονιτσιώτες, ὥστε: «αἱ γυναῖκες τής Κονίτσης, ὡς αἱ γυναῖκες τής Καρχηδόνας, προέβησαν εἰς πώλησιν παντὸς χρυσοῦ, ἀργυροῦ καὶ μεταξωτοῦ εἶδους καὶ κατέθεσαν τὰ τής πωλήσεως ὅπως χρησιμεύσουν ὑπὲρ τής συντηρήσεως τοϋ σχολείου Κονίτσης».

Περίφημοι δάσκαλοι ὑπῆρξαν: Ὁ Γ. Μόστρας ἀπὸ τήν Ἄρτα, μαθητῆς τοϋ Μπαλάγου, ποὺ δίδαξε κατὰ τὰ τέλη τοϋ 18ου αἰώνα, καὶ ὁ μαθητῆς τοϋ Φαλίδα, Κοσμᾶς ὁ Θεσπρωτός, μέχρι τὸ 1832. Δίδαξαν ἐπίσης καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ἡ ἀπελευθέρωση τής Κόνιτσας ἔγινε ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ στρατὸ στίς 24 Φλεβάρη 1913.

Στὰ τέλη τοϋ Μάη 1917 καταλήφθηκε ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς, ποὺ ἀποχώρησαν στίς ἀρχές Σεπτέμβρη τοϋ ἴδιου χρόνου.

Στὴ διάρκεια τοϋ ἐλληνο-ιταλικοῦ πολέμου (1940—41), ἔγιναν μεγάλες ζημιές ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς (κάψιμο σπιτιῶν κλπ.), καθὼς καὶ μετέπειτα στήν ἰταλογερμανικὴ κατοχή. Οἱ Κονιτσιῶτες, καθὼς καὶ οἱ κάτοικοι τής ἐπαρχίας γενικά, ἔδειξαν τὸν πατριωτισμὸ τους κατὰ τήν Κατοχή καί, χωρὶς νὰ ὕστεροϋν ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνες ἀγωνιστές, πολέμησαν τὸν κατακτητῆ, ἐνταγμένοι στίς διάφορες ἀντιστασιακὲς ὀργανώσεις.

Τέλος, νέες καταστροφές βρῆκαν τήν πολύπαθη Κόνιτσα στὸ τέλος τοϋ Δεκεμβρη 1947 κατὰ τή φοβερὴ ἐποχὴ τοϋ ἐμφύλιου ἀδερφοσκοτωμοῦ.

Νεώτερη εικόνα τοῦ
ἀγίου Κοσμᾶ στήν
ὁμώνυμη ἐκκλησία.
(Ἔργο Α. Φαρίδη)

Ἀπό τήν εἰρήνευση καί δῶθε, ἐπουλώνοντας πιά τίς πληγές της, προσπαθεῖ νά σταθεῖ στά πόδια της καί νά καλυτερέψει τή θέση της.

Ἀντιπαλεύει κι αὐτή, ὅπως καί ὅλες οἱ ἄλλες ἐπαρχιακές πόλεις, μέ τό μινώταυρο τῆς ἀστυφιλίας πού προσπαθεῖ νά κατασπαράξει τήν ὑπαιθρο, δημιουργώντας τίς ὑδροκέφαλες πόλεις.

Ἀντιστέκεται στήν ἀπορρόφηση τοῦ πληθυσμοῦ της μέ πηνιχρά μέσα καί περιμένει ἐναγώνια τήν κρατική συμπαράσταση πού θά τήν ἀξιοποιήσῃ κάποτε καί θά τήν κάνει μιᾶ πραγματική γύφη τοῦ βουνοῦ.

Ἐχει, γιά τοῦτο, ὅλες τίς προϋποθέσεις. Βρίσκεται μέσ στό δρόμο πού ἐνώνει τήν Ἡγουμενίτσα μέ τή Θεσσαλονίκη. Τριγύρω της ὑψώνονται ψηλά βουνά, πνιγμένα στά πεῦκα καί τὰ ἐλάτια· αὐτά θά μπορούσαν κάποτε νά γίνουν θέρετρα γιά καλοκαιριάτικη ξεκούραση καί χειμερινά σπόρ.

Δίπλα της κυλάει ὁ Ἀῶς, διασχίζοντας μιάν ἄγρια, ἀλλά

καὶ πανέμορφη, χαράδρα, πού περιμένει ἀκόμα τὴν κατασκευὴ τοῦ τελεφερίκ (κρίμα στὴ μελέτη) τῆς Γκιμήλας.

Ὅχι πολὺ μακριὰ τῆς, περιμένουν ἀξιοποίηση οἱ ἱαματικὲς πηγές, πού εἶναι σὲ θέση νὰ δώσουν τὴν υἱεία σὲ χιλιάδες πάσχοντες· καὶ πιὸ πάνω, στὰ βουνά τῆς, ὁ ὑπόγειος πλοῦτος τῶν ὀρυκτῶν περιμένει νὰ δεῖ τὸ φῶς τῆς μέρας καὶ οἱ κάτοικοι τὸ μεροκάματο τῆς ζωῆς...

Ἀλλὰ ἄς περιπλανηθοῦμε γιὰ λίγο στὸ κέντρο τῆς πόλεως καὶ στὰ σοκκάκια τῆς, νὰ πιάσουμε τὸν παλμό τῆς, νὰ δοῦμε εἰ καινούργιο ἔχει νὰ μᾶς δείξει καὶ τί παλιὸ ἄφησε τὸ σαρῶσι τοῦ χρόνου ἀπ' τὴν τοτινὴ ἀρχοντιά καὶ τὴν ἀλαργινὴ τῆς δόξας.

Μέρος τῆς κεντρικῆς πλατείας.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Ἄνω πλατεία

Στὴν ἄνω πλατεία στεγάζεται τὸ Δημαρχεῖο τῆς πόλης. Δίπλα τὸ λιθόχτιστο, Νοσοκομεῖο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ποῦ ἐξυπηρετεῖ ὅλη τὴν ἐπαρχία.

Πιο πέρα, εἶναι τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΚΑ καί, παρακάτω, τὸ Ἀστυνομικὸ Τμήμα.

Τὸ κτίριο τοῦ Λαογραφικοῦ Μουσείου στὴν Κόνιτσα.

Κεντρικὴ πλατεία — ἀγορὰ

Ἡ πλατεία τοῦ κέντρου εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς πόλης. Στὸ πλακόστρωτό της γίνεται ἡ βραδινὴ «βόλτα» καὶ τὸ μικρὸ καταπράσινο παρκάκι — ἔργο τοῦ Ἐξωραϊστικοῦ Συλλόγου — χαρίζει δροσιὰ στοὺς περιπατητές. Φτιαγμένο σὲ ὁμορφο ρυθμὸ τὸ τουρι-

στικό κέντρο, στην άκρη της, μοιάζει με δαση για τους ξένους και ντόπιους που θέλουν να πάρουν το αναφυκτικό τους και να ξεκουραστούν.

Μπροστά στην είσοδό της υπάρχει για κοινή χρήση ο τηλεφωνικός θάλαμος. (Αυτόματος αριθμός κλήσεως για την Κόνιτσα 0655).

Τήν πλατεία περιτριγυρίζει ή αγορά με τὰ ποικίλα μαγαζιά και όλες σχεδόν τις υπηρεσίες.

Υπηρεσίες δημόσιες - κοινῆς ωφέλειας Καταστήματα

Άγρονομείο. Άγροτικό Ιατρείο - Άγροτικό κτηνιατρείο. Γραφείο γεωργικής ανάπτυξης. Δασαρχείο. Δημόσιο Ταμείο. Οικονομική Έφορία. Ειρηνοδικείο. Επιθεώρηση Δημοτικής Έκπαίδευσης. Έδρα 583 Τ.Π. Τάγμα Έθνοφυλακής. Ορφανοτροφείο. Γηροκομείο στην άνω Κόνιτσα. Πνευματική Στέγη, όπου στεγάζεται και ή πλούσια δημόσια βιβλιοθήκη με 15.000 τόμους. Με ειδικό αυτοκίνητο, λειτουργεί και σαν δανειστική, στέλνοντας βιβλία της σε χωριά της Ήπειρου.

Γραφεία ΔΕΗ — ΟΜΕ. Ταχυδρομείο.

Τράπεζες: Άγροτική — Έθνική — Εμπορική.

Πρακτορεία μεταφορέων με πυκνή συγκοινωνία για τὰ Γιάννινα και έπισης με όλα τὰ χωριά της έπαρχίας και τή Θεσσαλονίκη. (Αριθμός τηλεφώνου πρακτορείου ΚΤΕΥΑ 21.214).

Τρία ξενοδοχεία: ΕΓΝΑΤΙΑ — ΠΙΝΔΟΣ — ΜΕΛΙΣΣΑ, Ι΄ και Γ΄ κατηγορίας. Δύο ταβέρνες με πικάντικους μεζέδες. Δύο εστιατόρια με καλές κουζίνες. Καφενεία. Ζαχαροπλαστεία με παραδοσιακά γλυκίσματα.

Πλούσια είδη λαϊκής τέχνης και κονιτσιώτικα ένθύμια.

Κέντρο Νεότητας.

Έπίσης, υπάρχουν δύο ταπητουργεία, που φτιάχνουν δημοφιλή χαλιά.

Μεγάλο Οικοτροφείο και Πολιτιστικό Κέντρο στην Κ. Κόνιτσα. Γυμνάσιο σε οικόπεδο που είχε διαθέσει ο αείμνηστος δήμαρχος Κων) νος Ρούσης.

Τρία Δημοτικά σχολεία (άνω - μεσαία - κάτω Κόνιτσα).
Ένα νηπιαγωγείο και δύο αγροτικούς παιδικούς σταθμούς. Ίνστιτούτο αγγλικής Γλώσσας.

Μετεωρολογικό σταθμό με πολλά όργανα για τις διάφορες μετρήσεις, που υπάγεται στο Ἀρχηγείο Ἀεροπορίας.

Πολλούς συλλόγους, με κυριότερο τὸν Ἐξωραϊστικὸ πὺ βοηθάει τὸ Δῆμο στὸν ἐξωραϊσμὸ τῆς πόλης καὶ μὲ τις προσπάθειές του ἄρχισε καὶ προχωράει τὸ χτίσιμο τοῦ Λαογραφικοῦ Μουσείου στῆ θέση «Δένδρο».

Ὁ ποδοσφαιρικὸς σύλλογος «Ἡ Πίνδος», πὺ μὲ τὴν ὁμώνυμη ὁμάδα του δίνει πολλές ποδοσφαιρικὲς συναντήσεις στὸ κεντρικὸ γήπεδο (ἀπέναντι στὸ Γυμνάσιο).

Νεοϊδρυμένος Φοκλορικὸς Χορευτικὸς Ὅμιλος

Ἐπάρχει, τέλος, καὶ ὀρειβατικὴ ὁμάδα, πὺ μὲ τις ἐξορμήσεις της στὰ πανέμορφα βουνὰ τῆς περιοχῆς, παρακινεῖ τοὺς νέους ν' ἀνεβαίνουν ψηλὰ καὶ ν' ἀγαποῦν τὴ φύση.

Ἡ μητρόπολη τῆς Κόνιτσας χιονισμένη.

Ἐκκλησίες

1) Ὁ Ἅγιος Νικόλαος, πού χτίστηκε τὸ 1842—1843 καὶ εἶναι ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς πόλης, στὴν ἄνω Κόνιτσα, μὲ τὴν ἐπωνυμία Μητρόπολη «Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανῆς καὶ Κονίτσης».

2) Οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, στὴν κάτω Κόνιτσα. Χτίστηκε τὸ 1791 στὰ ἐρείπια παλαιᾶς ἐκκλησίας. Ἡ θέση εἶναι εἰδυλλιακή. Ἀπέραντη γαλήνη ἐπικρατεῖ στὴ λάκκα πού βρίσκεται ἡ ἐκκλησία, γι' αὐτὸ καὶ οἱ παλιότεροι ἔφτιαζαν τὸ νεκροταφεῖο δίπλα τῆς.

3) Ἡ Ἁγία - Βαρβάρα. Μιά μικρὴ ἐκκλησοῦλα χτισμένη πάνω στὰ παλιὰ ἐρείπια ναοῦ.

4) Ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος, στὴν κάτω Κόνιτσα, χτισμένος τὰ τελευταῖα χρόνια.

5) Ὁ Ἅγιος Κοσμάς. Θεμελιώθηκε τὴν 1η Σεπτεμβρίου 1970, μὲ τὴ φροντίδα τοῦ μητροπολίτη Σεβαστιανοῦ καὶ τῆ συνδρομῆ τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς πολιτείας· τελείωσε τὸ 1975 καὶ στὶς 24 Αὐγούστου τοῦ ἴδιου χρόνου ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια. Εἶναι ἀφιερωμένος στὸν Ἐθναπόστολο Κοσμά τὸν Αἰτωλό. (Ὁ Ἅγιος Κοσμάς γεννήθηκε τὸ 1714 στὸ Μέγα Δένδρο τοῦ Ἀπόκουρου. Στὶς 24.8.1779, τὸν ἀπαγχόνισαν οἱ τουρκικὲς ἀρχές μετὰ ἀπὸ συκοφαντίες τῶν Βενετσιάνων ἐμπορομεσιτῶν καὶ Ἑβραίων τοκογλύφων — σὺν πρᾶκτορα τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς — στὸ χωριὸ Καλαβόνισσι τοῦ Μπερατιοῦ, στὴν Ἀλβανία. Ὁ Ἀλῆ - πασὰς τὸν σπύδαξε καὶ τὸν ἀγαποῦσε καὶ ἦταν ὁ πρῶτος πού τὸν τίμησε μετὰ τὸ θάνατό του.)

Παρεκκλήσια

1) Ἡ Κόκκινη Παναγιά. Παλιὰ βυζαντινὴ ἐκκλησοῦλα τῆς Κοίμησης τῆς Θεοτόκου, μὲ βυζαντινὲς τοιχογραφίες τοῦ 15ου αἰῶνα (1412), μισὴ ὥρα στὰ δυτικὰ τῆς Κόνιτσας.

3) Ἡ Ἁγία - Τριάδα, στὸν κάμπο.

3) Ἡ Ἁγία - Παρασκευή, ἐπίσης στὸν κάμπο.

4) Ὁ Ἅγιος - Λιάς, στὸ βουνό.

5) Ὁ Ἅγιος - Θανάσης, πάνω στὴν πόλη.

6) Ἡ Παναγιά, κοντὰ στὸν Ἅη - Θανάση καὶ

7) Ὁ Ἅη - Γιώργης — ὁ Νεομάρτυρας — μέσα στὴν Κόνιτσα, ποὺ εἶναι ἰδιωτικὸ παρεκκλήσι.

Σχολές

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα καὶ τὸ Γυμνάσιο, ὑπάρχουν:

1) Ἡ Τεχνικὴ Σχολή, ποὺ στεγάζεται στὰ κτίρια τῆς Ἀναγνωστοπούλειας Σχολῆς. Ἐκεῖ τὰ παιδιά μαθαίνουν ἠλεκτροτεχνίτες καὶ μηχανοτεχνίτες.

2) Τὸ Κέντρο Παιδικῆς Μέριμνας, ὅπου τὰ παιδιά μαθαίνουν διάφορες τέχνες: ράφτες, ἐπιπλοποιοὶ κλπ.

3) Δύο ταπητουργεῖα, ποὺ φτιάχνουν χαλιά ἐξαιρετικῆς τέχνης καὶ ποιότητας.

ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Ἀφοῦ κατατοπιστήκαμε γιὰ τὰ ὑπάρχοντα στὸ κέντρο τῆς Κόνιτσας, ἄς ξεκινήσουμε γιὰ μιὰ σύντομη ξενάγηση στὰ πιὸ σημαντικὰ σημεῖα τῆς πόλης, ἀπὸ ἱστορικὴ καὶ φυσιολατρικὴ ἀποψη.

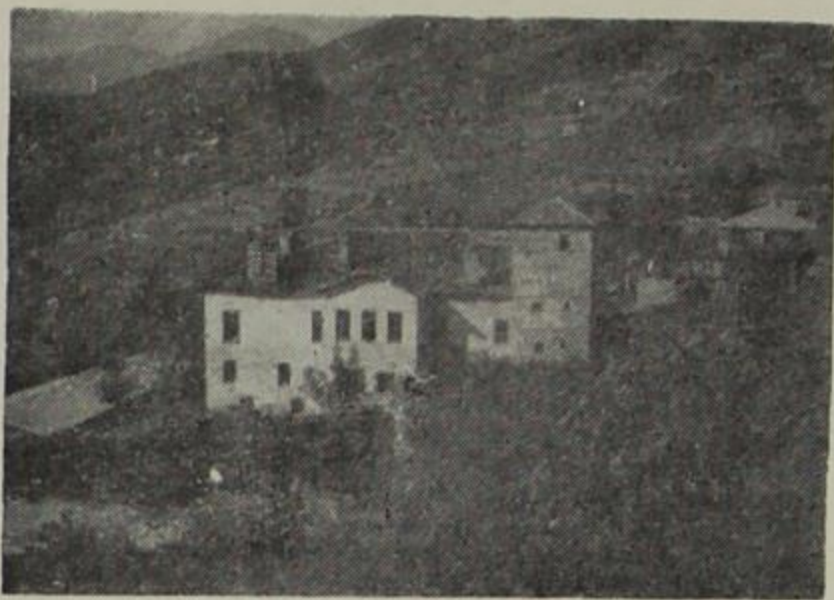
Ἅη - Γιώργης (ὁ νεομάρτυρας)

Διαβαίοντας ἀπὸ κάτι στενοσόκκακα, ἀνακαλύπτουμε τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἅη - Γιώργη τοῦ νεομάρτυρα.

Ἀλλὰ πλακόστρωτες, μὲ κισσοὺς ἀναρριχόμενους στὰ γύρω πέζουλα καὶ, σὲ μιὰ ἄκρη, τὸ ἰδιωτικὸ ἐκκλησάκι μὲ πολλὲς παλιές εἰκόνες τῆς χιονιαδίτικης σχολῆς, μὲ τὴν ἔξοχη ἀγιογραφικὴ τέχνη. Εἶναι ἓνα εἶδος μουσείου ἀγιογραφίας, ποὺ ἀξίζει νὰ τὸ δοῦν ὅσοι εἶναι θαυμαστὲς τῆς ζωγραφικῆς τῶν περασμένων γενεῶν.

Τ' ἀρχοντικὸ τοῦ Χουσεῖν - μπέν

Λίγο πιὸ πάνω ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖο, σὲ φυσικὴ ἐξέδρα τοῦ ἐδάφους, στέκεται μεγαλόπρεπο τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Χουσεῖν - μπέν.

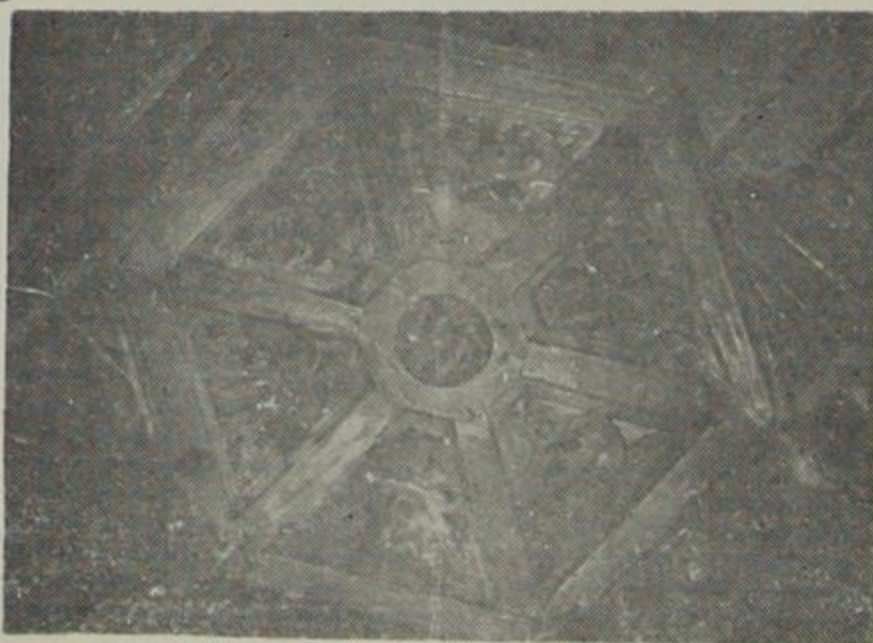

Τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ
Χουσεῖν - μπέη.

Βαδίζοντας στὸ παλιὸ καλντερίμι, περνᾶμε τὶς πύλες μὲ τὰ πελεκημένα ἀγκωνάρια καὶ θρισκόμαστε στὴν αὐλὴ του. Οἱ τοῖχοι ψηλοὶ καὶ σκεπασμένοι μὲ κισσοὺς καὶ μούσκλια. Πόρτες παλιές, παράθυρα σαρακοφαγωμένα, πεζούλια χορταριασμένα ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν ἀνθρώπων... Μπαίνουμε μέσα. Ταβάνια ὁμορφα σκαλισμένα ἀπὸ τὸ σκαρπέλο τοῦ λαϊκοῦ τεχνίτη, πού μὲ ἀστείρευτη ἔμπνευση καὶ παράξενη φαντασία δημιούργησε μιὰ ιδιότυπη τεχνοτροπία.

Μὲ ὁδηγὸ τὴν παράδοση καὶ τὴν ἱστορία, βλέπουμε στὰ βάθη τοῦ χρόνου τ' ἀνθρώπινα μεγαλεῖα: Τὶς πέτρινες, σκαλιστὲς βρύσες μὲ τὸ δροσερὸ νερὸ πού ἔτρεχε καὶ πότιζε τοὺς ὁμορφους μπαχτσέδες, μὲ τὶς λογιῆς λογιῆς πρασινάδες, τ' ἀρώματα τῶν λουλουδιῶν, τὰ κελαηδήματα τῶν ἀηδονιῶν.

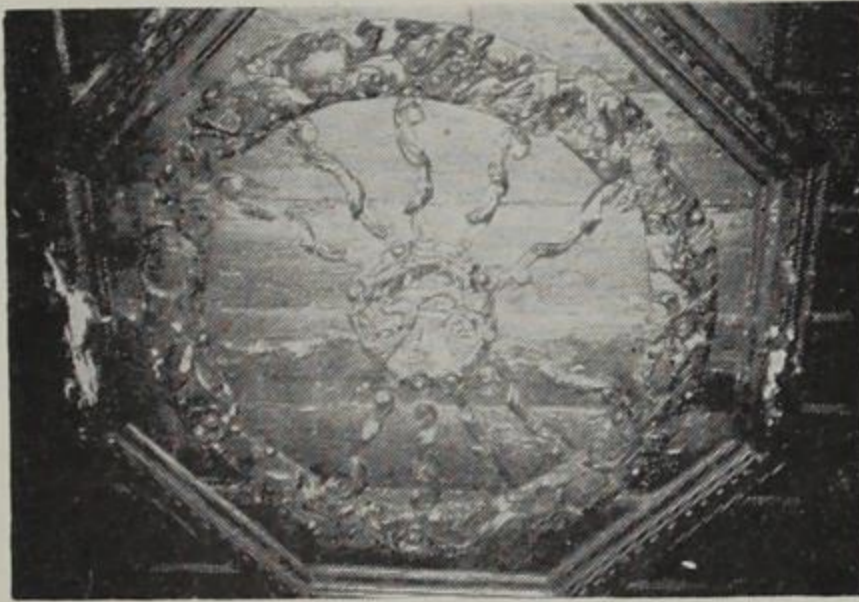
Καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ φυσικὸ περίγυρο, μπέηδες, χαρέμια, ἀρχοντιά καὶ αἷμα...

Ξυλόγλυπτα μωσαϊκά
ταβανιῶν ἀπὸ τὸ
ἀρχοντικὸ τοῦ Χου-
σεῖν - μπέη.

Ἡ Χάμκω

Ἀνηφορίζουμε τὰ στενά σοκκάκια· λίγο πιὸ πάνω ἀπὸ τὸ «Χουσεῖν - μπέη», σὲ πανοραμικὴ θέση, σώζονται τὰ ἐρείπια τοῦ πατρικοῦ ἀρχοντικοῦ τῆς Χάμκως (μάνας τοῦ Ἀληπασᾶ).

Ὀλοτρίγυρα, τοῖχοι πελώριοι σὲ ὕψος καὶ πάχος μὲ πολεμιστρὲς καὶ κρυφὲς πορτοῦλες· μεγάλες πύλες στολισμένες μὲ σκαλιστὲς παραστάσεις καὶ τούρκικες ἐπιγραφές.

Στὸ ἐσωτερικό, γκρεμισμένα ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὶς συχνὲς ἱστορικὲς ἀναστατώσεις, παλάτια, ἀποθήκες, στρατῶνες, σταῦλοι...

Σωροὶ ἀπὸ πέτρες γέμισαν τοὺς παλιούς ἀνθηροὺς κήπους καὶ μόνον ἓνα μέρος τοῦ τούρκικοῦ ἀρχοντικοῦ μένει ὄρθιον· τὸ σπίτι τῆς Χάμκως.

Πολλὰ θὰ εἶχαν νὰ διηγηθοῦν, αὐτὰ τὰ χαλάσματα, στὸν ἐπισκέπτη, γιὰ τοὺς παλιούς ἀφεντάδες.

Ἀπὸ διάφορους ἱστορικοὺς παίρνουμε λίγα:

Δυὸ ἀκόμη ὁμορφὲς
ροζέτες ἀπὸ τ' ἀρχοντικὰ
ταβάνια τοῦ
Χουσεῖν - μπέη

Κάποτε, τούτο ἦταν τὸ σεράι τοῦ Ζεϊνέλ - μπεη· αὐτὸς εἶχε μιὰ πολὺ ὀμορφη κόρη, ποὺ τὴν ἔλεγαν Χάμκω. Ἡ ὀμορφιὰ τῆς Χάμκως εἶχε γίνει γνωστὴ σὲ ὅλους — σχεδὸν — τοὺς Ἄλβανοὺς τοῦ Βερατιοῦ, Τεπελενιοῦ καὶ Ἀργυρόκαστρο. Ὑπῆρχε καὶ ἔρωτικὸ τραγούδι ποὺ ἐξυμνοῦσε τὰ κάλλη τῆς Χάμκως...

Ἐκστρατεύοντας, ὁ Βελῆς (πατέρας τοῦ Ἀλῆ) ἐνάντια στ' ἀδέρφια του, Σαλέκ καὶ Μεχμέτ, ποὺ τελικὰ ἔκαψε μὲς στὴ σκηνή τους, πέρασε καὶ ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, ὅπου πληγώθηκε ἀπὸ τὰ θέλγητρα τῆς κόρης τοῦ Ζεϊνέλ - μπεη καὶ τὴν πῆρε γυναῖκα του. Ἀπὸ αὐτοὺς γεννήθηκε κατόπιν ὁ Ἀλῆς, τὸ «λιοντάρι τῆς Ἡπείρου»...

Ἡ πύλη καὶ τὸ ἀρχοντικὸ τῆς Χάμκως.

Ἡ Ἁγία - Βαρβάρα

Ἐνα εὐρύχωρο μονοπάτι μᾶς ὀδηγεῖ, μέσα ἀπὸ γραβιά, κραινιές καὶ διάφορα ἄλλα νεαρὰ δενδράκια, στὸ ἐκκλησιάκι τῆς Ἁγίας - Βαρβάρας.

Τὸ δάσος εἶναι νέο, γιατί τὸ παλιὸ εἶχε καταστραφεῖ στὴν Κατοχή.

Χτισμένο στὰ παλιὰ ἐρείπια — ποίος ξέρει τίνος ἀρχαίου ναοῦ — τὸ ἐκκλησιάκι ἔχει μιὰ σπάνια θέση. Εἶναι τὸ μπαλκόνι

τῆς Κόνιτσας. Δὲ χορταίνεις νὰ κοιτᾶς, ἀπὸ κεῖ ψηλά, τὴν ἐξαί-
σια θέα.

Πρὸς τὰ πάνω, ὑψώνεται τὸ βουνό, κατάφυτο μὲ πεῦκα φυ-
τρωμένα στὰ βράχια. Τὸ πράσινο, σὲ ὅλες τὶς ἀποχρώσεις του, κυ-
ριαρχεῖ πέρα γιὰ πέρα.

Πιὸ πάνω, τὰ ἐρείπια τοῦ παλιοῦ Κάστρου. Κάτω, οἱ γέφυ-
ρες τοῦ Ἰωάννου καὶ τὸ ποτάμι ποὺ φιδοσέρνεται στὸν κάμπο.

Τὸ τζαμί — κατάλοιπο τῆς τουρκοκρατίας — οἱ ἅγιοι Ἰω-
άννου μὲ τὸ νεκροταφεῖο, τὸ καμπαναριό, ποὺ ὑψώνεται πάνω
στὰ βράχια...

Τὰ σπίτια, τὰ σχολεῖα, ὅλη ἡ μικρὴ πολιτεία πανέμορφη ξα-
πλώνεται στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ καὶ πέρα στὸ βάθος τοῦ κάμπου
σιμίζουν τὰ ποτάμια Ἰωάννου — Βοϊδομάτης μὲ τὸν Σαραντάπορο
πιὸ κάτω καὶ χάνονται στὴν Ἀλβανία.

Μεγαλόπρεπη ἢ ἀρχαία Μερόπη — τὸ βουνὸ Νειμέρτσικα —
κόβει τὴ ματιά σου καὶ τὴ λοξοδρομεῖ δεξιὰ στ' ἀλβανικὰ βουνά,
στὸ φημισμένο Λεσκοβίκι.

Ἀξίζει, λοιπόν, τὸν κόπο ν' ἀνεβεῖ κανεὶς στὴν ἁγία - Βαρ-
βάρα. Ἄλλωστε δὲν εἶναι παρὰ ὑπόθεση μερικῶν λεπτῶν ἀπὸ τὸ
Β' Δημοτικὸ σχολεῖο καὶ ὁ κόπος ἀποζημιώνεται, ἀπὸ τὸ θέαμα,
μὲ τὸ παραπάνω.

Ἐδῶ, τὴν Καθαροδευτέρα, μαζεύεται πλῆθος κόσμου καὶ γί-
νεται σωστὸ πανηγύρι.

Τὸ Κάστρο

Προσπατώντας ἀνάμεσα στὰ πεῦκα, φτάνουμε σὲ λίγα λεπτά,
ἀπὸ τὴν ἁγία - Βαρβάρα, στὰ ἐρείπια τοῦ παλιοῦ Κάστρου.

Ἡ τοποθεσία εἶναι ἀσύγκριτη. Σὰν ἀπὸ ἀεροπλάνο, βλέπεις
τὴν ποταμιὰ καὶ τὸν κάμπο κάτω.

Ἀπότομη, μὲ τρομεροὺς πέτρινους ὄγκους, χάσκει στὰ πόδια
μας ἡ χαράδρα τοῦ Ἰωάννου.

Κατάφυτες οἱ πλαγιές, ἀπὸ πεῦκα καὶ ἄλλα ἀγριόδενδρα,
δίνουν περίσσια ἐπιβλητικότητα στὸ ἔξοχο τοπίο. Χιονισμένη σχε-
δὸν ὅλο τὸ χρόνο ἡ ἀπέναντι κορυφὴ τῆς Τύμφης μὲ τὰ 2.500 μ.,
προβάλλει προκλητικὰ στὰ μεσοῦρανα.

Στὰ πόδια τῶν ἀπότοιμων βουνῶν, κυλάει ἀχολογώντας ὁ Ἄ-
ωος, σὰν ὑπερκόσμιο τέρας τρομερό.

Ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴν πανώρια θέση, ἦταν χτισμένο τὸ περή-
φανο φρούριο καὶ οἱ βλοσυροὶ διγλάτορες ἀγνάντευαν πέρα ὡς πέ-
ρα, τὶς πλαγιές καὶ τὸν κάμπο.

Ἱστορικά δὲν ξέρουμε ποιοὶ τὸ ᾠφτιαξαν καὶ πότε· τὸ μυστικὸ
μπορεῖ γὰ βρῖσκεται μὲς στὰ ἐρείπιά του, πού κάποιοι πρέπει γὰ
τ' ἀνασκαλέφουν κάποια μέρα. Ὡστόσο ἡ παράδοση μᾶς λέει, πὼς
κάποτε τὸ κάστρο ἦτανε τρανὸ ἐνετικὸ καὶ πάρθηκε μὲ δόλο ἀπὸ
τοὺς Τούρκους. Χρόνια καὶ χρόνια πολέμησαν οἱ Ἑνετοὶ μὲ τοὺς
Τούρκους καὶ τελικὰ κυριεύτηκε μὲ μπαμπεσιὰ τὸ κάστρο, ἀφοῦ
ξεγελάστηκε ὁ φρουρὸς ἀπὸ Τουῦρκο ντυμένον γυναικεῖα ρούχα...

Λένε οἱ παλιοί, πὼς εἶχε καὶ ἓνα ὑπόγειο λαγούμι πού ξεκι-
νοῦσε ἀπ' τὴν κορυφή κι ἔφτανε μέχρι τὸ ποτάμι, γὰ παίρνουν οἱ
πολιορκημένοι νερὸ ἢ γὰ μποροῦν γὰ φύγουν στὴν ἀνάγκη.

Ἐπάρχει καὶ σήμερα κάτω στὸ ποτάμι μιὰ σπηλιά μὲ στα-
λαχτίτες καὶ ὑποθέτουν ὅτι ἐκεῖ κατέληγε ἡ ὑπόγεια διάβαση.
Ἄν εἶναι αὐτὴ ἡ ἔξοδος, κάποτε ἡ ἐρευνα θὰ μᾶς τὸ ἀποδείξει.

Τὸ τζαμί

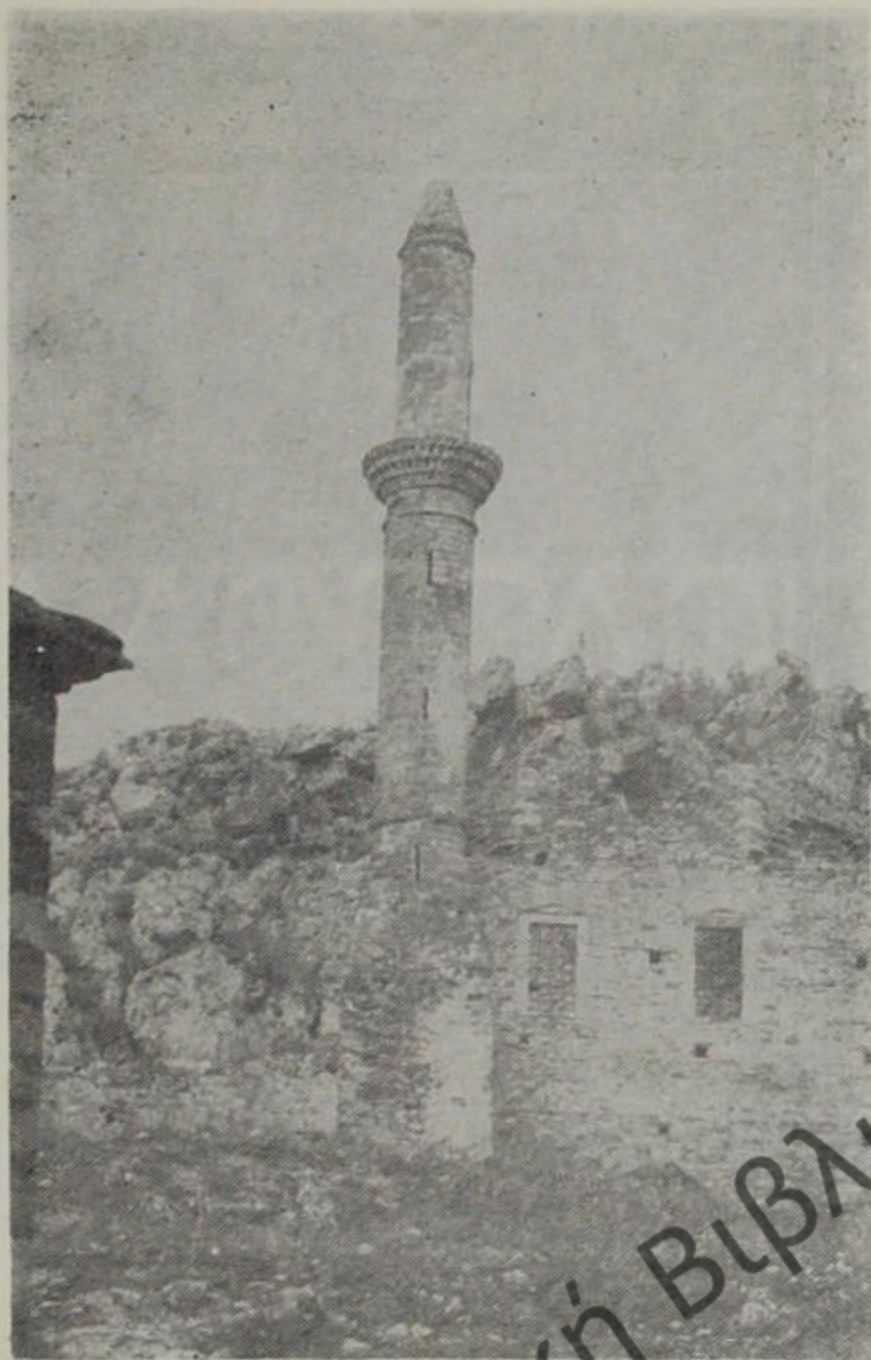
Κατηφορίζουμε ἀπὸ τὸ κάστρο γιὰ τὸ ποτάμι. Περναίμε ἀνά-
μεσα σὲ βράχια καὶ φθάνουμε στὸ τζαμί. Ψηλό, μὲ τὴ σουβλερὴ
του κορυφή γὰ κοιτάει τὸν οὐρανό, στέκει αἰῶνες ἐκεῖ στὴν πλα-
γιά, θυμίζοντας στοὺς ἐπισκέπτες πὼς κάποτε πέρασαν οἱ Τουῦρ-
κοὶ ἀπ' ἐδῶ. Πάει ὁ νοῦς μας στὸ χότζα πού ἀνέβαινε ἐκεῖ ψηλὰ
γὰ προσευχηθεῖ καὶ γὰ κηρύξει στοὺς πιστοὺς τοῦ Μωάμεθ...

Τὰ αἰωνόβια κυπαρίσσια δίπλα, θλιβεροὶ σύντροφοί του, συν-
θέτουν τὴν πένθιμη εἰκόνα μιᾶς παλιᾶς ἀναλαμπῆς τοῦ Ἰσλάμ.
Μάταιος κόσμος!

Ἐπιδρομές, ἀλληλοσφαγὴ τῶν δύσμοιρων λαῶν, μεγαλεῖα μιᾶς
μειοψηφίας ἀνθρώπων καὶ λησμονιὰ πού σβήνει τὰ χνάρια τοῦ
ἄπληστου ἀνθρώπου σὰν τὸ παχὺ χιόνι τοῦ χειμῶνα...

Τὸ τζαμί χτίστηκε ἀπὸ τὸν Σουλτὰν Σουλεῖμάν τὸν μεγαλο-
πρεπὴ τὸ 1536 μ.Χ. Θεωρεῖται ἱερὸ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Σήμερα ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία φροντίζει γιὰ τὴ διατήρη-
σή του καὶ τὴν περίφραξη τῶν γύρω ἐρειπίων.

Τὸ τζαμί τοῦ Σουλ-
τάν Σουλεϊμάν.

Τὸ γεφύρι τοῦ Ἄωου

Λίγα μέτρα πῖο κάτω ἀπὸ τὸ τζαμί, στὴν ἔξοδο τῆς χαράδρας, ἐνώγονται οἱ δυὸ ὄχθες τοῦ Ἄωου μὲ τὸ περίφημο πέτρινο γεφύρι.

Πανέμορφο, ἐπιβλητικὸ στὸ χάος τῆς χαράδρας, ἦταν τὸ μοναδικὸ πέρασμα τῶν κατοίκων γιὰ πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ἴσως, τὸ μεγαλύτερο σὲ ὕψος καὶ πλάτος μονότοξο γεφύρι στὴν Ἑλλάδα. (20×40 μ.).

Καύχημα τεχνικῆς γιὰ τὴν ἐποχὴ πού χτίστηκε.

Τὸν παλιὸ καιρὸ, κρέμονταν στὴ μέση τῆς καμάρας μιὰ καιπανούλα πού χτυποῦσε, ὅταν φύσαγε δυνατὸς ἀέρας, γιὰ νὰ προειδοποιεῖ τοὺς περαστικούς μὴν παρασυρθοῦν καὶ πέσουν στὸ ποτάμι.

Τὸ ἱστορικὸ γεφύρι τοῦ Ἀσίου.

Γιὰ τὴ συνέχεια τῆς παράδοσης, ὁ Ἐξωραϊστικὸς Σύλλογος κρέμασε τὸ 1975 μιὰ παρόμοια καμπάνα, ἀφοῦ ἡ παλιὰ εἶχε καταστραφεί πρὶν ἀπὸ χρόνια μὲ τοὺς πολέμους.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Στὰ 1823 μὲ ἐπιστασία τοῦ Δ. Λιάμπη — σύμφωνα μὲ τοὺς ἱστορικοὺς — καὶ κοινῆς συνδρομῆς, κατασκευάστηκε ξύλινο γεφύρι γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν κατοίκων. Στὰ 1833 παρασύρθηκε ἀπὸ τὸ πολὺ νερὸ καὶ ἀνέλαβαν τὴν κατασκευὴ νέου γεφυριοῦ, οἱ Παναγ. Σκουμπουρδῆς καὶ Βασ. Μάσιος. Ἀργότερα ὁμοίως καὶ αὐτὸ εἶχε τὴν ἴδια τύχη.

Ἔτσι στὰ 1870, ὁ Ι. Λούλης ἀπὸ τὰ Κατσανοχώρια (τραπεζίτης στὰ Γιάννινα) περνώντας γιὰ τὰ θειοῦχα λουτρά, ὑποσχέθηκε μεγάλη συνδρομὴ καὶ ἄρχισε νὰ μαζεύει χρήματα γιὰ τὴν κατασκευὴ του. Τελείωσε στὰ 1871 καὶ κόστισε 120.000 τούρκικα γρόσια.

Πρόσφεραν: Ι. Λούλης 50.000 γρόσια. Οἱ ἀδερφοὶ Β. καὶ Ἄλκ. Λιάμπη 5.000 γρ. Ἡ Ἀγγ. Παπάζογλου 2.000 γρ. Ὁ Ἰ. Λιάμπης 1.300 γρ. Ὁ Γ. Ζωΐδης 2.500 γρ. Ὁ Μωχάμετ - μπέη

Σίσκος 2.500 γρ. Οί αδερφοί Μπεκιάρη 1.060 γρ. Ὁ τότε μητροπολίτης Βελλᾶς 50 τούρκικες λίρες καὶ τὸ ὑπόλοιπο ποσό, οἱ κάτοικοι τῆς Κόνιτσας Τούρκοι καὶ Ρωμιοί.

Ἀρχιμάστορας τοῦ ἔργου ἦταν ὁ ἀσπούδαχτος καὶ ἀγράμματος λαϊκὸς ἀρχιτέκτονας Ζιώγας Φρόντζος ἀπὸ τὴν Πυρσόγιαννη.

Τὸ ἔργο προκάλεσε τὸν θαυμασμὸ καὶ στοὺς Τούρκους σπουδαγμένους στὴν Εὐρώπη μηχανικούς. Ὄταν ἤρθαν γὰρ τὸ ἐπιθεωρήσουν, ἀπὸ τὴν Πόλη, ρώτησαν «Ποιὸς ἔχτισε τὸ γεφύρι;» Τοὺς παρουσίασαν τὸν Ζιώγα. Καὶ σὲ ἐρώτησή τους σὲ ποιὸ Πολυτεχνεῖο σπούδασε, τοὺς ἀπάντησε «Στὸ Πολυτεχνεῖο τῆς «Κράπας» τοῦ χωριοῦ μου». Ἡ Κράπα εἶναι μιὰ τοποθεσία τῆς Πυρσόγιαννης.

Τὸ 1913 οἱ Τούρκοι ποὺ ἄδειαζαν τὴν Κόνιτσα, ἐπιχειρήσαν τὴν ἀνατίναξη τῆς γέφυρας ἀλλὰ ἀπότυχαν καὶ ἔτσι σώζεται καὶ ὁμορφαίνει πιάτερο τὴν μικρὴ πολιτεiouλά.

Εἰκόνα ἀπὸ τὴν καμάρα τοῦ θρυλικοῦ γεφυριοῦ μὲ τὴν τοποθέτηση τῆς καμπάνας.

Τὸ μοναστήρι τοῦ Στομίου

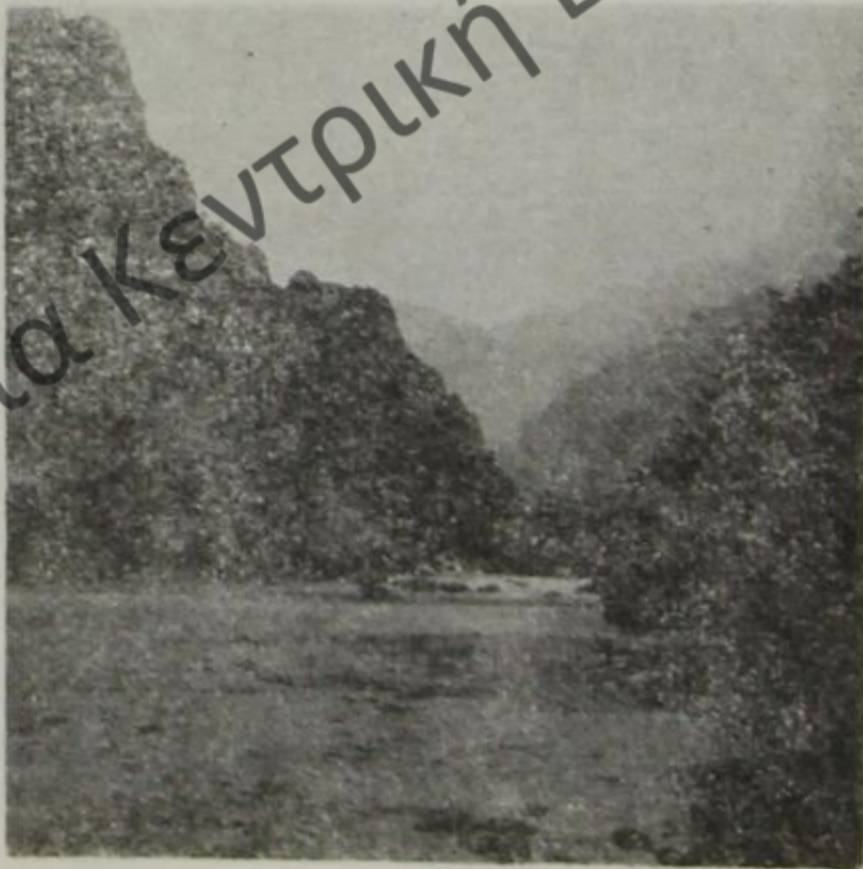
Γιὰ νὰ φτάσουμε στὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας πρέπει νὰ κά-
νουμε πορεία ἀρκετὰ χιλιόμετρα δίπλα στὸ ποτάμι. Σύμφωνα μὲ
τὴν ἔκθεση τοῦ εἰδικοῦ μηχανικοῦ — Ἑλβετοῦ — A. Schonholzer
στὸν Ο.Ο.Σ.Α., ἀπ' ἐδῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ξεκινάει ἡ γραμμὴ τοῦ τε-
λεφερίκ καὶ νὰ φθάνει μέχρι τὴ Δρακόλιμνη.

Δεξιὰ κι ἀριστερά, τεράστιοι πέτρινοι ὄγκοι σχηματίζουν
τὴ χαράδρα ποὺ εἶναι κατάφυτη ἀπὸ πεῦκα, ἔλατα καὶ ἄλλα διά-
φορα δένδρα καὶ θάμνους. Κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα κρύβονται ὄρυκτά,
ὅπως ὁ χαλαζίας ποὺ βρίσκεται καὶ στὴν ἐπιφάνεια πολλές φορές.

Τὰ νερὰ κυλοῦν ἀφρίζοντας καὶ ἀχολογοῦν μὲ ὑπερκόσμια
βοή.

Στὸ σημεῖο ποὺ στενεύει ἡ χαράδρα πάρα πολύ, δημιουργεῖ-
ται ἓνα στόμιον· ἐκεῖ εἶναι χτισμένο καὶ τὸ μοναστήρι, πάνω στὸ
βράχο, σὰν ἀετοφωλιά.

Τὸ θέαμα ἀπὸ ἑκεῖ πάνω δὲν περιγράφεται μὲ λόγια. Πυκνὴ
βλάστηση τριγύρω καὶ τρεχούμενα νερὰ, μὲ τὴν κορυφὴ τῆς «Γκα-
μήλας» νὰ στέκει πανύψηλη στὸ γάος πάν' ἀπ' τὸ μοναστήρι.

Ἄωος. Ἐνα συμ-
πλεγματικὸ τοπίο.

Τόπος ποὺ προκαλεῖ, στὸν ἡσυχαστὴ, δέος καὶ ἀνάταση πνευ-
ματικὴ. Σὲ τέτοια μέρη τοποθετοῦσαν καὶ οἱ προγονοὶ μας τίς τόσες
καὶ τόσες νύμφες τῶν δασῶν καὶ τῶν πηγῶν. Ἐδῶ μόνιμοι κά-

τοιχοι είναι τὰ περήφανα ἀγριόγιδα πού ξεπηδοῦν ἐκεῖ πού δέν τὰ περιμένεις καί ἐξαφανίζονται σάν ζωτικά μόλις νοιώσουν τήν παρουσία ἀνθρώπου.

Ἐπίγραφη στήν εἴσοδο τοῦ μοναστηριοῦ, μαθαίνουμε ὅτι ἡ βυζαντινή ἐκκλησοῦλα του χτίστηκε στά 1774 ἀπό κάποιον Κωνσταντῖνο πού ἦρθε ἀπ' τήν ἀπέναντι πλαγιά, ἀπ' τὸ «Παλιομονάστηρο».

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ εἶχε ἀσκητὲς καί γενικά βρισκόταν σὲ ἀκμή, μὲ κτήματα κοπάδια ἀπὸ βόδια καί πρόβατα, κήπους καί περιβόλια.

Στίς 18 Αὐγούστου 1944 οἱ Γερμανοὶ ἔκαψαν ὅλα τὰ κελιά καί τὰ ὑπόστεγα ἐκτὸς ἀπὸ τήν ἐκκλησία. Ἀργότερα ξανάγιναν πάλι, ἀπὸ εὐλαβεῖς χριστιανοὺς, μὲ τὴ φροντίδα τοῦ πραγματικῶ ἀγίου καλόγερου Παΐσιου.

Δυστυχῶς σήμερὰ ἔφυγε καί ὁ μοναδικὸς αὐτὸς καλόγερος καί τὸ μοναστήρι μένει ἔρημο.

Τὸ μοναστήρι τοῦ
Στομίου.

Μοναστήρι Σπηλιώτισσας

Ένα παλιό μοναστήρι τῆς περιοχῆς, εἶναι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Σπηλιώτισσας) πού χτίστηκε στὰ 1577, σὲ ὑπέροχη τοποθεσία στὸ Βοϊδομάτη κάτω ἀπὸ τὴν Ἀρίστη.

Ἅγιος Ἰωάννης (ὁ νεομάρτυρας ἀπὸ τὴν Κόνιτσα)

Ἡ Κόνιτσα ἔχει καὶ τὸν Ἅγιό της. Εἰκόνες του ὑπάρχουν: Στὸς Ἅγ. Ἀποστόλους (κοντὰ στὸν ἀρχιερατικὸ θρόνο). Στὸ δεξιὸ προσκυνητᾶρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου (πάνω Κόνιτσα) καὶ στὸν Ἅγιο Νικόλαο Πουρνιαῶς.

Ὁ Ἰωάννης γεννήθηκε στὴν Κόνιτσα ἀπὸ γονεῖς Ὀθωμανοὺς καὶ ὁ πατέρας του ἦταν δερβίσης. Τὸ σπίτι του ἦταν πιὸ κάτω ἀπὸ τὴ θέση «Δένδρο».

Ὅταν μεγάλωσε πῆγε στὰ Γιάννινα. Ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ἄρτα καὶ μετὰ στὸ Ἀγρίνιο. Ἐκεῖ ὁ Τούρκος διοικητῆς Ἰουσουφάρας, τὸν ὀνόμασε δερβίση του.

Ἀργότερα ἀλλάζοντας διοικητὴ οἱ Τούρκοι, ἔφεραν νέο ἀλλὰ ὁ Ἰωάννης, οὔτε τὸν παλιὸ ἀκολούθησε, οὔτε μὲ τὸν καινούργιο

Ὁ ἅγ - Γιάννης
ὁ Κονιτσιώτης.

πῆγε καὶ συμπεριφέρονταν χριστιανικά, μὲ χριστιανικά ροῦχα ντυμένος.

Ἐπειδὴ δὲν μπορούσε νὰ βαφτιστεῖ, γιατί φοβόταν τὶς συνέπειες καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἐκεῖ χριστιανοί, πῆγε στὴν Ἰθάκη ὅπου βαφτίστηκε Ἰωάννης.

Κατηχήθηκε καὶ γύρισε στὸ Ἐηρόμερο, σ' ἓνα χωριὸ (Μαχαλάς) ὅπου παντρεύτηκε.

Κρύβονταν καὶ ἔκανε τὸ δραγάτη, ἀλλὰ τὸ 1813 ὁ πατέρας του μαθαίνοντας τὴν ἄρνηση τῆς θρησκείας ἀπὸ τὸ γιό του, ἔστειλε δυὸ δερβίσηδες νὰ τὸν μεταπέισουν.

Αὐτὸς δὲ θέλησε νὰ τοὺς δεῖ καὶ νὰ τοὺς μιλήσει καὶ ἔφυγαν ἄπραχτοι.

Μετὰ ἀπ' αὐτό, τὸν πρόδωσαν στὸν Μουσελίμη (διοικητὴ), ὅτι ἔγινε χριστιανός, ἐνῶ ἦταν μάλιστα γιὸς σείχη καὶ δερβίση. Θύμωσε ὁ Μουσελίμης, ἐνημέρωσε τὸν κατὴ καὶ τὸ νομοκράτορα μουφτὴ καὶ τὸν ἔφεραν οἱ στρατιῶτες δεμένον στὸ Ἄγρινιο γιὰ ἀνάκριση.

Ὁ Ἰωάννης ἀπάντησε ὅτι ἦταν χριστιανός καὶ ὀνομάζεται Ἰωάννης. Μάταια ὁ μουσελίμης προσπάθησε νὰ τὸν μεταπέισει τάζοντας θέσεις καὶ μεγαλεῖα. Ἀνέδοτος ὁ Ἰωάννης καὶ μὲ μεγάλο θάρρος διατράνωσε τὴν πίστη του ὥσπου τὸν ἔρριξαν στὴ φυλακὴ ποὺ βασανίστηκε ἀπὸ ἄνθρωπα χωρὶς ὅμως νὰ μετανοιώσει γιὰ τὴν πίστη του.

Τελικὰ τὸν σκότωσαν μὲ ξίφος στίς 23 Σεπτεμβρίου 1814, μέρα Τετάρτη καὶ

οἱ χριστιανοὶ τοῦ Ἄγρινιου τὸν ἔθαψαν σ' ἓνα χωράφι.

Αὐτὴ, συνοπτικά, εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Ἄη - Γιάννη ἀπὸ τὴν Κόνιτσα.

Ἡ βρύση τοῦ Ἄη - Γιάννη

Δίπλα ἀπὸ τὸ εἰκονοστάσι τοῦ Ἄη - Γιάννη, ἀκούγεται τὸ κελάρυσμα τῆς βρύσης. Τὸ καθάριο τῆς νερὸ ἔρχεται ἀπ' τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ δροσίζει τοὺς στρατοκόπους.

Τὸ μурμουρίσμα τῆς ἀνταμώνει, τὴν ἀνοιξη, μὲ τὸ κελάηδημα τῶν ἀηδονιῶν καὶ μεθαίει τοὺς περαστικούς.

Ἡ βρύση τοῦ ἁγίου - Γιάννη.
(Ἔργο τοῦ Ἐξωραϊστικοῦ Συλλόγου τῆς Κόνιτσας)

Ἡ ἐπισκευή της — με τὸ χαγιατί σὲ παλιὸ ρυθμὸ, ἔγινε τὸν Σεπτέμβρη τοῦ 1976 ἀπὸ τὸν Ἐξωραϊστικὸ Σύλλογο τῆς Κόνιτσας. Ἔχει δροσερὸ καὶ χωνευτικὸ νερό. Ἄς πίνει λοιπὸν ὁ ταξιδιώτης ὅσο θέλει γιὰ νὰ δροσίζεται.

Τὸ μαυσωλεῖο

Ἐκατὸ μέτρα μακριὰ ἀπὸ τὴ βρύση τοῦ ἁγίου - Γιάννη, χτίστηκε ἀπὸ τὸ κράτος, μέσα στὸ 1976, τὸ μαυσωλεῖο τῶν στρατιωτῶν ποὺ σκοτώθηκαν στοὺς διάφορους πολέμους.

Σὲ γραφικὸ μέρος, λιτὸ στὴν κατασκευή του, ἐντυπωσιάζει καὶ ὑποβάλλει τὸν ἐπισκέπτη.

Τὰ κυπαρίσσια λυγρίζουν τὶς κορφές τους, σὰ νὰ ὑποκλίνονται στοὺς πεθαμένους καὶ στὸ πευκοδάσος δίπλα του, ὁ ἀέρας σφυρίζει ἀπαλά.

Ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος συγκινεῖται ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη θυσία καὶ ἐμβαθύνοντας στὸ λογικὸ στοχασμὸ, φιλοσοφεῖ τὴ ζωή.

Πλατανάκια — Παναγία — "Αη - Θανάσης

Ξεκινώντας από τὸ νοσοκομεῖο, ἀνηφορίζουμε τὸν τιμενταρισμένο δρόμο καὶ μετὰ ἀπὸ τρεῖς - τέσσερις στροφές, βγαίνουμε ἀπὸ τὴν Κόνιτσα· ἀκριβῶς ἐκεῖ πού τελειώνουν τὰ σπίτια, συναντοῦμε τὰ «Πλατανάκια» μὲ τὸ παλιὸ ἐξοχικὸ κέντρο.

Εἶναι μιὰ δροσερὴ ὄαση γιὰ τοὺς καλοκαιριάτικους μῆνες, σὲ ὑψόμετρο 750 μ.

Πιο πάνω, χτισμένη μέσα στοὺς βράχους, ἡ ἐκκλησοῦλα τῆς Παναγίας καὶ ἀκόμα παρα πάνω, κοντὰ στοὺς πρόποδες τοῦ "Αη - Λιά τὸ ἐκκλησάκι τοῦ "Αη - Θανάση εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ γραφικὰ τοπία τῆς Κόνιτσας.

Ἀπότομες πλαγιές, ἄλλες γυμνές καὶ ἄλλες κατάφυτες μὲ πεῦκα καὶ ἐλάτια· ὄμορφοι, καταπράσινοι λόφοι καὶ χαράδρες συνθέτουν τὴν εἰκόνα ἐνὸς ποικιλόμορφου τοπίου μὲ ὑψόμετρο γύρω στὰ 800 - 900 μέτρα καὶ πλατιοὺς ὀρίζοντες.

Λίγα χιλιόμετρα ἀπὸ τὸν "Αη - Θανάση — στὴν καρδιά τοῦ πευκόδασου — εἶναι τὰ κτίρια τῶν παιδικῶν κατασκηνώσεων, ὅπου ἑκατοντάδες παιδιά βρίσκουν τὴν χαρὰ καὶ τὴν ὑγεία κάθε καλοκαίρι.

Ἀπὸ τὴν κατασκήνωση ὁ χωματόδρομος, συνεχίζει γιὰ τὰ χωριά τῆς Λάγκας Ἀώου καὶ προτοῦ νὰ φθάσουμε στὴ «Σουσιτσα» συναντᾶμε τὴ δρύση καὶ ἡ βλάστηση τριγύρω εἶναι ὀργιαστική.

Ἐδῶ εἶναι ὅ,τι χρειάζεται γιὰ μικρὲς ἐκδρομὲς· σοῦ ἀνοίγει ἡ ὄρεξη καὶ ὅ,τι φᾶς, χωνεύει καὶ ξαναπεινᾶς σὲ λίγο.

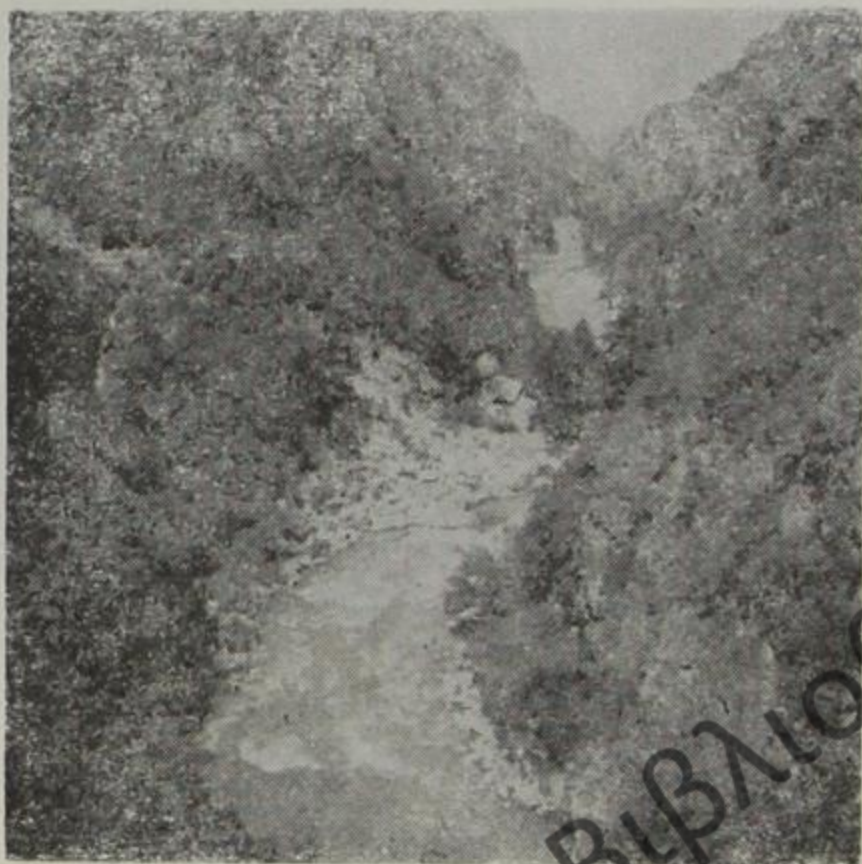
Τὸ καρναβάλι

Οἱ ἐκδρομεῖς πού θὰ βρεθοῦν τὶς ἀποκριὲς στὴν Κόνιτσα, μποροῦν ν' ἀπολαύσουν ἕνα πλούσιο καὶ πρωτότυπο καρναβάλι.

Τὸ κονιτσιώτικο καρναβάλι, πού εἶχε ἀτονίσει γιὰ μερικὰ χρόνια, ξανάρχισε ἀπὸ φέτος καὶ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου θὰ γίνεται ὄλο καὶ καλύτερο, παρουσιάζοντας διάφορα ἔθιμα καὶ τύπους τοῦ παλιοῦ καιροῦ, προκαλώντας τὸ ἀκράτητο γέλιο καὶ τὴν χαρὰ στὰ συγκεντρωμένα πλήθη.

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Όταν, ο ξένος επισκέπτης ή ο παραθεριστής που θα μείνει μερικές μέρες στην Κόνιτσα, θελήσει να δει και να απολαύσει περισσότερα από τα φυσικά θέλγητρα της περιοχής, τότε μπορεί να κάνει μερικούς περίπατους που θα του μείνουν αξέχαστοι.

Φαράγγι του 'Αώου.
'Από τὸ Στόμιο.

Στόμιο

Ἄν μᾶς ἀρέσει ἡ πορεία, μπορούμε ν' ἀφήσουμε τὸ αὐτοκίνητο στὴν πέτρινη γέφυρα τοῦ Ἄώου καὶ σὲ δυὸ ὥρες νὰ φθάσουμε στὸ μοναστήρι τοῦ Στομίου. Ἡ πορεία στὴ μαγευτικὴ χαράδρα θὰ μᾶς μείνει ἀλησμόνητη καὶ τὸ δέος ποὺ θὰ νιώσουμε φτάνοντας στὸ μοναστήρι, θὰ μᾶς συγκλονίσει ὡς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς.

Ἄν ἔχουμε καὶ φωτογραφικὰ ἐνδιαφέροντα θὰ πλουτίσουμε τὴ συλλογὴ μας μὲ θαυμάσιες εἰκόνες τῆς ἄγριας καὶ παρθένας φύσης...

Πέτρινη γέφυρα Βοϊδομάτη

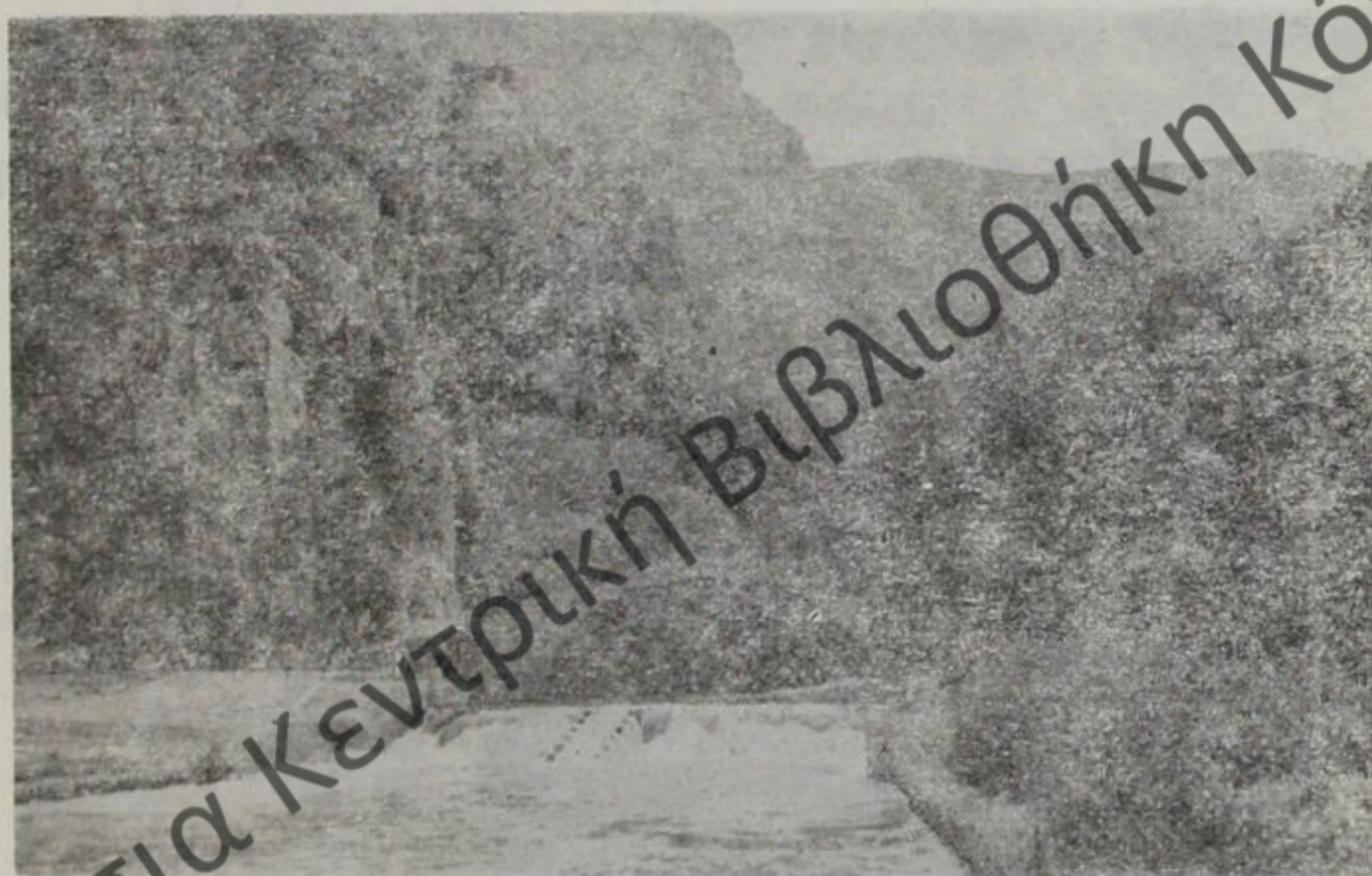
Σὲ ἀπόσταση 17 χιλ. ἀπὸ τὴν Κόνιτσα, συναντοῦμε τὴν πέτρινη γέφυρα τοῦ Βοϊδομάτη, διακόσια μέτρα ἀριστερὰ ἀπὸ τὸν ἀσφαλτόδρομο. Πεντακάθαρο τὸ νερό, σχηματίζει καταρράχτη στὸ

τεχνικό ἀρδευτικό φράγμα τῆς γέφυρας. Τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ πίνεται καὶ εἶναι πολὺ χωνευτικὸ καὶ παγωμένο. Ὑπεραιωνόδια πλατάνια ρίχνουν τὸν ἴσκιό τους δίπλα στὸ ποτάμι καὶ συνθέτουν ἕναν τόπο ἰδανικὸ γιὰ ὑπαίθρια φαγοπότια μὲ ψημένα ἀρνιά καὶ γλέντια.

Ἐδῶ κάθε γιορτὴ καὶ ἰδιαίτερα τὴν Πρωτομαγιά, κατακλύζουν τὴν περιοχὴ χιλιάδες φυσιολάτρες.

Πολλοὶ ἐρασιτέχνες ψαράδες ἔρχονται νὰ ψαρέψουν τὴ φημισμένη πέστροφα.

Εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα ποτάμια μὲ τόσες πολλὲς ὁμορφιὲς καὶ χάρες.

Βοῖδομάτης, τὸ μαγευτικὸ καὶ καθαρὸ ποτάμι.

Τὸ ποτάμι ξανοίγεται ὅσο κυλάει πρὸς τὸν κάμπο, ἐνῶ πάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα στενεύει στὰ βράχια τῆς ἄγριας χαράδρας.

Στὸ βάθος τῶν βράχων βρίσκεται τὸ παλιὸ μοναστήρι τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καὶ στὴν κορυφὴ τῆς χαράδρας, τὸ Καστράκι, ὅπου, παλιά, ἦταν χτισμένη ἡ πόλη «Ραβενίκο». Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, ἐκεῖ εἶναι κρυμμένη ἡ χρυσὴ «Σαρμανίτσα» τῆς πριγκηποπούλας...

“Ένα έξοχικό κέντρο

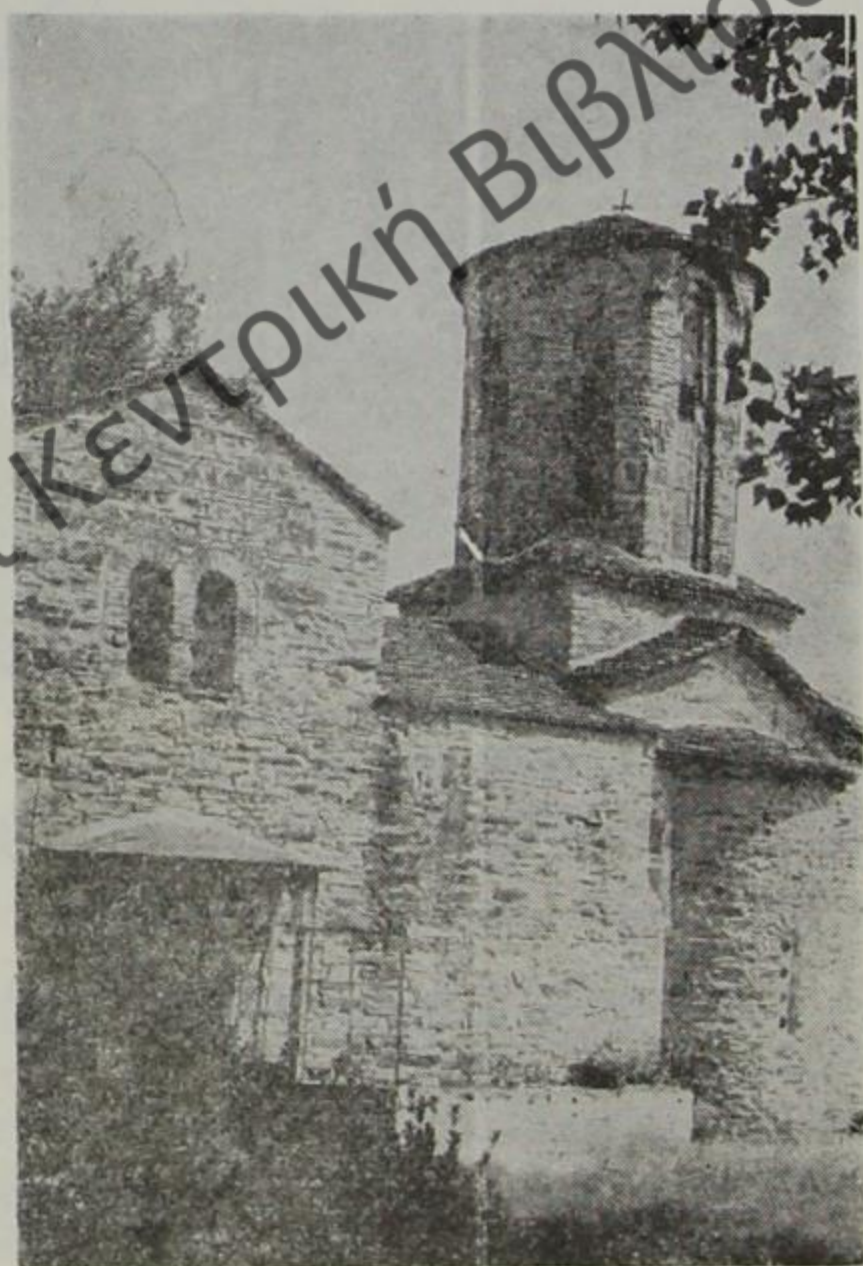
Ἀριστερὰ ἀπὸ τὴν καινούργια γέφυρα τοῦ Βοϊδομάτη, ὅπως μᾶς δείχνει καὶ ἡ πινακίδα, εἶναι κρυμμένο μὲς στὴν πρασινάδα τὸ έξοχικό κέντρο. Δίπλα κυλάει ὀρμητικὰ τὸ γαλάζιο ποτάμι καὶ οἱ καλοφαγάδες ἐδῶ μποροῦν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν πείνα τους μὲ τίς τηγανητὲς πέστροφες καὶ τὰ ἄλλα ἐδέσματα.

Ἀπὸ τὴν ἀνοιξή ὡς τὸ φθινόπωρο ἰδιαίτερα, τοῦτο τὸ κέντρο εἶναι ἕνας μικρὸς ἐπίγειος παράδεισος.

Μολυβοσκέπαστη (μοναστήρι)

Γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες τῆς Κόνιτσας, ποὺ ἔχουν τὴν εὐχέρεια νὰ μείνουν ἔστω καὶ λίγο σ' αὐτὴν, θὰ εἶναι παράλειψη νὰ μὴν ἐπισκεφθοῦν τὸ ἱστορικό μοναστήρι τῆς Μολυβοσκέπαστης.

Ἄλλωστε, ἡ ἀπόσταση εἶναι μικρὴ (17 χλμ. ἀπὸ τὴν Κόνιτσα), ὁ δρόμος ἀσφαλτοστρωμένος καὶ ἡ διαδρομὴ πολὺ ὀμορφη.

Τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας στὴ Μολυβοσκέπαστη.

Περνώοντας, Μάζι - Ἀητόπετρα, φτάνουμε στο Μπουραζάνι, όπου περνᾶμε τὴ γέφυρα τοῦ Ἀώου καὶ συναντᾶμε δυὸ ταβερνάκια στὸν ἴσκιό τῶν δέντρων.

Χίλια μέτρα πιὸ πάνω καὶ δίπλα στὸ ποτάμι, ποὺ φαρδαίνει στὸ σημεῖο αὐτό, ἀνακαλύφθηκε τὰ τελευταῖα χρόνια σπήλαιο μὲ σταλαχτίτες. Ἀνεξερεύνητο ἀκόμα δὲν ἔχει ἀξιοποιηθεῖ καὶ ἂν δὲν καταστραφεῖ ἀπὸ τοὺς βάνδαλους περαστικούς, μπορεῖ μιὰ μέρα νὰ δείχνει στοὺς ἐπισκέπτες τ' ἀριστουργήματα τοῦ χρόνου καὶ τῆς φύσης.

Ἀπὸ τὸ Μπουραζάνι δεξιά, ὁ δρόμος μᾶς πηγαίνει στὸ μοναστήρι.

Τοῦτο εἶναι χτισμένο κάτω ἀπὸ τὸ χωριὸ Μολυβοσκέπαστη — στοὺς πρόποδες τοῦ ἐπιβλητικοῦ σέ ὄγκο βουνοῦ Νεμέρτσικα ἢ Μερόπη (Ἀερόπου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα).

Ἡ περιοχὴ εἶναι ὁμαλὴ, κατάφυτη μὲ πολλὰ καὶ πεντακάθαρα τρεχούμενα νερά.

Ἀπὸ μακριὰ φαίνεται ὁ ψηλὸς βυζαντινὸς τροῦλος. Τὸ μοναστήρι εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Κοίμησι τῆς Θεοτόκου. Περιτριγυρίζεται ἀπὸ γερὸ καὶ ψηλὸ τοῖχο, ἐνῶ ἡ ξύλινη ἐξώθυρα, ποὺ εἶναι ντυμένη μὲ λαμαρίνα, ἔχει πάχος 10 ἑκατοστά. Διακρίνονται τρύπες ἀπὸ σφαῖρες τουρκαλθανικῶν ἐπιδρομῶν.

Ἀριστερά, μπαίνοντας στὴν αὐλὴ, εἶναι τὰ κελλιά ποὺ ἔμειναν οἱ καλόγεροι καὶ οἱ προσκυνητές.

Σήμερα εἶναι ἐπισκευασμένα καὶ ἠλεκτροφωτισμένα καὶ μποροῦν σ' αὐτὰ νὰ διανυκτερεύουν οἱ χριστιανοὶ ποὺ ἔρχονται ἀπὸ μακριά.

Λειτουργεῖ ὁ παπα - Λάμπρος, ποὺ δρίσκεται καθημερινὰ ἐκεῖ γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ πρόθυμα τοὺς προσκυνητές.

Μέσα ἡ ἐκκλησία ἔχει καλλιτεχνικὰ ξυλόγλυπτα τοῦ 16ου αἰώνα καὶ παλιές ἀγιογραφίες.

Ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας εἶναι ἔργο τοῦ Ζ' μ.Χ. αἰώνα καὶ λέγονταν «Παναγία Πωγωνιανίτισσα».

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Όταν, ο ξένος επισκέπτης ή ο παραθεριστής που θα μείνει μερικές μέρες στην Κόνιτσα, θελήσει να δει και να απολαύσει περισσότερα από τα φυσικά θέλγητρα της περιοχής, τότε μπορεί να κάνει μερικούς περιπάτους που θα του μείνουν αξέχαστοι.

Φαράγγι του 'Αώου
'Από το Στόμιο.

Στόμιο

Αν μας άρεσει η πορεία, μπορούμε ν' αφήσουμε το αυτοκίνητο στην πέτρινη γέφυρα του 'Αώου και σε δυό ώρες να φθάσουμε στο μοναστήρι του Στοιμίου. Η πορεία στη μαγευτική χαράδρα θα μας μείνει αλησιμόνητη και το δέος που θα νιώσουμε φτάνοντας στο μοναστήρι, θα μας συγκλονίσει ως τα βάθη της ψυχής.

Αν έχουμε και φωτογραφικά ενδιαφέροντα θα πλουτίσουμε τη συλλογή μας με θαυμάσιες εικόνες της άγριας και παρθένας φύσης...

Πέτρινη γέφυρα Βοϊδομάτη

Σε απόσταση 17 χιλ. από την Κόνιτσα, συναντούμε την πέτρινη γέφυρα του Βοϊδομάτη, διακόσια μέτρα αριστερά από τον ασφαλτόδρομο. Πεντακάθαρο το νερό, σχηματίζει καταρράχτη στο

τεχνικό ἀρδευτικό φράγμα τῆς γέφυρας. Τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ πίνεται καὶ εἶναι πολὺ χωνευτικὸ καὶ παγωμένο. Ὑπεραιωνόδια πλατάνια ρίχνουν τὸν ἴσκιό τους δίπλα στὸ ποτάμι καὶ συνθέτουν ἕναν τόπο ἰδανικὸ γιὰ ὑπαίθρια φαγοπότια μὲ ψημένα ἀρνιά καὶ γλέντια.

Ἐδῶ κάθε γιορτὴ καὶ ἰδιαίτερα τὴν Πρωτομαγιά, κατακλύζουν τὴν περιοχὴ χιλιάδες φυσιολάτρες.

Πολλοὶ ἐρασιτέχνες ψαράδες ἔρχονται νὰ ψαρέψουν τὴ φημισμένη πέστροφα.

Εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα ποτάμια μὲ τόσες πολλὲς ὀμορφιὲς καὶ χάρες.

Βοϊδομάτης, τὸ μαγευτικὸ καὶ καθαρὸ ποτάμι.

Τὸ ποτάμι ξανοίγεται ὅσο κυλάει πρὸς τὸν κάμπο, ἐνῶ πάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα στενεύει στὰ βράχια τῆς ἄγριας χαράδρας.

Στὸ βάθος τῶν βράχων βρίσκεται τὸ παλιὸ μοναστήρι τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καὶ στὴν κορυφὴ τῆς χαράδρας, τὸ Καστράκι, ὅπου, παλιά, ἦταν χτισμένη ἡ πόλη «Ραβενίκο». Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, ἐκεῖ εἶναι κρυμμένη ἡ χρυσὴ «Σαρμανίτσα» τῆς πριγκηποπούλας...

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ

Συνοπτικά, ἡ ἱστορία τοῦ μοναστηριοῦ εἶναι τούτη:

Χτίστηκε στὸ 670 μ.Χ. ἀπὸ τὸ βυζαντινὸ αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο τὸν Πωγωνάτο. Σύμφωνα μὲ τὴν παράδοση, ὁ Πωγωνάτος μπῆκε ὑπεροπτικὰ στὸ λουτρὸ ποὺ θρῖσκονταν δίπλα ἀπὸ ἀρχαῖο νὰὸ καὶ θγῆκε μαῦρος ἀπ' ἐκεῖ. Μεταμελήθηκε γιὰ τὴν περηφάνια του κατόπιν καὶ ἔγινε καλὰ ἔτσι ἔφτιαξε τὴν ἐκκλησία ποὺ σκεπάστηκε μὲ μολυβένιες πλάκες, γι' αὐτὸ λέγεται καὶ Μολυβοσκεπάστη. Τὸ μολύδι αὐτὸ ἔγινε βόλγια στὰ μετέπειτα πολυτάραχα χρόνια.

Ἐποὺ καταστράφηκε πολὺ ἀργότερα, ἀνακαινίστηκε ἀπὸ τὸν Ἀνδρόνικο Κομνηνὸ Παλαιολόγο τὸ 1341.

Κατὰ τὴν τουρκοκρατία, στὸ μοναστήρι λειτούργησαν διάφορες σχολές ποὺ βοήθησαν τὸ γένος. (Χειρογραφικὴ σχολὴ κ.ἄ.).

Ἐπῆρξε μητρόπολη τῆς ἐπαρχίας Πωγωνιανῆς μέχρι τὸ 1863 ποὺ καταργήθηκε μὲ πατριαρχικὴ ἐγκύκλιον.

Ἡ ἐκκλησία πανηγυρίζει στὶς 15 Αὐγούστου καὶ οἱ προσκυνητὲς ἔρχονται ἀπὸ τὴν παραμονὴ τὸ βράδυ νὰ προσκυνήσουν.

Στρώνουν τὶς κουβέρτες τους μὲ τὰ φαγητὰ στὴν πρασινάδα, ἐκεῖ στὴ σκιά τῶν δένδρων καὶ οἱ ὀργανοπαῖχτες παίζουν παλιούς ἠπειρώτικους σκοποὺς.

Αὐτὸ γίνεται κάθε Δεκαπενταύγουστο.

ΑΞΙΟΛΟΓΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Ἀπὸ τὴν Κόνιτσα μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐπισκεφτεῖ καὶ ὀρισμένα ἄλλα ἀξιόλογα τοπία λίγο μακρύτερα ἀπ' αὐτὴν.

Ἄριστη — Γέφυρα — Πάπιγγο

Ἀφήνουμε στὸ 27ο χιλιόμετρο τὸν κεντρικὸ δρόμο (Κόνιτσα — Γιάννινα) καὶ στρίβουμε ἀριστερά, ὅπως μᾶς λέει καὶ ἡ πινακίδα, γιὰ Μεσοβούνη. Συνεχίζοντας, περνᾶμε τὴν Ἄριστη (Ζαγοροχώρια) καὶ φτάνουμε στὴ γέφυρα τοῦ Βοῖδομάτη μὲ τὸ θαυμάσιο τοπίο. Δεξιὰ ἀρχίζει τὸ περίφημο φαράγγι τοῦ Βίκου καὶ

Ἐνάγλυφα καὶ μεγαλόπρεπα σχήματα καὶ μορφές ἀπὸ τῆς βουνοκορφῆς τοῦ Πλόσκου.

Ἄριστερά ὑψώνεται ἐπιβλητικὸ στὰ βράχια τὸ παλιὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιώτισσας.

Τριγύρω βαθύσκια πλατάνια καὶ τρεχούμενα νερά δίνουν ξέχωρη ἀπόλαυση στοὺς διαβάτες καὶ τοὺς γιδοβοσκούς μὲ τὰ κοπάδια τους.

Ὁ δρόμος μὲ τὰ πολλὰ καγγέλια μᾶς ὁδηγεῖ στὸ Πάπιγγο μὲ τὰ δροσερὰ νερά του, σὲ ὕψος 1000 μέτρα.

Σπίτια σκεπασμένα μὲ πλάκες, δρόμοι πλακόστρωτοι καὶ πάντα ἀπὸ τὸ χωριό, τρομεροὶ πέτρινοι ὄγκοι.

Ἔχει καὶ ξενῶνες, ὅπου οἱ ἐπισκέπτες μποροῦν νὰ κοιμηθοῦν τὰ βράδια.

Ἀπὸ δῶ φτάνει κανεὶς στὸ καταφύγιο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρειβατικοῦ Συλλόγου, μετὰ ἀπὸ τρίωρη πεζοπορία. Εἶναι χτισμένο στὸ λαϊμὸ τοῦ βουνοῦ «Ἀστράκα», σὲ ὕψος 2.050 μ.

Ἀπὸ κεῖ, ὡς τῆ μυθικὴ «Δρακόλιμνη», ἡ ἀπόσταση εἶναι δύο ὥρες πεζοπορία.

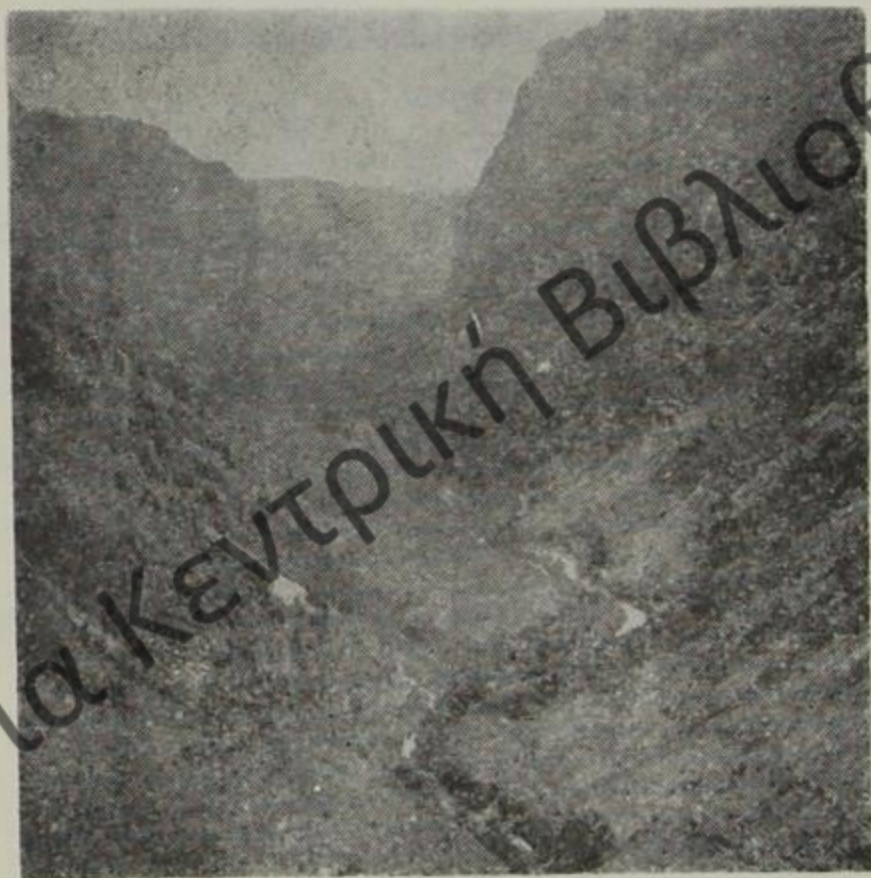
Μονοδένδρι — Βίκος

Στὸ Μονοδένδρι, ὁ δρόμος πηγαίνει ἀπὸ τὸ 19ο χιλιόμετρο (Γιάννινα — Κόνιτσα) ἢ ἀπὸ τὸ ἄγαλμα τοῦ τσολιᾶ στὸ Καλπάκι. (Ἀπὸ δῶ ὅμως ἔχει μερικὰ χιλιόμετρα χωματόδρομο).

Ἀξίζει γὰρ κάνει αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψή κανεὶς. Λίγο πιδὸ κάτω ἀπὸ τὸ χωριό, σὰν ἀητοφωλά στὸ βράχο, εἶναι χτισμένο ἀπὸ παλιὰ τὸ μοναστήρι τῆς Ἁγία - Παρασκευῆς.

Ἀπὸ δῶ ἀρχίζει τὸ μεγάλο φαράγγι μὲ τοὺς κάθετους, θεόρατους βράχους.

Τὸ μᾶκρος του εἶναι περίπου 12 χιλιόμετρα καὶ τὸ ὕψος του 850 μ. Φτάνει ὡς τὴν Παναγία τοῦ Βετσικοῦ, ὅπου εἶναι καὶ οἱ πηγές τοῦ πανώριου Βοῖδομάτη, δίπλα στὴν ἐκκλησία τῆς Παναγιᾶς.

Τοπία χαράδρας
Βίκου.

Τὸ θέαμα εἶναι τρομερὸ γιὰ τὸ μεγαλεῖο καὶ τὴν ἀγριὰδα του· ὁ ἀντίλαλος τῆς φωνῆς καταχθόνιος ἀνακατώνεται μὲ τοῦ νεροῦ τὸ βούισμα.

Μόνο ἀγριόγιδα φωλιάζουν καὶ ἀπλησίαστα ἀγρίμια. Ἐδῶ ἦταν καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ λημέρια τοῦ Κατσαντώνη στὸν καιρὸ τῆς τουρκοκρατίας (ἀρχηγοῦ τῆς ἐθνικῆς μας Κλεφτουριάς).

Τὸ Βίκο τὸν περιγράφουν καὶ τὸν τραγουδοῦν διακεκριμένοι συγγραφεῖς μὲ ὑπέροχες ποιητικὲς παραλλαγές: Εἶναι μιὰ «γῆς

θεοκοιμημένη σε πέτρινες φέτες, με χαρακόπου ἀρχαγγέλου θεόρατη σπάθα...» παρομοιάζει ἐμπνευσμένα στην «Τουριστική του Ἡπειρο» ὁ Λάμπρος Μάλαμας (σελ. 177). «Τὸ χάσμα ποὺ ἀνοίξε ἡ φύση αἰῶνες γιόμιζε λουλούδια...» θὰ μᾶς ἐξάρει ὁ Ροζέ Μιλλιέξ σὲ ἐπιφυλλίδα του στὸ «Βῆμα» τῆς Ἀθήνας. Ὁ Βίκος, ὅπως ὑπογραμμίζει ὁ Σεραφεῖμ Τσιτσᾶς στὸ περιοδικὸ «Δασικὰ Χρονικά», εἶναι: «ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα θαύματα τῆς φύσεως ὅλου τοῦ κόσμου...» Ὁ Ι. Λαμπρίδης ἐκθειάζει τὸν Βίκο σὲ θαυμάσια γλῶσσα καὶ γράφει γιὰ τὶς τομὲς του: «...σπήλαια τρομακτικά, σχίσματα ἐκπληκτικώτατα». Καὶ ὁ Κώστας Λαζαρίδης μᾶς λέγει στὸ βιβλίο του γιὰ τὸ Βίκο (σελ. 27) ὅτι «σ' ὄλον αὐτὸν τὸν τόπο παρουσιάζεται μιὰ ἀπερίγραπτη φαντασμαγορία».

Καλπάκι — Βελλᾶ

Στὸ 30ὸ χιλιόμετρο ἀπὸ Κόνιτσα γιὰ Γιάννινα βρίσκεται τὸ Καλπάκι ποὺ πέρασε στὴν ἱστορία καὶ τὸ θρύλο. Στὰ γύρω ὑψώματα ἀναχαιτίστηκε ἡ ὁρμὴ τῶν ἰταλικῶν μεραρχιῶν ἀπὸ τοὺς Ἑλληγες φαντάρους ποὺ ἔγραψαν μὲ τὸ αἷμα τους τὸ «OXI» τοῦ 1940.

Μπορεῖ κανεὶς νὰ σταματήσει στὸ μουσεῖο νὰ ἰδεῖ τὰ ἐνθῦμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Δυὸ χιλιόμετρα δεξιότερα προβάλλει τὸ παλιὸ μοναστήρι τῆς Βελλᾶς μὲ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἄλλα κτίρια. Ἀπὸ τὰ βράχια βγαίνει ἄφθονο καὶ κρύο νερό.

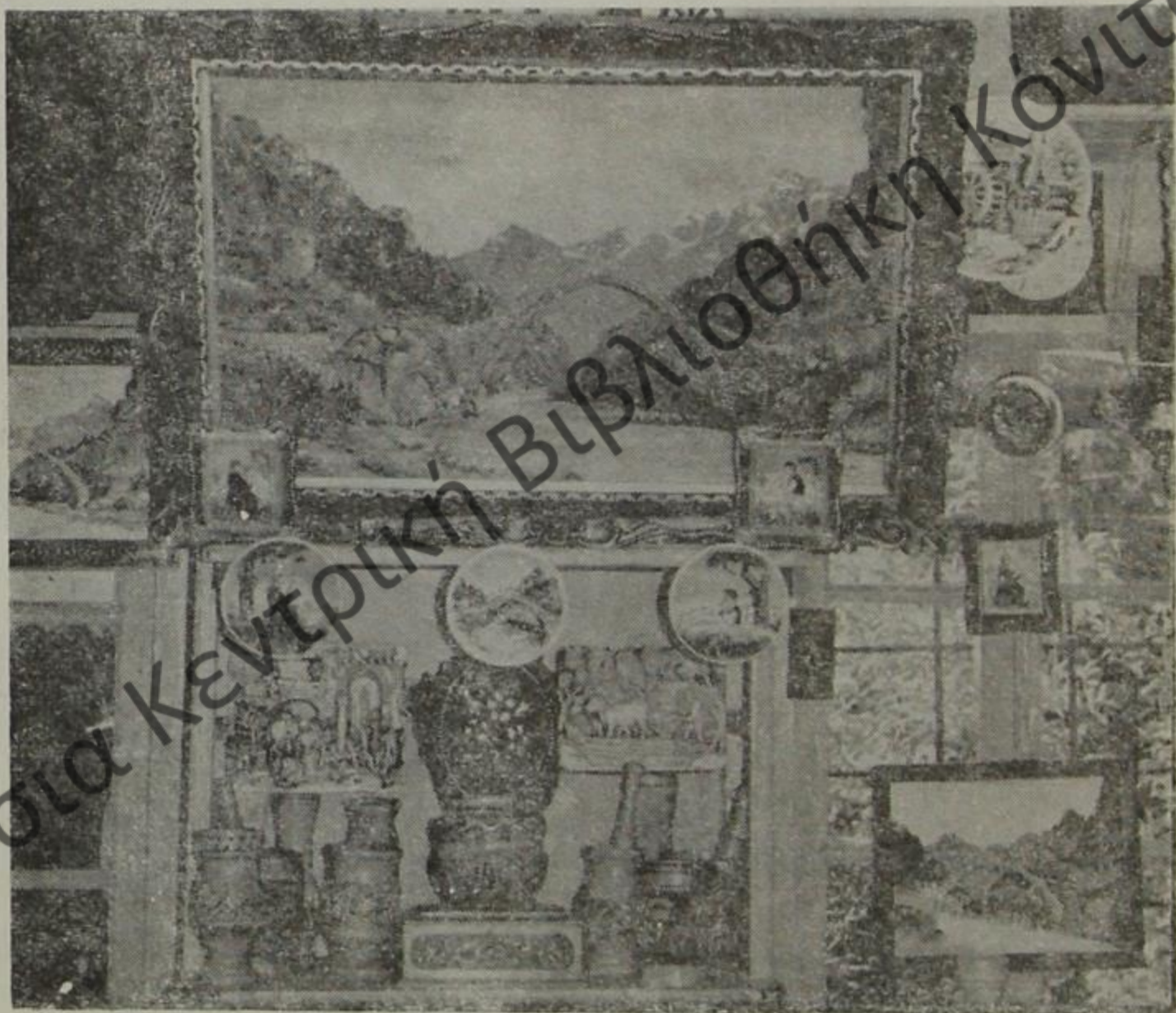
Ἕνας ἰδιόρρυθμος λαϊκὸς καλλιτέχνης

Προτοῦ γυρίσουμε καὶ πάλι στὴν Κόνιτσα, πρὶν πάνω ἀπὸ τὸ Καλπάκι, ἀριστερά, ἀνεβαίνουμε στὸ χωριὸ Μαυροβούνη.

Τέσσερα χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἄσφαλτο, ἓνας καλοστρωμένος δρόμος περνᾷ ἀπὸ τὰ ραβένια καὶ φτάνει πάνω στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου, ὅπου τὸ χωριό, εἶναι πολὺ γραφικὸ, σὲ ὑψόμετρο 800 μ., καταπράσινο, μὲ ὑγιεινὸ κλίμα καὶ μοναδικὴ θέα. Θαυμάσιος τόπος γιὰ ξεκούραση καὶ διαμονή. Αὐτὸ τὸ ὄμορφο περιβάλλον διάλεξε νὰ χτίσει τὸ παράξενο σπίτι του ἓνας δαιμόνιος καὶ αὐ-

τοδίδαχτος λαϊκὸς καλλιτέχνης, ὁ Ἀποστόλης Καραμπότσος. Φτιάχνει ξύλινα, γλυπτά, ταβάνια, ἔπιπλα, πίνακες καὶ γενικὰ κάθε διακόσμηση. Τὸ σπίτι του εἶναι ἓνα μουσεῖο καταπληχτικῆς λαϊκῆς τέχνης. Ἔχει δικές του τεχνοτροπίες. Στὸ ἐργαστήριό μὲ τὰ φτιαγμένα ἀπ' τὸν ἴδιο ἐργαλεῖα του, δίνει μορφή καὶ ζωντάνια στὰ ἄψυχα ξύλα. Πηγαῖο ταλέντο γλύπτη, σκαλιστῆ καὶ ζωγράφου, προκαλεῖ τὸ θαυμασμὸ στὸς πολυάριθμους ἐπισκέπτες του.

Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ διανύσει κανεὶς τὰ 30 χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Κόνιτσα γιὰ νὰ θαυμάσει τὰ ἀμίμητα λαϊκὰ του καλλιτεχνήματα.

Πρωτότυπα ἔργα λαϊκῆς τέχνης τοῦ Α. Καραμπότσου (Μαυροβούνη)

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Πρωτεύουσα τῆς ὁμώνυμης ἐπαρχίας εἶναι ἡ Κόνιτσα. Ἐκταση τῆς ἐπιφάνειας: 418 τ.χ. Κάτοικοι: 10.037 μὲ τὴν ἀπογρα-

φή τοῦ 1971. Ἀπλώνεται ἀπὸ τὸ Γράμμο ὡς τὸ Βοϊδομάτη καὶ τὴ Νειμέρτσικα καὶ ἀπὸ τ' ἄλβανικὰ σύνορα ὡς τὴν Πίνδο. Ἔχει 42 χωριά. Ἔχει ψηλὰ βουνὰ καὶ ὄρμητικὰ ποτάμια. Τὰ κυριότερα βουνὰ εἶναι ὁ Σμόλικας καὶ ὁ Γράμμος. Μεγαλύτερα ποτάμια: Σαραντάπορος, Ἀῶος καὶ Βοϊδομάτης.

Ἔχει δασικὸ καὶ κτηνοτροφικὸ πλοῦτο, καθὼς καὶ πλούσια κοιτάσματα μεταλλευμάτων ποὺ περιμένουν τὴν ἀξιοποίησίν τους.

Στὰ ματωμένα βουνὰ της σκόνταψαν οἱ Ἴταλοὶ τὸ 1940 καὶ γύρισαν στὴν Ἀλβανία κυνηγημένοι, ἐνῶ οἱ γυναῖκες τῆς περιοχῆς κουβαλοῦσαν φορτωμένες τὰ πυρομαχικὰ στοὺς Ἑλληνας φαντάρους.

Στὰ ἴδια αὐτὰ βουνὰ, τὸ 1947—49 αἵματοκυλίστηκαν οἱ Ἑλληνας σ' ἓναν ὀλέθριο ἀδερφοκτόνο πόλεμο...

Πολλὰ χωριά τῆς ἐπαρχίας ἔχουν ὑψόμετρο πάνω ἀπὸ 1.000 μέτρα.

Τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀλῆ - πασᾶ, ἡ ἐπαρχία τῆς Κόνιτσας ἀποτελοῦσε αὐτόνομη ὁμοσπονδία, χωρισμένη σὲ 5 τμήματα (κύκλους). Κάθε τμήμα ἔβγαζε δικό του ἀντιπρόσωπο· οἱ πέντε ἀντιπρόσωποι συνέρχονταν καὶ συσκέπτονταν στὸ «Βαρόσι», δηλαδὴ στὴν Κόνιτσα, γιὰ τὰ ζητήματα τῆς ἐπαρχίας.

Τὰ χωριά

Καλλιθέα

Αὕτη βρίσκεται 11 χιλιόμετρα νοτιοδυτικὰ τῆς Κόνιτσας. Παλιὰ λεγόταν Γορίτσα. Ζωντανὸ χωριὸ μὲ γεωργικὲς καὶ κτηνοτροφικὲς ἀσχολίες. Μὲ τὸ μόχθο τῶν κατοίκων του τροφοδοτεῖται ἡ ἐπαρχία καὶ τὰ Γιάννινα μὲ φημισμένα καὶ ἀρωματικὰ ροδάκινα καὶ πεπόνια. Τὸν καιρὸ τῆς παραγωγῆς, πωλοῦνται στὴ θρῦση — δίπλα ἀπὸ τὸ δρόμο — σὲ ἀφθονία.

Κλειδωνιά (Λιτουνιάβιστα)

Ἡ Κλειδωνιά εἶναι καινούργιο χωριὸ, γιὰ τὸ παλιὸ ἐγκαταλείπεται σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τοὺς κατοίκους του, ποὺ κατεβαίνουν μιᾶς ὥρας δρόμο ἀπὸ τὸ βουνὸ πρὸς τὸν κάμπο.

Ἀπέχει ἀπὸ Κόνιτσα 15 χιλιόμετρα.

Ἔχει ἐκκλησίες παλιές καὶ ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ἀπὸ δῶ πέρασε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Πωγωνάτος. Κατὰ τοὺς ἱστορικούς, ἐδῶ ἦταν ἡ ἀρχαία Μυγδονία ἢ Ἐσθονία, πού καταστράφηκε τὸ 168 π.Χ. ἀπὸ τὸν ἀδυσώπητο Αἰμίλιο Παῦλο.

Κάπου στὸν κάμπο εἶχαν βρεθεῖ κατὰ τὸ παρελθόν, ἀρχαῖοι τάφοι, λουτρὰ καὶ ἄλλα παλιὰ κτίσματα.

Στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ — κάτω ἀπὸ τὸ πέτρινο βουνό — ἀναβλύζει ἓνα μικρὸ ποταμάκι, πού τὸ νερό του ἔχει θειάφι καὶ εἶναι πολὺ κατάλληλο γιὰ θεραπευτικὰ λουτρά.

Ἡλιόραχη (Κουτσούφλιανη)

Δυτικὰ τῆς Κόνιτσας καὶ ἀπέναντί της ὀρίζεται ἡ Ἡλιόραχη. Ἡλιόλουστη ράχη — ὅπως λέει καὶ τὸ ὄνομά της — ἔχει ἀποδοτικὰ χωράφια στὸν κάμπο τῆς Κόνιτσας.

Καβάσιλα

Λίγα χιλιόμετρα μετὰ τὴν Ἡλιόραχη, προβάλλουν τὰ Καβάσιλα μὲς ἀπ' τοὺς κατάφυτους, μὲ κουμαριές, λοφίσκους. Εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὰ περίφημα ἱαματικὰ λουτρά, εἰδικὰ γιὰ δερματικές παθήσεις.

Μάζι — Ἀετόπετρα (Σανοβό)

Δύο χωριὰ παραγωγικὰ πού διασχίζονται ἀπὸ τὸν ἀσφαλτόδρομο καὶ λούζονται ἀπὸ τὸν ἥλιο, χτισμένα στὴν πλαγιά μιᾶς ἡμερης καὶ χαμηλῆς λοφοσειρᾶς.

Οἱ κάτοικοί τους ἀσχολοῦνται μὲ τὰ γεωργο-κτηνοτροφικά. Ἔχουν ἀρκετὰ εὐφορα χωράφια πού ποτίζονται ἀπὸ τὸν Ἀῶο.

Μελισσόπετρα

Κοντὰ στὸ Μπουραζάνι, πάνω ἀπὸ τὸν Ἀῶο, ἀπλώνεται κλιμακωτὰ στὴν πλαγιά προστατευτικοῦ λόφου, ἡ Μελισσόπετρα.

Μπροστά της τὸ ποτάμι ξανοίγεται καὶ πλαταίνει μὲ ὄμορφες ἀμμουδιές καὶ βαθύσκια πλατάνια. Ἀπὸ δῶ ὁ χωματόδρομος μᾶς φέρνει στὸ τελευταῖο ἑλληνικὸ χωριό.

Καλόβρυση (Προβίτσα)

Πρὶν ἀπὸ τὸ χωριὸ συναντᾶμε τὴ γέφυρα τῆς Μέρτζιανης γκρεμισμένη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Β' παγκόσμιου πολέμου, χωρίζει τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀλβανία μὲ τὸ Σαραντάπορο, ποῦ κυλάει ἀνάμεσά τους.

Φτάνουμε στὴν Καλόβρυση. Ἐνα μικρὸ συμπαθητικὸ χωριὸ δάκι. Στὰ πόδια του πρασινίζει ὁ κάμπος καὶ πλάι του κυλάει ὁ Σαραντάπορος, ποῦ εἶναι καὶ τὸ φυσικὸ σύνορο μὲ τοὺς ἀπέναντι λόφους τῆς Ἀλβανίας.

Ἀηδονοχώρι (Ὁστανίτσα)

Ξαναγυρίζουμε στὴ γέφυρα Μπουραζάνι καὶ περνώντας ἀπέναντι ἀκολουθοῦμε δεξιὰ τὸ χωματόδρομο, κοντὰ στὴν ποταμιὰ.

Πιο πάνω ἀπὸ τὰ περιβόλια, στὴν πλαγιὰ ἑνὸς λόφου, εἶναι χτισμένο τὸ Ἀηδονοχώρι.

Χωμένο στὴν ὄργιαστικὴ δλάστηση τῆς περιοχῆς, μοιάζει μὲ ζωγραφικὸ πίνακα.

Ἔχει ὄμορφα καὶ μεγάλα σπίτια, ἀν καὶ στὴν Κατοχὴ κάηκε ἀπὸ τὶς ναζιστικὲς ὀρδές.

Σὲ θράχο χτισμένη, σώζεται ἡ βυζαντινὴ ἐκκλησία τῶν Ταξιαρχῶν. (1600).

Τὸ 1930 βρέθηκε στὴν περιοχὴ μαρμάρινη πλάκα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ «ΣΕΣΑΡΗΘΟΣ».

Μολυβδοσκεπάστη (Διπαλίτσα)

Ἀκολουθώντας τὸ χωματόδρομο, σύμφωνα μὲ τὰ κλωθογυρίσματα τοῦ Ἀῶου, συνεχίζουμε τὴ γνωριμία μας μὲ τὰ χωριὰ τῆς Κόνιτσας.

Ἀφήνουμε δεξιὰ μας τὴ γκρεμισμένη ἀπὸ τὸν πόλεμο «Μεσογέφυρα», ὅπου ἦταν καὶ τελωνειακὸς σταθμὸς πρὶν τὸ '40, καὶ

ἀνηφορίζουμε σὲ λίγο γιὰ τὸ «Μολύδι» (Διπαλίτσα).

Σὲ ὁμορφὴ θέσῃ, μὲ νερὰ πηγαῖα καὶ ὠραία θέα, τὸ σημερινὸ Μολύδι εἶναι τὸ ἀπομεινάρει μιᾶς παλιᾶς βυζαντινῆς πόλης.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας, σώθηκαν ἀπὸ τὴ φθορὰ τοῦ χρόνου καὶ ἄλλες παλιές ἐκκλησίες καὶ ἐρείπια σπιτιῶν, ποὺ μαρτυροῦν τὶς παλιές δόξες αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Λεγόταν ἀρχικὰ Διόσπολη, μετὰ Πασαρώνα, Πωγωνιανὴ καὶ τέλος Διπαλίτσα.

Δεκάδες γαοὺς καὶ ἑκατοντάδες σπίτια εἶχε ἡ παλιὰ πόλη, ἡ ὁποία καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς πρώτους σταυροφόρους. Ἄλλὰ καὶ μετέπειτα, ἐπειδὴ θρῖσκόταν στὸ σταυροδρόμι τῆς πορείας διαφόρων φυλῶν, πάθαινε καταστροφές ἀπὸ τὶς συχνές ἐπιδρομές. Ἔτσι κατέληξε στὸ σημερινὸ ἤσυχο καὶ ὁμορφο χωριουδάκι, ποὺ ἀγναντεύει τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄώου ἀπέναντι καὶ τὰ ἀλβανικὰ φυλάκια, λίγα μέτρα πρὸ πέρα.

Εἶναι ἀπὸ τὰ χωριὰ ποὺ ἡ ἱστορία ἀφήσε ἀδρὰ ἀχνάρια πάνω του.

Πωγωνίσκος (Μποντσικό)

Τὸ χωριὸ αὐτό, καταχωνιασμένο σ' ἓνα κοίλωμα τῆς Νεμέρτσικας, εἶναι κάπως ἀπρόσιτο καὶ σπάνια τὸ ἐπισκέπτεται ἄνθρωπος. Σήμερα εἶναι ἀκατοίκητο κι ἔρημο.

Τὰ χωριὰ τῆς Λάκκας Ἄώου

Παίρνοντας τὸ δρόμο στὰ ἀνατολικά τῆς Κόνιτσας, διασχίζουμε ἓνα πυκνὸ δάσος ἀπὸ πεῦκα καὶ ἔλατα καὶ ἀμέσως ξανοίγεται μπροστά μας μιὰ ομάδα χωριῶν. Εἶναι πνιγμένα στὸ πράσινο καὶ περιτριγυρίζονται ἀπὸ ἓνα ἀλπικὸ τοπίο. Ἐλεύθερο, Παλιοσέλι, Πάδες, Ἄρματα, Δίστρατο.

Παλιότερα δὲν ὑπῆρχε αὐτοκινητόδρομος καὶ ἡ συγκοινωνία γινότανε μὲ ζῶα.

Ἐδῶ ἔβρισκαν καταφύγιο οἱ κατατρεγμένοι Ἕλληνες τὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας καὶ εἶχαν τὰ ὄρμητήριά τους οἱ Κλέφτες. Ἄλλὰ καὶ στὴ γερμανικὴ κατοχὴ, ὅλη ἡ περιοχὴ εἶχε φωλιές τῶν ἀνταρτῶν τῆς Ἀντίστασης.

Τὰ δάση τῆς περιοχῆς βγάζουν ἀρκετὴ ξυλεία καὶ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς κρύβουν πολλὰ πλουτοπαραγωγικὰ ἀγαθὰ. Στὴν περιοχή Πάδων — Ἀρμάτων ἀνακαλύφθηκαν κοιτάσματα χαλκοῦ — ἴσως καὶ χρυσοῦ — ἀλλὰ παραμένουν ἀναξιοποίητα.

Πηγὴ (Πεκλάρι)

Πρὶν πάρουμε τὸν κατήφορο γιὰ τὰ χωριὰ τῆς Λάκκας, ἀφήνουμε στ' ἀριστερά μας ἓνα χωριὸ μὲ καταπράσινο περιβάλλον. Ἀπέχει 5 χιλ. ἀπὸ τὴν Κόνιτσα καὶ ἀποτελεῖ ἰδεώδη τόπο παραθερισμοῦ μὲ τὰ δροσερά του νερά καὶ τὸν καθαρὸ ἀέρα.

Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ὑλοτομία καὶ τὴ μαστορικὴ τέχνη (χτίστες).

Ἐλεύθερο (Γκριμπάνι)

Κατηφορίζουμε ἀπὸ τὸν αὐχένα τῆς Σουσνίτσας (ὕψ. 1300). Ὁ ἀέρας σφυρίζει στὰ φύλλα τῶν πεύκων καὶ μπροστά μας ἀπλώνεται ἡ Λάκκα.

Πέρα, στὸ βάθος τοῦ ὄριζοντα, ὑψώνεται ἡ βουνοσειρὰ τῆς Τύμφης μὲ τὴ «Γκαμήλα».

Χιόνια σκεπάζουν κορφές καὶ χαράδρες. Σὲ ὀρισμένα σημεῖα τὸ χιόνι παραμένει ὥσπου νὰ πέσει τὸ καινούργιο.

Στὴ μέση τῆς Λάκκας περνάει ὁ Ἀῶος, ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τὴ Βωβούσα καὶ γάνεται στ' ἀλβανικὰ παράλια.

Μετὰ ἀπὸ διαδρομὴ 22 χιλιομέτρων, φθάνουμε στὸ Ἐλεύθερο.

Ἐπιρροή χωριὸ μὲ τρεχούμενα νερά καὶ πολλὰ «κηπάρια», ὅπου σπέρνονται γίγαντες πάρα πολὺ νόστιμοι καὶ καλόγευστες πατάτες.

Πιο πάνω ὑψώνεται ὁ «Κλέφτης», ποὺ θυσιάστηκαν ἑκατοντάδες ἀδέρφια Ἑλλήνες στὸν ἐμφύλιο πόλεμο.

Παλιοσέλι

Προχωρώντας μὲ αὐτοκίνητο, σὲ λίγη ὥρα βρισκόμαστε στὸ Παλιοσέλι. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ χωριὸ ἀρχίζουν τὰ Βλαχοχώρια μὲ τὰ κοινὰ ἔθιμα, ὅπου τὸ Δεκαπενταύγουστο κάνουν πανηγύρια.

Ἔχει παλιά ἐκκλησία μὲ ὄμορφο τέμπλο καὶ εἰκόνες ἀγιο-
ρείτικης ζωγραφικῆς, πὺν ἔχει πάρει μιὰ θεαματικὴ κλίση ἀπὸ
καθίζηση καὶ παραμένει στέρη στή θέση της.

Μὲ τὸ μεγάλο του ὑψόμετρο, τὰ κρύα νερά καὶ τὸ πράσινο
τοπίο εἶναι δροσερὸ ὅλους τοὺς μῆνες τοῦ καλοκαιριοῦ.

Πάδες

Ἵποχρεωτικὰ ὁ δρόμος, συνεχίζοντας, περνάει ἀπὸ τὶς Πά-
δες. Ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα χωριά, ἔτσι καὶ τοῦτο ἔχει δρο-
σερὰ νερά καὶ καλὸ κλίμα γιὰ παραθέριση. Βρίσκεται στοὺς πρό-
ποδες τοῦ Σμόλικα, ὅπου ἀγναντεύει κανεὶς τὴ βουνοσειρὰ τῆς
Γκαμήλας.

Ἰπὸ δῶ ἀρχίζουν τὰ κοιτάσματα τοῦ χαλκοῦ. Τὸ ἀξιοθέατο
τοῦ χωριοῦ εἶναι ἡ «πέτρινη γριά», ἕνας βράχος δηλαδὴ ποὺ μοιά-
ζει μὲ γριά.

Ἰρματα

Ψηλότερα ἀκόμα, στὶς ἀνατολικὲς παρυφές τοῦ Σμόλικα, εἶ-
ναι χτισμένα τ' Ἰρματα, μὲ τὰ πυκνὰ δάση καὶ τὰ πολλὰ νερά.
Συνεχίζονται κι ἐδῶ τὰ κοιτάσματα χαλκοῦ καὶ ἄλλων μεταλλευ-
μάτων, πὺν μέχρι σήμερα παραμένουν στὰ σπλάχνα τῆς γῆς.

Δίστρατο (Βρυάζα)

Περνάμε μετὰ ἀπὸ πανέμορφα τοπία καὶ πλούσια βλάστηση,
γιὰ νὰ φτάσουμε ἀνηφορικὰ στὸ Δίστρατο. Κεφαλοχώρι μεγάλο,
ὄμορφο, ζηλευτὸ καὶ ξακουστὸ γιὰ τὰ αἰσθήματα πατριωτισμοῦ,
καὶ φιλοξενίας τῶν κατοίκων του.

Ἰκτὸς ἀπὸ τὴν κτηνοτροφία, οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται καὶ μὲ
τὴν ὕλοτομία.

Σαμαρίνα

Ἰ Η Σαμαρίνα, μεγάλο βλαχοχώρι, ἔχει μεγάλο ὑψόμετρο καὶ
σήμερα δὲν ἀνήκει στὴν Ἰπειρο. Εἶναι στὰ σύνορα Ἰπείρου —
Μακεδονίας, τὴν ἀναφέρουμε ὅμως ἐδῶ γιὰτὶ πολλοὶ εἶναι ἐκεἶ-

νοι πού τήν ἐπισκέπτονται τὰ καλοκαίρια καί πολλοί ἀκόμα θὰ ἤθελαν νά τή γνωρίσουν.

Μέρες κρατάει ἐκεῖ τὸ δεκαπενταυγουστιάτικο πανηγύρι (τῆς Παναγίας), ὅπου βρίσκει ὁ κάθε ξένος ἐπισκέπτης νόστιμα κρέατα καί ἄφθονα τυριά. Πολὺς κόσμος συγκεντρώνεται ἀπὸ τὴ Μακεδονία, τὴν Ἑπειρο, τὴ Θεσσαλία καί ἀπολαμβάνει γλέντια καί φαγοπότια στὸ ὄρεινὸ τοῦτο θέρετρο.

Τὰ « μαστοροχώρια » καὶ ἄλλα χωριά

Ἀφήνουμε τὴ νοτιοανατολικὴ πλευρὰ τοῦ Σμόλικα, γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὰ βορειοδυτικὰ χωριά του.

Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ἔχουν βγάλει γενιές καί γενιές ἀπὸ χτιστάδες, γι' αὐτὸ λέγονταν παλιότερα καὶ μαστοροχώρια.

Χτίστες πασίγνωστοι πού σκόρπιζαν σὲ ὅλη τὴν Ελλάδα. Ὁργανωμένοι σὲ «μπουλούκια», ἔχτισαν χιλιάδες σπίτια: σεράγια μπέηδων, ἀρχοντικὰ Ρωμιῶν. Σώζονται ἀκόμα τὰ ἀρχιτεκτονικὰ ἀριστουργήματά τους σὲ κάθε γωνιὰ τῆς ἐλληνικῆς γῆς.

Ἀπὸ δῶ προμηθεύονταν τοὺς μαστόρους τοῦ ἀκόμα καὶ ὁ Ἀλῆ - πασᾶς. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἑπειρο, Θεσσαλία, Μακεδονία, Ρούμελη, ἔφθαναν ἀκόμα καὶ στὴν Ἀλβανία, ὅπου ἔχτιζαν τῶν Τουρκαλβανῶν τὰ σεράγια.

Βουνὰ ψηλά, ἄλλα γυμνά καὶ ἄλλα δασωμένα, βαθειές χαράδρες καὶ τὸν Σαραντάπορο μὲ τὰ παραποτάμια του στὴ μέση, αὐτὰ εἶναι τὰ κύρια φυσικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς περιοχῆς.

Χτισμένα, ἄλλα σὲ πλαγιές καὶ ξάγναντα, ἄλλα σὲ ὄροπέδια καὶ λαγκαδιές, τὰ χωριά τοῦτα κρατήθηκαν μὲ πείσμα ἐλληνικά, παρ' ὅλες τὶς ἐπιδρομὲς τῶν Τουρκαλβανῶν καὶ τῶν ληστῶν στὴν τουρκοκρατία.

Τοῦτος ὁ τόπος ἔχει πάθει πολλὰ καταδρομὲς καὶ ὁ λαὸς του βασανίστηκε πολὺ. Πέρασαν πάνω του ὅλοι οἱ πόλεμοι. Δὲν ὑπάρχουν βουνοκορφές, πλαγιές, φαράγγια καὶ ρεματιές πού νὰ μὴν ποτίστηκαν ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς ρωμιοσύνης.

Ἀπὸ παλιὰ οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ξενιτεύονταν στὴν Ἀμερικὴ καὶ στὴ Βλαχιά. Ξεκινοῦσαν μὲ τὰ караβάνια τῆς ἐποχῆς

(κίνησε ὁ Ρόβας... λέει τὸ τραγούδι) καὶ ὅταν κάποτε ξαναγύριζαν, τὰ γλέντια κρατοῦσαν μέρες στὰ χωριά. Τότε τὰ χωριά ἦταν ζωντανά, μὲ πολὺ κόσμος.

Σήμερα ζητοῦν φροντίδα καὶ συμπαράσταση τῆς πολιτείας, γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῶν ἀγαθῶν καὶ πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τους. Ἔτσι θὰ ξαναγυρίσει ὁ κόσμος καὶ θὰ πάρουν τὰ χωριά μας καινούργια ζωὴ.

Ἐξοχή (Ζέλιστα)

Ἀπὸ τὸ δρόμο Κόνιτσα — Νεάπολη, ξεκινοῦν παρακλάδια ποὺ μᾶς φέρουν στὰ διάφορα χωριά.

Στρίβοντας ἀπὸ τὸ 80 χιλιόμετρο, ἀριστερὰ συναντᾶμε τὸ χωριὸ Ἐξοχή.

Πυκνὲς καὶ μεγάλες ἐκτάσεις ἀπὸ δρῦς καὶ χαμόδεντρα περιτριγυρίζουν τὸ χωριὸ καὶ τὴν περιοχή. Ἡ Ζέλιστα εἶναι χτισμένη σὲ ἓνα ὕψωμα μὲ ἀμφιθεατρικὴ θέση πρὸς τὸ Σαραντάπορο καὶ τὴν ἱστορικὴ «Μαρία».

Πυξαριά (Μπιλθούκι)

Κοντὰ στὴν Ἐξοχή, ἀλλὰ πρὸς τὰ σύνορα, ἀπομονωμένη καὶ μὲς στὴν πυκνὴ βλάσηση θυθισμένη εἶναι ἡ Πυξαριά. Κυνηγότοπος πρώτης τάξης, συγκεντρώνει κάθε χειμῶνα τοὺς Κονιτσιῶτες κυνηγοὺς γιὰ τὸ κυνήγι τοῦ ἀγριογούρουνο.

Ἁγία - Βαρβάρα (Πλάβαλη)

Στὸ τέλος τῶν συνόρων εἶναι ἡ Ἁγία - Βαρβάρα. Ἔχει δάση καὶ παραθεριστικὸ κλίμα. Κάτω ἀπὸ τὸ χωριὸ ἀγναντεύουμε τὸ Σαραντάπορο ποὺ χάνεται, μετὰ ἀπὸ μικρὴ διαδρομὴ, στὴν Ἀλβανία.

Ἀμάραντος (Ἰσβορος)

Σὲ πευκόφυτη πλαγιά, ὁ Ἀμάραντος, μὲ ἄγριο καὶ δροσερὸ τοπίο, εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα χωριά γιὰ παραθέριση.

Ἔχει ξενοδοχεῖα καὶ ἐστιατόρια.

Μὲ τὰ περίφημα ἀτμόλουτρα ἐλκύει πολλοὺς ἀσθενεῖς τοὺς καλοκαιρινοὺς μῆνες καὶ παρουσιάζει μεγάλη κίνηση. Τὰ λουτρά ποὺ ἔχουν καὶ ράδιο, εἶναι θεραπεία γιὰ πολλές παθήσεις· ἰδιαίτερα ρευματικές καὶ ἰσχιαλγικές.

Τράπεζα (Βράνιστα)

Προχωρώντας στὸν ἀσφαλτόδρομο, συναντᾶμε ἀριστερὰ στὸ 10ο χιλιόμετρο ἀπὸ Κόνιτσα, τὸ χωριουδάκι Τράπεζα. Εἶναι χτισμένο σὲ μιὰ τραπεζοειδῆ προεξοχὴ τοῦ ἐδάφους, μέσα στὸ πράσινο φόντο τῶν βελανόδεντρων καὶ μὲ ἀξιόλογη θέα ὀλόγυρά του.

Ἅγιο - Νικάνωρας (Κορτίνιστα)

Ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Τράπεζα — στὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ δρόμου — ἀντικρύζουμε τὸ ἐκκλησιάκι τοῦ Ἅγ. Νικάνωρα, χτισμένο σ' ἓνα ψηλὸ βράχο. Ἀπ' αὐτὸ πῆρε καὶ τ' ὄνομά του τὸ χωριό. Γιορτάζει στὶς 7 Αὐγούστου καὶ ἡ θεὰ του θομίζει Μετέωρα.

Μόλιστα

Ἡ Μόλιστα ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία χωριά. Τὴ Μόλιστα ἢ Μεσαριά, τὸ Γαναδιὸ καὶ τὸ Μοναστήρι ἢ Μποτσιφάρι. Κεντρικὸ χωριὸ εἶναι ἡ Μόλιστα καὶ κοντὰ κοντὰ εἶναι τὰ ἄλλα δύο χωριά.

Τὸ Γαναδιὸ, χτισμένο μέσα στὸ πράσινο, φημίζεται γιὰ τὰ ἀρχοντικά του σπίτια καὶ τὴ φιλοξενία τῶν ἐξελιγμένων κατοίκων του.

Λέγε, πὼς παλιότερα, εἶχαν βρεθεῖ διάφορα ἀρχαῖα ἀντικείμενα. (Λήκυθοι, λόγχες, θώρακες, νομίσματα).

Προπολεμικὰ ἐδῶ ὑπῆρχε ἡ Σπυριδώνεια σχολή (Σχολαρχεῖο μὲ κινηματογράφο), Παρθεναγωγεῖο, Οἰκοτροφεῖο.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά εἶναι χτισμένο τὸ τρίτο χωριό, τὸ Μοναστήρι, μὲ δεκάδες ἐκκλησίες καὶ πρῶτο καὶ καλύτερο τὸ μοναστήρι, ποὺ εἶναι ἀφιερωμένο στὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου μὲ ἱστορικὴ εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Πουρνιά (Σταρίτσιανη)

Μεταξύ «Κλέφτη» και «Γύφτισσας», σ' ένα όροπέδιο, απλώνονται τὰ σπίτια τῆς παλιᾶς Σταρίτσιανης.

Ὁμορφο χωριό, μὲ νερὰ κρύα καὶ δάση ὄξυᾶς καὶ πεύκου τριγύρω. Πηγαίνοντας στὸ χωριό, συναντᾶμε τὴ μονότοξη πέτρινη γέφυρα· ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα, στὸ κοίλωμα ἀπότομου βράχου, εἶναι ζωγραφισμένος ὁ παντοκράτορας ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Ἀπ' ἐδῶ καταγόταν ὁ Βασ. Ἐξαρχος, εὐεργέτης τοῦ χωριοῦ. Αὐτὸς εἶχε καφενεῖο σὲ συνοικία τῆς Ἀθήνας μὲ τίτλο «Τὰ ἐξάρχεια», ἀπ' ὅπου πῆρε καὶ τὸ ὄνομά της ἡ συνοικία.

Τώρα στὴ θέση τοῦ καφενείου χτίστηκε ξενοδοχεῖο καὶ μαγαζὶ καὶ τὰ ἔσοδα πηγαίνουν στὸ χωριό γιὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς.

Ἅγια - Παρασκευὴ (Κεράσοβο)

Ὁμορφο καὶ δροσερὸ χωριό, ἀνάμεσα στὴ «Γύφτισσα» καὶ στὸ «Ταμπούρι». (Γνωστὰ παρακλάδια τῆς Πίνδου ἀπὸ τὶς μάχες στὸν ἐλληνο-ιταλικὸ καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμο). Μεγάλα πλατάνια στὴν πλατεία, νερὰ κρύα καὶ ψησταριές, περιμένουν τοὺς ἐπισκέπτες γιὰ ὁμορφα τσιμπούσια.

Ἐχει ξενοδοχεῖο, ἐστιατόριο, ἀγροτικὸ ἰατρεῖο, ἀστυνομικὸ σταθμὸ, δασονομεῖο καὶ ταπητουργεῖο.

Στὶς 26 Ἰουλίου γίνεται τρικούβεργο πανηγύρι, στὸ ὁποῖο συμμετέχουν καὶ τὰ γύρω χωριά.

Καστανέα (Καστάνιανη)

Δεξιὰ ἀπὸ τὴ γέφυρα Σπηλιωτόπουλου, ὁ χωματόδρομος μᾶς ὀδηγεῖ στὴ γραφικὴ Καστάνιανη.

Ὁραῖο φυσικὸ περιβάλλον, μὲ πλούσια νερὰ καὶ καλὴ θλάση. Καθὼς γράφει ὁ ἱστορικὸς Λαμπρίδης, ὁ Ἅγιος Κοσμάς τὸ 1778 ἐγκατέστησε σχολεῖο γιὰ τὰ σκλαβωμένα Ρωμιόπουλα μὲ χρήματα ποὺ οἰκονόμησαν οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ ἐκποιώντας τὰ εἶδη πολυτελείας (χρυσά, ἀργυρὰ καὶ μεταξωτὰ εἶδη).

Βρίσκεται χτισμένη στὴν πλαγιά τῆς Γύφτισσας.

Σύμφωνα με μιὰ παλιὰ παράδοση στὸ βουνὸ αὐτό, μιὰ γύφτισσα χτυποῦσε τὸ τύμπανο γιὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὰ γύρω χωριά, ὅτι ἄρχιζε τὸ «παζαρόπουλο» τῆς Κόνιτσας κάθε Σεπτέμβριο. Ἔτσι οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς κατέβαιναν στὸ παζάρι ν' ἀνταλλάξουν τὰ προϊόντα του καὶ νὰ παραβρεθοῦν στὸ μεγάλο γεγονός τῆς χρονιάς γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Παναγγυρίζει τὴν ἡμέρα τῆς Ἀνάληψης καὶ τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς, τὴν 26 Ἰουλίου.

Πύργος (Στράτσιανη)

Ἐξῆ χιλιόμετρα ἀπὸ τὸν ἀσφαλτόδρομο, ἀριστερὰ στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ, καμαρώνει κατάντικρυ στὸν ἥλιο, ἡ Στράτσιανη. Ἔχει πολὺ ὑγιεινὸ κλίμα, πολλοὺς οἰκοδόμους στὶς πόλεις καὶ ἐπιχειρηματίες ποὺ πλούτισαν στὸ Κογκὸ καὶ ἄλλοῦ.

Στὸ βράχο ποὺ ἐξέχει πάνω ἀπὸ τὸ χωριό, ἔγιναν φονικότερες μάχες στὸν ἐμφύλιο πόλεμο.

Στὴν περιοχὴ τοῦ χωριοῦ ἐντοπίστηκε ἀμμιαντός.

Πυρσόγιαννη

Μόλις περάσουμε τὸν Σαραντάπερο, ΒΔ ἀντικρύζουμε τὴν Πυρσόγιαννη. Χωριὸ προσήλιο, μεγάλο καὶ μὲ διάφορες ὑπηρεσίες, ἐστιατόριο καὶ ξενοδοχεῖο.

Στὰ χρόνια τῆς τουρκοκρατίας, οἱ ἀρχιμαστόροι καὶ οἱ μαστόροι του, ἔχτισαν τὰ μεγαλόπρεπα σεράγια τῶν μπέηδων καὶ τῶν ἀγάδων στὸ Λεσκοβίκι, στὸ Ἀργυρόκαστρο, στὴν Ἐρσέκα, τὴν Πρεμετὴ καὶ πάμπολλα πέτρινα γεφύρια στῶν ποταμιῶν τὰ περάσματα. Ἔχει θγάλει — ὅπως καὶ τὰ περισσότερα χωριά τῆς περιοχῆς — πολλοὺς μαστόρους.

Ἀπ' ἐδῶ ἦταν καὶ ὁ λαϊκὸς ἀρχιτέκτονας Ζιώγας (Γιωργος) Φρόντζος, ὁ ἀρχιμάστορας τοῦ γεφυριοῦ τῆς Κόνιτσας. Οἱ κάτοικοί του ἔχουν μεγάλη παράδοση στοὺς πατριωτικοὺς ἀγῶνες καὶ σ' ἓναν ἰδιότυπο λαϊκὸ πολιτισμό. Παρουσιάζουν δὲ καὶ σήμερα μιὰ ἐξαιρετικὴ καὶ δημιουργικὴ πολιτιστικὴ κίνηση. Ὁμάδα προοδευτικῶν νέων, ἐκδίδει καὶ τὸ πρωτότυπο περιοδικὸ «Ἀρμολόι».

Βούρμπιανη

Γνωστό χωριό από παλιά. Σ' αυτό γεννήθηκε ο Κώστας Γραμματικός, γραμματέας του 'Αλή - πασά. Τον παλιό καιρό βοήθησε στην πνευματική ανάπτυξη της περιοχής με το Σχολαρχείο που διατηρούσε. Φημίζεται για τα πολλά και γραφικά ξωκλήσια της. Στο ναό της κοίμησης της Θεοτόκου, υπάρχει και η εικόνα του 'Αγ. Γεωργίου (1747). Είναι τόπος καταγωγής πολλών ονομαστών μαστόρων και αρχιμαστόρων.

Λειτουργεί ημιγυμνάσιο και Σπίτι Παιδιού .

'Οξυά (Σέλτσι)

'Ορεινό χωριό, στις παρυφές του Γράμμου, με πυκνή δάση και κοιτάσματα άνευμετάλλευτου χρωμίτη (όπως και στην περιοχή της Βούρμπιανης).

Τόπος πλούσιος σε κυνήγια και υγιεινός για παραθέριση.

'Ασπμοχώρι (Λιεσκάτσι)

Βρίσκεται στους πρόποδες του όρεινου όγκου που αποτελεί το Γράμμο. Έχει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των άλλων χωριών που αναφέραμε και των επόμενων που ακολουθούν. (Νερά πηγαία χτίστες κ.λ.π.).

Χιονιάδες

Σήμερα το χωριό είναι σχεδόν έρημο αλλά κατά την τουρκοκρατία αποτελούσε μια σωστή βρυσομάνα που πότισε για χρόνια το όμορφο δέντρο της τέχνης. Από 'δώ σκόρπιζαν σ' όλη την 'Ηπειρο, Δυτ Μακεδονία, Θεσσαλία και σ' όλα τα νησιά, οι περίφημοι Χιονιαδίτες άγιογράφοι και ζωγράφοι που στόλισαν πολλές δεκάδες εκκλησίες και μοναστήρια με χιλιάδες άγιογραφίες και εικόνες.

Γοργοπόταμος

Συνέχεια με τα προηγούμενα χωριά που στολίζουν τις πλα-

γιές και τὰ λαγκάδια τοῦ Γράμμου, ὁ Γοργοπόταμος εἶναι τὸ προ-
τελευταῖο χωριό.

Φημίζεται γιὰ τὰ φασόλια - γίγαντες ποὺ εἶναι πολὺ βραστε-
ρὰ και νόστιμα.

Πληκάτι

Τοῦτο εἶναι τὸ τελευταῖο χωριό πρὸς τὴν κορυφή τοῦ Γράμ-
μου. Παράγει ξυλεία ἀπὸ τὰ πυκνά του δάση και ἔχει πάθει πολ-
λές ζημιές, ὅπως και τὰ γειτονικά του χωριά, ἀπὸ τὸν ἐμφύλιο
πόλεμο.

Λαγκάδα (Μπλίσδιανη)

Ὅπως τὸ λέει και τ' ὄνομά της, ἡ Λαγκάδα εἶναι χτισμένη
μέσ τὸ προστατευτικὸ λαγκάδι, πιὸ πάνω ἀπὸ τὸ ποτάμι Σαραντά-
πορο.

Τόπος πλούσιος μὲ κτηνοτροφικά και δασικά προϊόντα.

Ἄητομηλίτσα (Ντέντσικο)

Τὸ χωριό ἀπέχει 17 χιλ. ἀπὸ τὸν ἀσφαλτόδρομο. Ὁ δασικὸς
δρόμος περνάει μέσ ἀπὸ τὰ πεύκα. Ὅμορφα λειβάδια, καταπρά-
σινες πλαγιές, νερὰ ποὺ ξεπηδᾶνε ἀπὸ τὰ τρόχαλα, πανύψηλα πεύ-
κα σὰ λαμπάδες· πανέμορφη φύση.

Τὸ ὑψόμετρο τοῦ χωριοῦ εἶναι πάνω ἀπὸ 1400 μ.

Ἀπὸ τὴν ἀνοιξη μέχρι τὸ φθινόπωρο, ὁ τόπος σφύζει ἀπὸ
ζωή. Χιλιάδες πρόβατα βόσκουν στὶς χορταριασμένες κορυφές τοῦ
Γράμμου και τὰ τυροκομεῖα δουλεύουν ἐντατικά, και βγάζουν ὑ-
πέροχα τυριά.

Στὸ πανηγύρι τοῦ Δεκαπενταύγουστου παίρνουν μέρος και
τὰ λαλούμενα κι ἀντιλαλοῦν οἱ πλαγιές.

Ἀξίζει τὸν κόπο, τοὺς καλοκαιρινούς μῆνες, ν' ἀνεβεῖ κανεὶς
ἐκεῖ πάνω. Τὸν ὑπόλοιπο χρόνο, οἱ τσελιγγάδες και τὰ κοπάδια,
φεύγουν γιὰ τὰ χειμαδιά και τὸ χωριό μένει ἀκατοίκητο και ἔρημο.

Στὸν ἐμφύλιο ἐδῶ ἦταν τὸ ἀρχηγεῖο τοῦ Μάρκου. Εἶναι με-
γάλο κέντρο παραγωγῆς τυριοῦ και ξυλείας (πεύκου και ὀξυᾶς).

Λυκόρραχη (Λούψικο)

Τὸ καινούργιο χωριὸ χτίστηκε τελευταῖα, δίπλα στὸν ἀσφαλτόδρομο. Τὸ παλιὸ ἦταν πιὸ ψηλά.

Σκάβοντας γιὰ τὴ διαμόρφωσή του, στὸ καινούργιο χωριὸ, βρέθηκαν ἀρχαῖα νομίσματα ποὺ μεταφέρθηκαν στὰ Γιάννινα (Μουσεῖο).

Ἀπὸ δῶ ἀρχίζουν οἱ «Ἀρένες» τοῦ Γράμμου. Ἡ κυριότερη ἀσχολία τῶν κατοίκων εἶναι ἡ κτηνοτροφία.

Δροσοπηγὴ (Κάντσικο)

Σκαρφαλωμένο, σὲ προσήλια πλαγιά, τὸ Κάντσικο ἔχει ἀρκετὸ ὑψόμετρο καὶ πολλὰ νερά ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Φούρκας.

Ὅπως καὶ στὰ ἄλλα χωριά τῆς περιοχῆς, ἔγιναν κι ἐδῶ πολύνεκρες μάχες κατὰ τὸν ἐλληνοϊταλικὸ καὶ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο.

Πρὶν ἀνηφορίσουμε στὸ χωριὸ συναντᾶμε τὸ πέτρινο γεφύρι ποὺ εἶναι ἀξιόλογο ἔργο παλιοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ.

Πλαγιά (Ζέρμα)

Ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Δροσοπηγὴ ἀγναντεύουμε τὴν Πλαγιά.

Ὁ χωματόδρομος φτάνει ὡς τὸ μοναστήρι τῆς Παναγιᾶς.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ εἶναι ὀνομαστὰ τὰ γαλακτοκομικὰ προϊόντα του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ βουνὰ, τὸ κυριότερο ἀξιοθέατο εἶναι τὸ μοναστήρι. Εἶναι ἔργο τοῦ 15ου αἰῶνα, καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς τόσους πολέμους καὶ σήμερα χαρακτηρίστηκε σὰ διατηρητέο μνημεῖο καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία, ἀνάλαβε τὴν ἐπισκευή του.

ΤΟ ΥΠΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Ἐπάρχουν σίγουρες ἐνδείξεις ὅτι τὸ ὑπέδαφος τῆς ἐπαρχίας κρύβει θησαυροὺς ἀπὸ πετρώματα.

Ξέχωρα ἀπὸ τὰ διάφορα μάρμαρα ποὺ ἀνακαλύφθηκαν στὰ βουνὰ τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Σμόλικα, ἐντοπίστηκαν καὶ πολύτιμα

μεταλλεύματα για εκμετάλλευση, όπως είναι ο χαλκός στις Πάδες - Άρματα, το άμιαντο στον Πύργο, ο χρωμίτης στην περιοχή Όξυας και Βούρμπιανης, πετροκάρβουνο προς τη Λυκόρραχη, χαλαζίας στη χαράδρα Άώου κ.ά.

Χιλιάδες χρόνια οί θησαυροί αυτοί κοιμούνται και οί κάτοικοι τής περιοχής εκπατρίζονται για να θγάλουν τον έπιούσιο σέ ξένα μέρη...

ΧΩΡΙΑ ΓΙΑ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟ

Σχεδόν όλα τὰ χωριά τής έπαρχίας είναι κατάλληλα για παραθέριση, με τὸ υγιεινό τους κλίμα.

Σέ μεγάλο ύψόμετρο, με τὸ ζωογόνο ἀγέρα τῶν δασῶν και τὰ πλούσια νερά τῶν πηγῶν τους.

Σέ μερικά χωριά υπάρχουν και ξενῶνες ἢ ξενοδοχεία τέτοια χωριά είναι ἢ Πυρσόγιαννη ἢ Βούρμπιανη, τὸ Κεράσοβο.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΕΣ

Στὴν Κόνιτσα και στὴν έπαρχία τής, μπορεί ὁ κάθε ξένος να προμηθευτεῖ:

Νόστιμα γλυκά (μπουγάτσες - κουραμπιέδες κλπ.) ἀπὸ τὰ ζαχαροπλαστεία τής πλατείας.

Εἶδη λαϊκῆς τέχνης και τοπικά ἐνθύμια, ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι χρυσοχοίας τής πόλης.

Τὰ ὀνομαστά πεπόνια τής Κόνιτσας και ἄλλα φρούτα στὸν καιρό τους, ἀπὸ τὰ μανάβικα, τὸ κρατικό κτῆμα και τὴν Καλλιθέα.

Πέστροφες ἀπὸ τὰ ἰχθυοτροφεία τής Κλειδωνιάς.

Εύλινα σκαλιστά εἶδη ἀπὸ τὸ Μαυροβούνι. Φασόλια γίγαντες ἀπὸ τὰ χωριά τής Λάγκας Άώου και τὰ χωριά τοῦ Γράμμου.

Τυροκομικά προϊόντα, ἀπὸ Ἀητομηλίτσα, Λαγκάδα, Πλαγιά, Φούρκα.

Βελέντζες ἀπὸ τὸ παζάρι τής Κόνιτσας κάθε χρόνο στις 20 - 26 Σεπτεμβρίου.

ΚΥΝΗΓΙΑ

Ἡ περιοχή τῆς Κόνιτσας μὲ τὰ βουνά, τὰ λαγκάδια καὶ τὰ πυκνά ρουμάνια, διατηρεῖ ἕναν πλοῦτο ἀπὸ θηράματα κάθε λογῆς.

Λαγοί, ἀλεπές, ἀγριογούρουνα εἶναι τὰ συνηθισμένα κυνήγια τῆς ὄρεινῆς περιοχῆς καὶ οἱ μπεκάτσες, ἀγριοπερίστερα καὶ ἄλλα πουλιὰ συναγτιοῦνται στοὺς κάμπους καὶ στὶς ρεματιές τῆς.

Ἀγριογιδοὶ στὴν
περιοχὴ Γκαμήλας.

ΤΑ ΑΓΡΙΟΓΙΔΑ

Μπορεῖ, τὸ ζαρκάδι μὲ τὰ μεγάλα καλοκάγαθα μάτια, νὰ εἶναι τὸ ὁμορφότερο τετράποδο τοῦ λόγγου· μπορεῖ ὁ ἀετὸς νὰ εἶναι ὁ ἀδιαφιλονίκητος ἄρχοντας τῶν ψηλῶν κορυφῶν καὶ ἡ ἀρκούδα, τὸ μεγαλύτερο θηριὸ τῆς ἐλληνικῆς πανίδας.

“Ομως, τὸ πιὸ σβέλτο καὶ σκληροτράχηλο ζωντανὸ τῆς περιοχῆς, εἶναι, ἀναμφισβήτητα, τὸ ἀγριόγιδο.

Εἶναι ὁ ἀκροδάτης τῶν βουνῶν μας.

Ζεῖ σ’ ἀπάτητα «ζωνάρια» τῶν βουνῶν καὶ πηδάει ἀπὸ βράχο σὲ βράχο μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα καὶ ἀκρίβεια, ἐνῶ κάτω χάσκουν φοβεροὶ γκρεμοὶ καὶ ἀπύθμενα χάη.

Δὲν εἶναι πολὺ ὄμορφο, ἀλλὰ ἐπιβλητικὸ καὶ ἀγέρωχο, μὲ κέρατα μπροστὰ στὸ κεφάλι καὶ ὄπλές μυτερές καὶ ἀνθεκτικές.

Τόπος διαμονῆς καὶ καταφύγιό του εἶναι ἡ χαράδρα Ἰώου, μὲ τὶς ἀπότομες καὶ δασωμένες πλαγιές της. Στολίδι τῆς ἄγριας χαράδρας, ἐντυπωσιάζει τοὺς φυσιολάτρεις μὲ τὴν ἀναπάντεχη παρουσία του, ὅταν ἐμφανίζεται ξάφνου μπροστὰ τους καὶ ἐξαφανίζεται σὰν ζωτικὸ ἀμέσως.

Τὰ ἀγριόγινδα — λίγες δεκάδες ὄλα κι ὄλα — περιφέρονται οἰκογένειες, οἰκογένειες καὶ ἀντεξαν χιλιάδες χρόνια χωρὶς νὰ ἐξαφανιστεῖ τὸ εἶδος, φθάνοντας ὡς τὶς μέρες μας.

Τὸ κυνήγι τους εἶναι ἀπαγορευμένο ἀλλὰ οἱ λαθροκυνηγοὶ τὰ ἀποδεκατίζουν κάθε χρόνο καὶ εἶναι ἀμφίβολο ἂν θὰ συνεχίσουν νὰ ὑπάρχουν καὶ στὸ μέλλον χωρὶς αὐστηρότερη τήρηση τῆς ἀπαγόρευσης.

Σὲ λίγα βουνὰ τῆς πατρίδας μας ὑπάρχουν τέτοια ζῶα καὶ ἡ χαράδρα μας ἔχει τὸ προνόμιο νὰ διατηρεῖ αὐτὸ τὸ σπάνιο εἶδος τῆς φύσης.

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΕΣ ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ

Στοὺς φυσιολάτρεις - ὄρειβάτες, τὰ βουνὰ τῆς περιοχῆς, προσφέρουν ἀνεπανάληπτες εἰκόνας, πλούσιες βουνίσσιες ἐμπειρίες καὶ βαθειὲς συγκινήσεις.

Παρ’ ὅλο τὸν ὄγκο καὶ τὸ ὕψος τους, τὰ βουνὰ μας εἶναι βατὰ καὶ προσιτὰ γιὰ ὄλους τοὺς φυσιολάτρεις· ἄνδρες, γυναῖκες, μικροὺς καὶ μεγάλους.

Ὁ ὄγκος τους μᾶς προκαλεῖ δέος, οἱ ψηλές τους κορυφές μᾶς μαγεύουν, τὰ δάση καὶ οἱ πηγές τους, μᾶς ἀνασύρουν τὰ παγανιστικὰ αἰσθήματα ἀπὸ τὰ κατάβαθα τοῦ ὑποσυνείδητου καὶ τῆς

Ὅρειβάτες στὶς κορφές τοῦ Σμόλικα (ὕψ. 2050)

πέτρινης ἐποχῆς. Μὲ μιὰ κουβέντα, μᾶς φέρουν στὴν καλοδεχόμενη ἀγκαλιὰ τῆς μάνας φύσης.

Θ' ἀναφερθοῦμε σὲ μερικὰ βουνά γιὰ μιὰ μερικὴ κατατόπιση τῶν ἐπισκεπτῶν καὶ ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιὰ περισσότερες πληροφορίες, μποροῦν ν' ἀπευθυνθοῦν στὴν τοπικὴ ὄρειβατικὴ ὁμάδα.

Καρουτιὰ – Σουσνίτσα – Ροῖδοβούνι

Ἀπὸ τὸν Ἄη - Θανάση τῆς Κόνιτσας, μετὰ ἀπὸ τρεῖς ὥρες βάδισμα, φθάνουμε στὴ βρύση τῆς Καρουτιᾶς. Λίγη ἀνηφόρα, ἀλλὰ τὸ θέαμα ἀπολαυστικὸ ἀπὸ τὶς ἀλλεπάλληλες κορφές ποὺ ἀνεβοκατεβαίνουμε.

Ἀγνάντεμα τοῦ κάμπου τῆς Κόνιτσας καὶ τοῦ χάους τῆς χαράδρας Ἄώου.

Μοσχοβολιᾶς ἀπόλαυση ἀπὸ τὸ ρετσίγι τοῦ ρομπολίσσιου πεύκου καὶ τῶν ἀγριολούλουδων τὸ ἀνάσασμα.

Εὐχάριστο καί... ἀτέλειωτο φαγοπότι στὴ βουνίσια βρύση.

Ἡ ἀνάβαση στὶς κορυφές Σουσνίτσα, Ροῖδοβούνι ἀπαιτεῖ λίγη ὥρα πορείας ἀλλὰ τὸ θέαμα πολλαπλασιάζεται ἀπὸ κεῖ ψηλά. Τὸ

Χειμερινή όρειβασία στην Τραπεζίτσα.

Ὀπτικό πεδίο πιά, γίνεται κύκλος: εὐφραίνεσαι μὲ τὸ μάτι καὶ τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ ἀπέραντο θέαμα...

Λάζαρος - ὑψόμ. 2.020

Τρισήμεση ὥρες πορεία, στὴν πλαγιὰ τοῦ Λάζαρου, μᾶς φέρνει στὴν κορυφή του, ἀπὸ τὸ πεδίο βολῆς.

Οἱ πλαγιές τους δασωμένες μὲ φλαμουριές, πεῦκα κι ἐλάτια. Οἱ κορυφές, γυμνές καὶ σκεπασμένες μὲ χιόνι τοὺς περισσότερους μῆνες τοῦ χρόνου.

Ἐκ τὸ μέγαλον τοῦ ὕψους, τὰ σπίτια τῆς Κόνιτσας φαίνονται ὡς σπιρτοκούτια καὶ ὁ Ἄϊωσ, ποῦ γλείφει τὰ πόδια τοῦ βουνοῦ, λαμποκοπάει στὸν ἥλιον μὲ τὰ φιδογυρίσματά του.

Νεμέρτσικα (Μερόπη) - ὕψομ. 2.209

Στὴ Νεμέρτσικα ἀνεβαίνουμε ἀπὸ τὴ Μολυβδοσκεπάστη — Μποντσικὸ ἢ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, ἀπ' τὰ Πωγωνοχώρια.

Εἶναι γυμνὸ βουνὸ μὲ βλάστηση ἀπὸ θάμνους, σφακίδι, τσάϊ, ποῦ δίνουσι στὶς μέλισσες ἀρωματικὸ μέλι.

Ἐκ τὴν κορυφῇ ποῦ εἶναι καὶ τὸ σύνορον μὲ τὴν Ἄλβανία, ἡ ματιά μας ξανοίγεται πρὸς τὰ Πωγωνοχώρια καὶ ἀπὸ κεῖ στὴν Ἄλβανία καὶ τὴν ἐπαρχία τῆς Κόνιτσας.

Ὁ ὄγκος καὶ ἡ θεὰ τοῦ βουνοῦ, μᾶς ἐντυπωσιάζουσι.

Κλέφτης - ὕψομ. 1.840

Στὸν Κλέφτη, μπορούμε νὰ πάμε ἀπὸ διάφορες κατευθύνσεις: ἀπὸ τὴν Πουρνιά, τὸ Ἐλεύθερον ἢ τὴ Σουσιτσα.

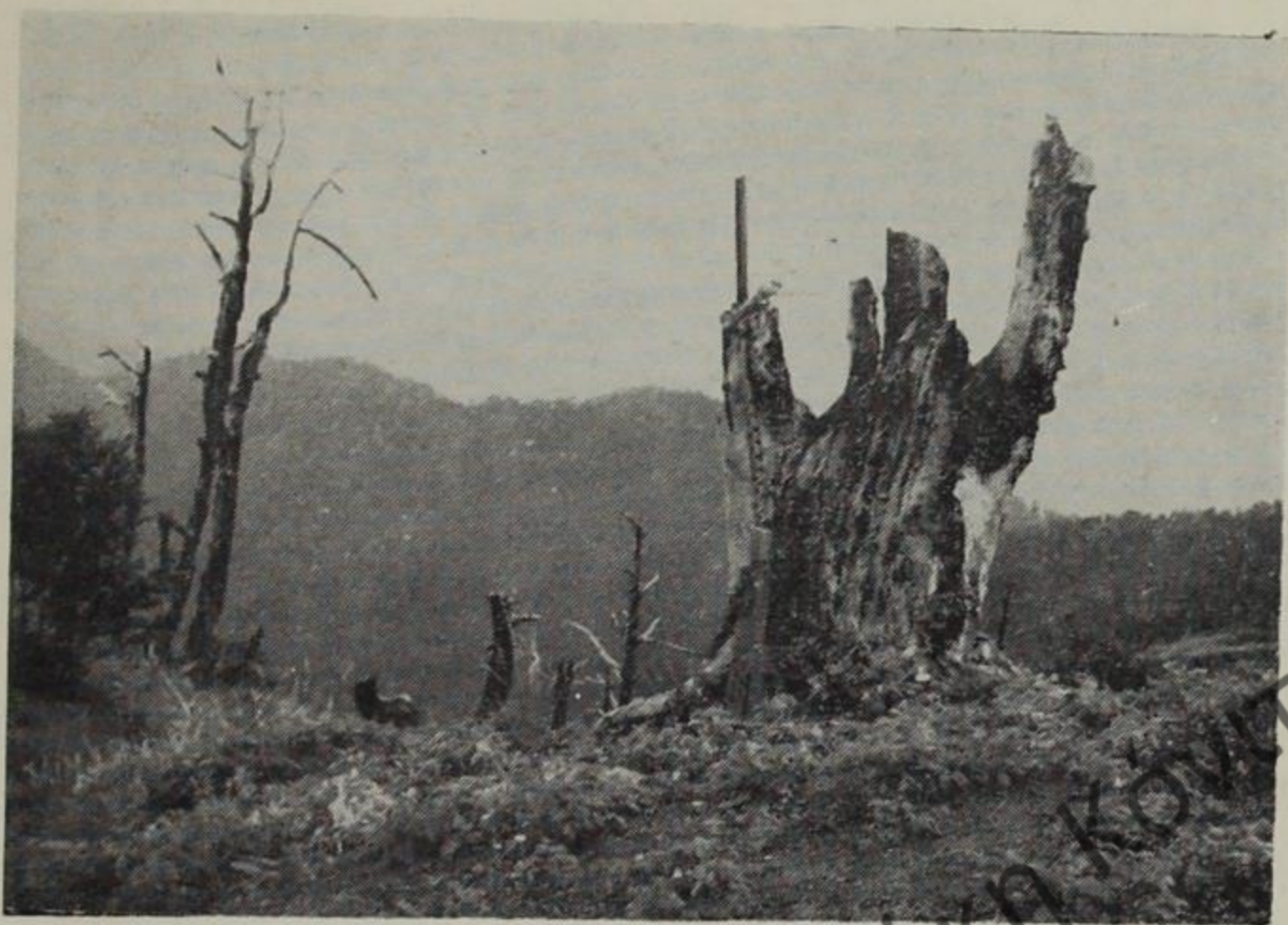
Ἡ διαδρομὴ — ὅποιο δρομολόγιον καὶ ἂν κάνουμε — εἶναι θαυμάσια, μὲς ἀπὸ τὰ δάση τῶν πεύκων καὶ τῆς ὄξυᾶς. Νερά κελαρύζουσι στὸς πρόποδες τοῦ καὶ σὲ λίγες ὥρες βρισκόμαστε στὴ γυμνὴ τοῦ κορυφῇ.

Νοιώθεις μιὰ μελαγχολία, πατώντας ἀπὸ κοντὰ τὴν κορυφῇ. Καμμένα πευκόδενδρα στέκουσι ὀλόρθα, σιωπηλά, μακάθρια, ποῦ ὀρθώνονται τριάντα χρόνια ἐκεῖ στὴν μπαρουτοκαπνισμένη κορυφῇ γιὰ νὰ δείχνουσι στὶς νέες γενιές τὰ βουβοὶ μάρτυρες τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταραμένης ἐμφύλιας σύρραξης. (Ἄθῳα θύματα ὡς τοὺς ἀνθρώπους).

Τίποτα δὲ φύτρωσε ἀνάμεσά τους· μόνο τὰ ἐρείπια τῶν πολυβολείων χάσκουσι τὰ σκελετωμένα στόματα θηρίων.

Ἄθελα φέρνεις στὸ νοῦ σου τὴν τραγωδίαν τοῦ Σοφοκλῆ νὰ ἐπαναλαμβάνεται ἴδια, ὀλοῖδια.

Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνίκης — τ' ἀδέρφια — νὰ κονταροχτυπιούνηται καὶ ἡ Ἀντιγόνη νὰ μοιρολογάει... Τί κρίμα, ἡ τραγωδία τῆς φυλῆς μας νὰ ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ἀπὸ τόσα χρόνια!

Τοπίο από την κορυφή του ιστορικού Κλέφτη.

“Ομως πιό κάτω αντικρύζουμε, δάση ποτάμια και βουνά. Όμορφες εκτάσεις που θα μπορούσαν ν’ αξιοποιηθοῦν και νά γίνουν θέρετρα, νά ῥχωνται και νά ξαναγιώσουν τὸν ὄργανισμό τους κατὰ καιροὺς οἱ κουρασμένοι ἄνθρωποι τῶν ἐργατουπόλεων και τοῦ κάμπου.

Γράμμος - ὕψ. 2.520

Ὁ Γράμμος ἔχει πολλές βουνοκορφές. Ξεκινᾶνε ἀπὸ τὴς Ἀρένες τῆς Λυκόρραχης, πέρα στ’ ἀνατολικά και προχωρᾶνε στὰ βορειοδυτικά: Μούκα - πέτρα, Ρόζα - πέτρα, Μαύρη - πέτρα, 2.160, 2.350 και ἄλλες πολλές κορφάδες ὡς τὴν τελευταία και μεγαλύτερη τοῦ 2.520.

Περπατεῖς, περπατεῖς και μοιάζεις — ἀπὸ μακριὰ — ἀσάλευτο ζουζούνη μὲς στὸ χάος. Ἀνεβαίνεις σὲ μιὰ κορυφή — λὲς μέσα σου πὼς εἶναι ἡ τελευταία — και ξάφνου ἄλλη προβάλλει μπροστά σου, μετὰ ἄλλη κι ἄλλη... Κάποτε φθάνεις στὴν πιό ψηλή· ἐκεῖ εἶναι τὸ σύνορο μὲ τὴν Ἀλβανία. Βλέπεις ἀπέραντα βουνά, χαράδρες μὲ ἀβυσσαλέα βάθη, λιμνοῦλες, ποτάμια. Δασωμένες οἱ πλαγιές πρὸς τὸ Πληκάτι και Ἀητομηλίτσα, γυμνές οἱ

ἄλλες πρὸς τὴν Γράμμουστα, ὅπου χάνεται τὸ βλέμμα σου στὴν ἀπεραντοσύνη.

Δεκάδες τὰ κοπάδια βόσκουν σκορπισμένα σ' ὅλη τὴν περιοχὴ κι ἀσπρίζουν σὰν μικροσκοπικὰ λιθάρια, ἀπὸ μακριά.

Πολυβολεῖα πέτρινα — ἀπομεινάρια τοῦ ἀδερφοσπαραγμοῦ — στέκουν σὰ γύπες στὶς βραχοκορφές καὶ σοῦ ἀναστατώνουν τὸ στοχασμό. Ἀναλογίζεσαι τὰ τόσα καὶ τόσα παλληκάρια τῆς Ρωμιοσύνης ποὺ μακελεύτηκαν σ' αὐτὰ τὰ βράχια. Στοχάζεσαι πὼς χάθηκε μιὰ γενιά, ποτίζοντας μὲ τὸ ἀγνό της αἷμα τὰ βουνίσια ἀγριολούλουδα καὶ σκόρπισε τὰ κόκκαλά της στοὺς γκρεμοὺς καὶ στὰ φαράγγια...

Ὁ Γράμμος εἶναι ἓνα μεγάλο βουνὸ γιὰ τὴν ἀπεραντοσύνη καὶ τὰ ὕψη του, ἱστορικὸ γιὰ τὸ παρελθόν του καὶ ὄλο διδάγματα γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ρωμιοσύνης.

Σμόλικας. Ἡ δεύτερη βουνοκορφὴ τῆς Ἑλλάδας (ὕψ. 2637).

Σμόλικας - ὕψ. 2.637

Ὁ Σμόλικας εἶναι τὸ δεύτερο βουνὸ τῆς Ἑλλάδας ἀπὸ ὑψομετρικὴ ἀποψη. Στὴν κορυφὴ του μποροῦμε ν' ἀνεβοῦμε ἀπὸ τὸ Κεράσοβο, τὸ Παλιοσέλι τὶς Πάδες ἢ τὸν Κλέφτη.

Μερικές πλαγιές είναι δασωμένες με πεύκα και άλλες γυμνές και απότομες. Νερά άφθονα και παγωμένα αναπηδούν από τα σπλάγχνα του και όρμητικά κατεβαίνουν στις ρεματιές.

Μετά από 4-5 ώρες πορεία, απολαμβάνουμε στην κορυφή του, πρωτόφαντο θέαμα.

Η ανατολή του ήλιου από κει πάνω είναι μαγευτική. Κόκκινες ακτίνες σπαθίζουν τον όριζοντα, κατά την πλευρά της Θεσσαλονίκης και ροδίζει όλη ή ανατολική πλευρά της βουνοσειράς. Οί αποχρώσεις από το κόκκινο ως το πορτοκαλί συνθέτουν σπάνιο ζωγραφικό πίνακα.

Άργα και μεγαλόπρεπα ξεπροβάλλει ο πελώριος πορφυρένιος δίσκος του ήλιου. Είναι απερίγραπτη ή εικόνα εκείνης της στιγμής.

Καθώς φωτίζεται ή ανατολική πλευρά του Σμόλικα, ο ίσκιος του βουνοῦ — μαῦρος πελώριος — σέ σχῆμα ισόπλευρου τριγώνου, άκουμπάει στις πλαγιές της Νεμέρτσικας.

Όσο ανεβαίνει ο ήλιος ψηλά, αρχίζει να παίρνει τὸ κανονικό του μέγεθος με πιδ έντονες τις ακτίνες του, που διαλύουν την πρωϊνή ομίχλη και όλες οί παραφυάδες της Πίνδου ξεχωρίζουν πέρα ως πέρα.

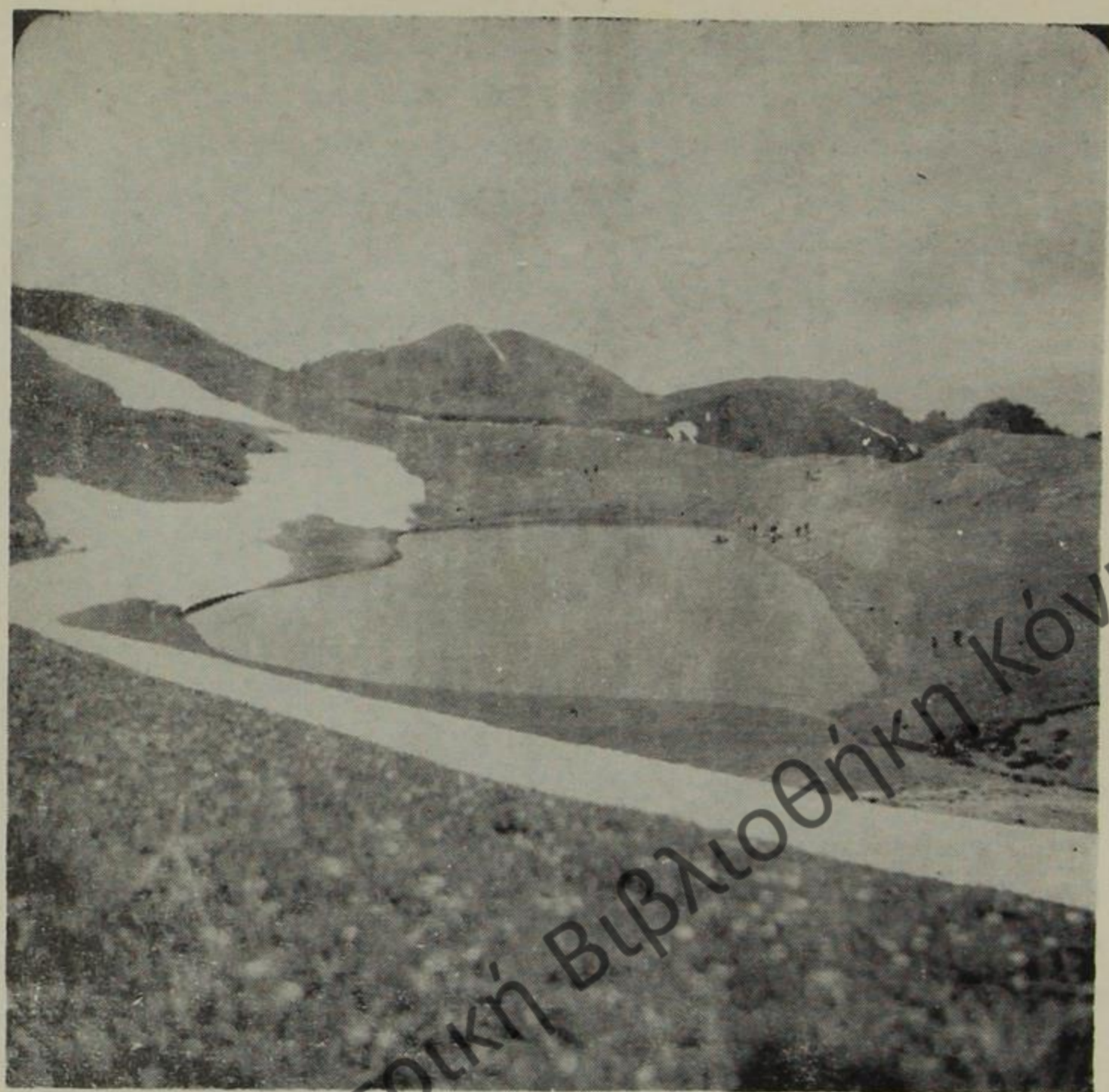
Σίγουρα, τὸ απολαυστικότερο θέαμα για έναν όρειβάτη - φυσιολάτρη, θά πρέπει να είναι ή ανατολή του ήλιου από την κορυφή του Σμόλικα.

Δρακόλιμνη (Σμόλικα) - ύψόμ. 2.150

Μιάς ώρας πορεία από την κορυφή του Σμόλικα, απλώνεται σ' ένα όροπέδιο της βορειοδυτικής πλευράς του, ή Δρακόλιμνη. Πήρε τ' όνομά της από τὸ δράκο, σύμφωνα με τις δοξασίες και τούς μύθους της λαϊκής φαντασίας.

Οί άπλοϊκοί άνθρωποι του παλιού καιρού, πίστευαν πως ένας δράκος — στοιχειό θεόρατο — ζούσε στή λίμνη και έρριχνε πέτρες στον άλλο δράκο της Τύμφης...

Καταπράσινα λιβάδια εκτείνονται γύρω από την όρθογώνια λιμνούλα και κίτρινα άγριολούλουδα στολίζουν τις άκτές της.

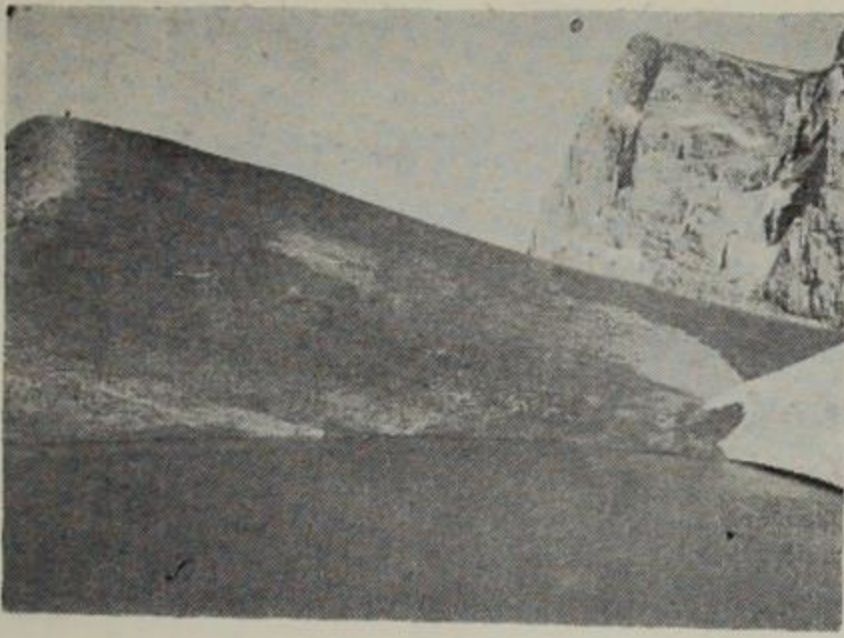
Ἡ Δρακόλιμνη τοῦ Σμόλικα τὴν ἀνοιξή.

Τὸ μᾶκρος της εἶναι 120 μέτρα, τὸ πλάτος της 60 μ. καὶ τὸ βάθος 3,5 μ., ὅπως μετρήθηκε ἀπὸ τὴν ὄρειβατικὴ ὀμάδα τῆς Κόνιτσας.

Τὸ τοπίο τριγύρω εἶναι ὁμορφο καὶ γαλήνιο· μὲ τὰ βοσκοτόπια του ἀνεβάζει ἐκεῖ ψηλὰ χιλιάδες πρόβατα τὰ καλοκαίρια καὶ τὸ χειμῶνα εἶναι σαβανωμένο μὲ τὸ κάτασπρο χιονένιο σεντόνι. Προσιμένει πάντα τοὺς ὄρειβάτες πρόσχαρα καὶ καλόδεχτα.

Δρακόλιμνη (Τύμφης) - ὑψόμ. 2.200

Ἀκολουθώντας νοερά, τὴν τροχιά ... ἀπὸ τὶς πετριές τοῦ δράκου πέφτουμε ἴσια μὲς τὴ λίμνη τῆς Τύμφης. Περνάμε τὴ χαράδρα τοῦ Ἄωου καὶ κάτω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Γκαμήλας, γάμα-

Τμήμα τῆς Δρακό-
λίμνης Τύμφης.

στε κιόλας στήν ἄλλη Δρακόλιμνη τῆς Πίνδου... Μὲ τὰ πόδια, ἡ διαδρομὴ εἶναι τεσσερσίμιση ὥρες ἀπὸ τὸ Πάπιγγο. Στὶς ἀρχὲς Ἰούνη, βρίσκουμε τὴν πιὸ κατάλληλη ἐποχὴ γιὰ τὴν ἐπίσκεψη στὴ λίμνη.

Τότε, ἀνάμεσα στ' ἀπομεινάρια τοῦ χιονιοῦ, τὰ λιθάδια εἶναι καταπράσινα· πολύχρωμα λουλουδάκια κοσμοῦν τὸ πανέμορφο χαλὶ τῆς φύσης. Τρεχούμενα νερὰ κατεβαίνουν ἀπὸ τὶς κορυφές καὶ δημιουργοῦν καταρράκτες καὶ δροσερὲς βρυσούλες.

Τέτοιοι καιροὶ ἡ λίμνη εἶναι στὶς δόξες τῆς. Οἱ κορφές τῶν τριγύρω βουνῶν καθρεφτίζονται στὰ πεντακάθαρα, γαλήνια καὶ πανώρια νερὰ τῆς.

Γύρω τῆς — σὲ πολλὰ σημεῖα — τὸ χιόνι στοιβάχτηκε σὲ βουναλάκια ἀπὸ τοὺς βοριάδες καὶ μακρόστενα παγόβουνα πλέουν στὴν ἐπιφάνεια σὰν φοβερὰ κήτη.

Ἐδῶ στὰ μεγάλη ὕψη, ποὺ ἀκουμπᾶ ὁ οὐρανὸς στὶς κορυφές τῶν βουνῶν καὶ ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μεγάλης μάνας φύσης, δικαιολογημένα πλάστηκαν οἱ μύθοι.

Ἔτσι, οἱ εὐφάνταστοι τσοπάνηδες ἀπὸ ἄγνοια καὶ ἀδυναμία νὰ δώσουν ἐξηγήσεις σὲ φυσικὰ γεωλογικὰ φαινόμενα καὶ ἀπὸ παραξηγήσεις διαφόρων περιστατικῶν, ἔπλασαν μὲ τὴν ἀπλοϊκὴ τους φαντασία, πολλοὺς μύθους καὶ θρύλους. Φαντάστηκαν πὼς τὸ στοιχειὸ τῆς λίμνης — ὁ δράκος — πετροβολοῦσε μὲ πελώρια κοτρώνια τὸν ἄλλο δράκο τοῦ Σμόλικα.

Μετὰδωσαν ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ, τὸ θρύλο μὲ τὸ ξωτικὸ κριάρι ποὺ ἀντάμωσε κάποιο καλοκαίρι μὲ τὰ πρόβατα τῶν Σαρακα-

τσαναίων και τήν ἄλλη χρονιά, τὰ νεογεννημένα παιδιά του, ἔπεσαν ὅλα στήν λίμνη νά τὸ βροῦν. . .

Ἐπηρεασμένος και ὁ δισηδαίμονας Ἀλῆ - πασᾶς ἀπὸ τὰ τόσα και τόσα πού ἄκουσε, πῆρε μιὰ μέρα βαρκάρηδες και ὑπηρέτες και ξεκίνησε νά ἐξερευνήσει τή μυστική Δρακόλιμνη.

Στὸ δρόμο — συμπτωματικά — τοῦ χάλασε τὰ σχέδια ἓνα φοβερό δρολάπι και γύρισε ἄδοξα στὸ σεράϊ του, μιᾶς και ἦταν και προληπτικός.

Ἀφήνοντας τοὺς μύθους, ἀγναντεύουμε δίπλα τὶς τρομερὲς χαράδρες πού ἀρχίζουν ἀπὸ δῶ και καταλήγουν στὸν Ἀῶο. Μόνο ἀγριοκάτσικα μποροῦν νά σκαρφαλώσουν σ' αὐτὰ τ' ἀπάτητα ἀπὸ ἀνθρώπους, βράχια.

Βλέποντας τὰ σπάνια τοῦτα τοπία μὲ τήν ἄγρια ὁμορφιά και τήν ποικίλη διαμόρφωση, ἀναλογίζεσαι τί θὰ πρόσφερε στοὺς Ἕλληνες και ξένους ἐπισκέπτες ἓνα τελεφερίκ σύγχρονης εὐρωπαϊκῆς μορφῆς.

Πόσες χαρὲς θὰ πρόσφερε ἓνα χιονοδρομικὸ κέντρο στοὺς δικούς μας και ξένους χιονοδρόμους. . . Ὅλ' αὐτὰ μπορεῖ γιὰ σήμερα νά ἔναι ὄνειρα. Ὅμως κάποτε θὰ γίνουν πραγματικότητα.

Γκαμήλα ὑψόμ. 2.497

Θὰ τελειώσουμε τὶς ὄρειδατικὲς ἐξορμήσεις στὰ πολυτραγουδισμένα βουνά μας, μὲ τήν περιγραφή τῆς ἀνάβασης στή «Γκαμήλα» πού εἶναι ἡ ψηλότερη κορυφή τῆς Τύμφης.

Ἡ ἀνάβαση ἔγινε ἀπὸ τήν ὄρειδατικὴ ομάδα τῆς Κόνιτσας και ἡ περιγραφή δημοσιεύτηκε σὲ γιαννιώτικη ἔφημερίδα.

«... Τὴν 17.6.72, Σάββατο ἀπόγευμα, φτάνουμε μὲ τρία ταξι στὸ ὄμορφο Πάπιγγο. Φορτωνόμαστε τὰ σακκίδιά μας και μὲ κέφι ἀνηφορίζουμε τὸ μονοπάτι γιὰ τὸ καταφύγιο. Στὴ διαδρομὴ ἀπολαμβάνουμε τὸ ὑπέροχο ἡλιοβασίλεμα και τῶν κοπαδιῶν τὸ σάλαγο· τὶς λογιῶν - λογιῶν μυρωδιὲς ἀπὸ τὰ βουνίσια ἀγριολούλουδα και τὸ κρῦο νερὸ πού βγαίνει ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς «Ἀστράκας».

Τὸ καταφύγιο, χτισμένο στὸν αὐχένα τοῦ βουνοῦ, μᾶς ἐντυπωσιάζει μὲ τὸν ὄγκο του. Εἶναι διόροφο και μὲ ὅλες τὶς σχετι-

κές ανέσεις, ὥστε νὰ μποροῦν πολλὰ ἄτομα νὰ διανυκτερεύουν ἄνετα.

Φῶς, νερό, κρεβάτι, τζάκι καὶ ὠραία θέα, προσφέρονται στὸν ἐπισκέπτη, σὲ ὕψος 2.050 μ. Ποῦ νὰ πρωτοκοιτάξεις ἀπὸ κεῖ πάνω!...

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀνατολικήν πλευρά — στὸ βάθος — μιὰ λίμνη ποὺ σχηματίζεται ἀπὸ πηγαῖα νερὰ καὶ χιόνια, δίνει φαντασμαγορία παραμυθένια στὸ τοπίο.

Καταρράχτης ρίχνει τὰ νερὰ ἀπὸ τὰ χιόνια ποὺ λιώνουν, στὴ λίμνη καὶ τὸ πάφλασμα ἀκούγεται ὡς τὴν κορυφή.

Ὁ χιονένιος μανδύας τοῦ χειμῶνα, κουρελιασμένος, δίνει κι αὐτὸς τόνο στὸ τοπίο καὶ ἐναλλάσσεται μὲ τὴν πρασινάδα τῶν λιβαδιῶν καὶ τοὺς γκρίζους ὄγκους τῶν πελώριων βράχων.

Ὁ ὕπνος εἶναι εὐχάριστος σὲ τόσο ὕψος καὶ μᾶς ναγουρίζει ὁ δυνατὸς ἀγέρας ὅλη τὴ νύχτα.

Πρωὶ - πρωὶ δίνεται τὸ σύνθημα καὶ ὅλοι ἀγάλαφρα — παρ' ὅλο ποὺ εἴμαστε φορτωμένοι τὰ σακκιδιά μας — κατεβαίνουμε πρὸς τὴ λίμνη, γιὰ ν' ἀνηφορίσουμε καὶ πάλι, ἀφοῦ γεμίσουμε τὰ παγούρια μὲ νερὸ ἀπὸ τὴ «Ρωμιόδροση».

Σκαρφαλώνουμε, πατώντας σὲ βράχια σὲ μικροὺς λιβαδό-τοπους, σὲ κατσικόδρομους.

Ἀφήνουμε πίσω μας τὴν Ἀστράκα καὶ ἔχοντας δεξὰ τὸν πελώριο ὄγκο τοῦ «Πλόσκου» κατευθυνόμαστε γιὰ τὴν κορυφὴ τῆς Γκαμήλας.

Ἡ γοητεία τοῦ βουνοῦ μᾶς μαγνητίζει καὶ ἡ κούραση ξεχνιέται ἀπ' ὅλους μας.

Περπατᾶμε πάνω σὲ ἐκτάσεις ἀπὸ βράχια κομματιασμένα.

Ἐδῶ τὰ στοιχεῖα τῆς φύσης, στὸ πέρασμα χιλιοτηρίδων, σμί-λεψαν ἓνα σωρὸ παράδοξα σχήματα· βράχια σχεδὸν ἐπίπεδα εἶναι κομμένα μὲ αὐλακιές κάθετες μεταξύ τους καὶ τὸ κάθε κομμάτι εἶναι κι αὐτὸ αὐλακωμένο ἀπὸ τὴν αἰώνια ροὴ τοῦ νεροῦ.

Βιβλικὲς μεταβολὲς γίνονται συνέχεια στὸ τοπίο: Πελώριοι βράχοι ποὺ ἤρθαν ἀπὸ τὶς κορυφές τῶν βουνῶν, ἔγιναν χίλια κομμάτια καὶ γέμισαν τὶς πλαγιές μὲ χιλιάδες τόνους χαλίκια.

Βράχοι θρυφαλισμένοι ἀπὸ τὴν καταστροφικὴ μανία τῶν κεραυνῶν· σχισμὲς σὰν πηγᾶδια σὲ ξαφνιάζουν δῶ κι ἐκεῖ καὶ τὰ

ἀλλόκοτα σχήματα πού ἔχουν ὀρισμένες πέτρες σοῦ διεγείρουν τή φαντασία.

Ἡ ζέστη, τὸ κρύο, ὁ ἀγέρας, τὸ νερὸ μ' ἀρχιμάστορα τὸ χρόνο, παλεύουν ἀκατάπαυστα καὶ μεταβάλλουν τὰ πάντα.

Ὅπου νὰ στρέψεις τὸ βλέμμα σου, ἀντικρύζεις πέτρα· παντοῦ πέτρα, ἀπὸ γιγαντιαίους βράχους μέχρι χαλίγια. Ἀπέραντα νταμάρια τῆς φύσης, σὲ αἰώνιες μεταβολές.

Ἀνεβαίνουμε· ποῦ καὶ ποῦ ξεπετάγεται καμμιὰ πέρδικα καὶ στίς κορυφές τῶν βράχων πετᾷ ἓνα σμήνος ἀπὸ κοράκια, τὰ μόνα ζωντανὰ ὄντα.

Ἡ ὀμάδα προχωρεῖ μὲ κέφι· ἄλλος φωτογραφίζει τὰ ὑπέροχα τοπία, ἄλλος ἀπαθανατίζει μὲ τὴν κινηματογραφικὴ μηχανή ὅ,τι βλέπει τριγύρω του.

Ἐπὶ τέλους φθάνουμε, μετὰ ἀπὸ τρίωρη πορεία, στὴν κορυφή. Τὰ πρόσωπα γιαλίζουν ἀπὸ τὸν ἰδρώτα, μὰ ἡ χαρὰ μας εἶναι μεγάλη.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς κουρασθήκαμε ὥσπου νὰ πατήσουμε στὴν κορυφή, ἀλλὰ τὸ θέαμα ἀπὸ κεῖ ψηλά μᾶς ἀποζημιώνει· εἴμαστε στὰ 2.497 μέτρα.

Ἀπέραντος ὀρίζοντας τριγύρω μας· πελώρια βουνὰ προβάλλουν σὲ κάθε κατεύθυνση καὶ χωρίζονται μεταξύ τους μὲ θαθεῖες χαράδρες καὶ ποτάμια.

Νὰ ὁ Σμόλικας, ἡ Νεμέρτσικα, τὸ Μητσικέλι, ὁ Τόμαρος, τὸ Περιστέρι...

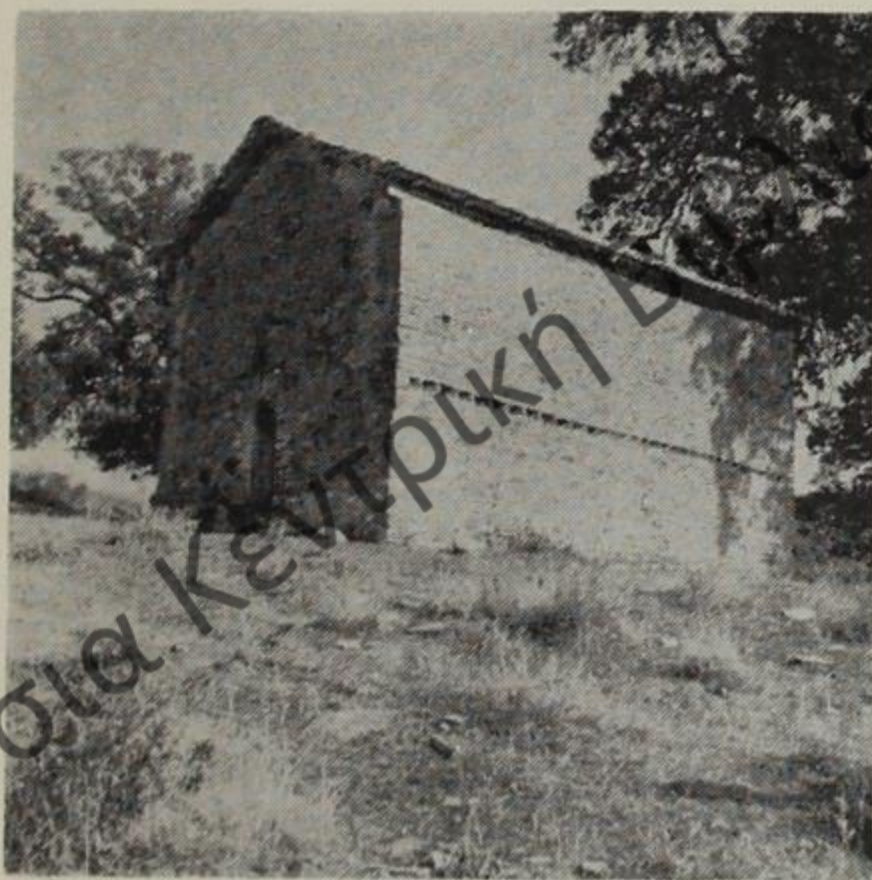
Παραδείσου θέαμα, βλέπουν τὰ μάτια μας· θεϊκὸ πανόραμα!

Ἀγαλλιάζει τὸ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου καὶ φιλοσοφεῖ. «Βλέπει τὸ μεγαλεῖο τῆς φύσης καὶ σκέφτεται τὴν ἀνθρώπινη μικρότητά του.

Ἐδῶ πάνω ξεχνιοῦνται ὅλα τὰ ποταπὰ αἰσθήματά του καὶ ἐξ-ανθρωπίζεται. Νοιώθει τὸ σύντροφό του σὰν ἀδερφό· ἀναπτύσσονται στὸ ἔπακρο τὰ ἀλτροῦιστικά του αἰσθήματα. μὲ μιὰ κουδέντα, ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος ὑψώνεται κι αὐτὸς σὲ ἀνώτερες σφαῖρες ἀνθρωπιᾶς· εἶναι ἓνα ἀναβάφτισμα στὴν κολυμπήθρα τοῦ καλοῦ...».

Ἀλλὰ ἄς σταματήσουμε τίς σκέψεις γιατί εἶναι καιρὸς νὰ δοκιμάσουμε τὴ νοστιμιὰ τοῦ φαγητοῦ μας. Τὸ περιεχόμενο τοῦ σακκιδίου μας εἶναι πράγματι νοστιμότατο· ἀπὸ τὸ κρέας στὸ λαδόχαρτο ὡς τὸ ταπεινὸ κρεμμύδι, ὅλα εἶναι θαυμάσια.

Μετά από λίγη ώρα, άγναντεύοντας άλλη μιὰ φορά τὰ άγρια φαράγγια, τὰ βουνά και τὰ ποτάμια, καθώς και τή μυθική «Δρακόλιμνη», πού λαμποκοπάει γαλάζια άπέναντί μας, άποχαιρετοῦμε τήν αιώνια κορυφή και κατεβαίνουμε. Κατηφορίζουμε και στοῦ μας εἶναι τυπωμένη ή μαγευτική εικόνα πού άντικρύσαμε άπό κει ψηλά.

«Κόκκινη Παναγιά».
(Έξω άπό τήν πό-
λη πρὸς Ἡλιόρρα-
χη, 1412)

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ
ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΩΝ ΑΠΟ ΚΟΝΙΤΣΑ

Κόνιτσα:	Έπταχώρι	50	χιλιόμετρα
	Πεντάλοφος	100	»
	Τσοτύλι	124	»
	Νεάπολη	134	»
	Καστοριά	154	»
	Κοζάνη	182	»
	Βέρροια	242	»
	Γιδᾶ	266	»
	Ν. Χαλκηδόνα	285	»
	Θεσσαλονίκη	316	»
Κόνιτσα:	Γιάννινα	64	»
	Καλπάκι	29	»
	Γέφυρα Βοιδομάτη	13	»
	Κλειδωνιά	12	»
	Καλλιθέα	9	»
	Ήλιόρραχη	7	»
	Καβάσιλα	10	»
	Μάζι	»	»
	΄Αετόπετρα	11	»
	Μπουραζάνι	13	»
	Μελισσόπετρα	26	»
	Καλόβρυση	19	»
	΄Αηδονοχώρι	18	»
	Μολυβοσκέπαστη	23	»
	΄Εξοχή	8	»
	Πυξαριά	24	»
	΄Αγ. Βαρβάρα	21	»
	΄Αμάραντος	24	»
	Τράπεζα	10	»
	Νικάνωρας	13	»
Κόνιτσα:	Διακλάδωση Μόλιστας	17	»
	Μόλιστα	21	»
	Διακλ. Πουρνιᾶς	25	»
	Πουρνιά	28	»
	Κεράσοβο	30	»

Διακλ.	Πύργου	21	»
	Πύργος	27	»
Γέφυρα	Σπηλιωτόπουλου	25	»
Διακλ.	Πυρσόγιαννης	28	»
	Πυρσόγιαννη	31	»
	Βούρμπιανη	37	»
	΄Οξυά	45	»
	΄Ασημοχώρι	42	»
	Γοργοπόταμος	44	»
	Χιονιάδες	45	»
	Πληκάτι	50	»
	Λαγκάδα	34	»
Διακλ.	΄Αετομηλίτσας	52	»
	΄Αετομηλίτσα	52	»
	Λυκόρραχη	38	»
	Πλαγιά	43	»
	Δροσοπηγή	49	»
	Φούρκα	42	»

Τὸ θρυλικὸ γεφύρι τῆς Κόνιτσας.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΧΩΡΙΩΝ (ΑΠΟΓΡΑΦΗ 1971)
ΚΑΙ ΥΨΟΜΕΤΡΟ

	Κάτοικοι	Ύψόμετρο
Κλειδωνιά (Καλύβια)	220	500
Κλειδωνιά (Παλιά)	26	880
Καλλιθέα	238	490
Ήλιόρραχη	164	520
Καβάσιλα	90	680
Μάζι	284	480
΄Αετόπετρα	232	540
Μελισσόπετρα	102	400
Καλόβρυση	47	370
΄Αηδονοχώρι	243	560
Μολυβοσκεπάστη	98	540
΄Εξοχή	74	720
Πυξαριά	74	580
΄Αγ. Βαρβάρα	84	720
΄Αμάραντος	151	850
Τράπεζα	23	710
Νικάνωρας	107	720
Μόλιστα	73	840
Γαναδιό	63	890
Μοναστήρι	65	900
Πουρνιά	107	900
Κεράσοβο	610	960
Φούρκα	93	1360
Πύργος	158	940
Πυρσόγιαννη	290	840
Βούρμπιανη	194	900
΄Οξυά	61	1060
΄Ασημοχώρι	83	970
Γοργοπόταμος	128	940
Χιονιάδες	14	1100
Πληκάτι	188	1240
Λαγκάδα	281	900
΄Αετομηλίτσα (τὸ καλοκαίρι)	400 - 500	1430
Λυκόρραχη	188	1000
Πλαγιά	187	980
Δροσοπηγή	399	1050

Κοπέλες Κερασό-
βου με φορεσιές τής
περιοχής.

Ελληνική Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

	Σελ.
Πρόλογος	9
Κόνιτσα	13
Γνωριμία με την Κόνιτσα (Κεντρική πλατεία - αγορά, Ύπηρεσίες δημόσιες - κοινής ωφελείας - καταστήματα. Έκκλησίες, παρεκκλήσια, σχολές. Ξενάγηση στην Κόνιτσα. Άη-Γιώργης, Τ' άρχοντικό του Χουσεϊν - μπέη, ή Χάμκω, ή Άγια - Βαρβάρα, τὸ κάστρο, τὸ τζαμί, τὸ γεφύρι του Άώου, τὸ μοναστήρι του Στομίου, ὁ Άγιος Ἰωάννης, ή βρύση του Άη-Γιάννη, τὸ μανσωλεῖο, τὰ πλατανάκια, τὸ καρναβάλι)	21

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Περίπατοι ἔξω ἀπὸ τὴν Κόνιτσα	40
Στόμο	40
Πέτρινη γέφυρα Βοῖδομάτη	40
Ένα ἔξοχικὸ κέντρο (ὁ Βοῖδομάτης)	42
Μολυβοσκεπάστη (Μοναστήρι)	42

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άξιόλογες ἐκδρομὲς	44
Άρίστη - Γέφυρα - Πάπιγγο	44
Μονοδένδρι - Βίκος	46
Καλπάκι - Βελλᾶ	47
Ένας ιδιόρρυθμος λαϊκὸς καλλιτέχνης	47

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Έπαρχία καὶ χωριὰ τῆς Κόνιτσας (χωριὰ γιὰ παραθερισμό, προϊόντα γιὰ ἐπισκέπτες καὶ παραθεριστές, κυνήγια, τὰ ἀγριόγιδα)	48
---	----

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Όρειβατικὲς ἐξορμήσεις (Καρουτιὰ - Σουσνίτσα - Ροῖδοβούνη, Λάζαρος, Νεμέρτσικα, Κλέφτης, Γράμμος, Σμόλικας, Δρακόλιμνη Σμόλικα, Δρακόλιμνη Τύμφης, Γκαμήλα)	65
---	----

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

Χιλιομετρικὲς ἀποστάσεις χωριῶν	78
Πληθυσμοὶ καὶ ὑψόμετρα	80

δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

- 1) Ι. Λαμπρίδη: «Ἡπειρωτικά Μελετήματα».
- 2) Π. Ἀραβαντινοῦ: «Χρονογραφία Ἡπείρου».
- 3) Λάμπρου Μάλαμα: «Τουριστική Ἡπειρος» καὶ «Ἑλλάδα».
- 4) Κώστα Λαζαρίδη: «Ὁ Βίκος».
- 5) Ροζέ Μιλλιέξ: «Βῆμα» Ἀθήνας.
- 6) Σεραφεὶμ Τσιτσᾶ: «Δασικά Χρονικά».
- 7) Στ. Γκατσόπουλου: «Ι. Βασ. καὶ Σταυροπηγιακὴ μονὴ Μολυβδοσκεπάστου».
- 8) Πάπυρος - Λαρούς Ἐγκυκλοπαίδεια.
- 9) Ἐλευθερουδάκη Ἐγκυκλοπαίδεια.
- 10) Ἥλιος Ἐγκυκλοπαίδεια.
- 11) Περιοδικὸ «Κόνιτσα».
- 12) Ἐφημερίδα «Ἀῶς».

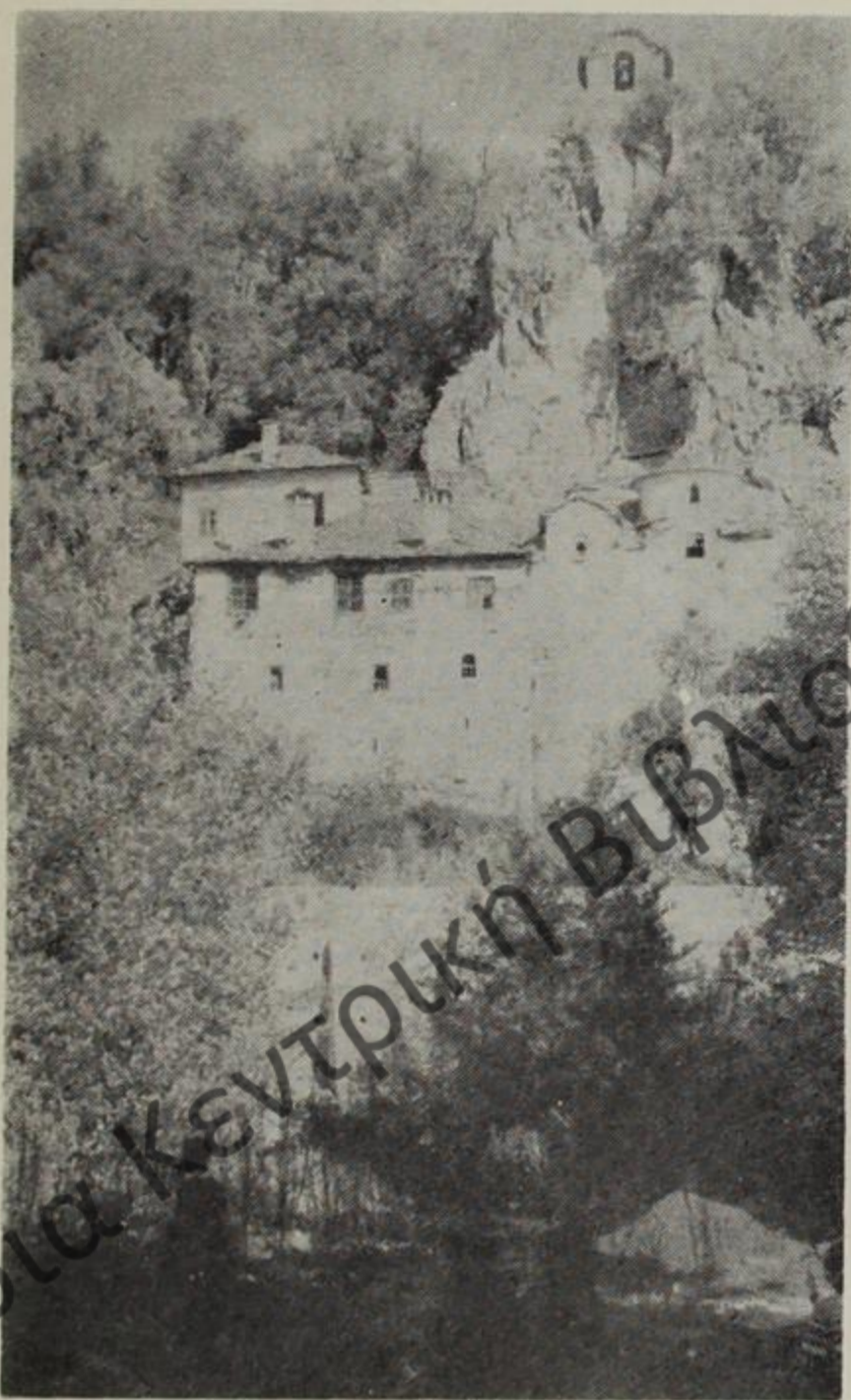
Διεύθυνση τοῦ Συγγραφέα:
Σωτήρης Τουφίδης, Κόνιτσα
Τηλ. 0655 - 21464 & 21212

Οἱ φωτογραφίες εἶναι τοῦ συγγραφέα.

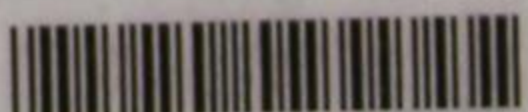
Τὸ ἐξώφυλλο τοῦ Α. Καραμπότσιου.

Ἡ Παναγία ἢ Σπηλιώτισσα κοντὰ στὸ Βοϊδομάτι (παλιὸ μοναστήρι Ἀρίστης).

δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσα

15481

KON